



Hyvinkään kaupungin
PERUSOPETUKSEN
OPETUSSUUNNITELMA 2016
Vuosiluokat 7–9

Sisällys

Sisällys	2
15. Vuosiluokat 7–9.....	3
15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7–9 tehtävä	3
15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7–9	3
15.3 Hyvinkäällä.....	3
Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe.....	3
Perusopetuksesta toiselle asteelle	3
15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7–9	4
13.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS.....	4
15.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI.....	33
15.4.3 VIERAAT KIELET	54
15.4.4 MATEMATIIKKA	89
15.4.5 BIOLOGIA	100
15.4.6 MAANTIETO	106
15.4.7 FYSIIKKA	113
15.4.8 KEMIA	122
15.4.9 TERVEYSTIETO.....	130
15.4.10 USKONTO	140
15.4.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO.....	154
15.4.12 HISTORIA.....	158
15.4.13 YHTEISKUNTAOPPI.....	163
15.4.14 MUSIIKKI	167
15.4.15 KUVATAIDE	179
15.4.16 KÄSITYÖ	187
15.4.17 LIIKUNTA	192
15.4.18 KOTITALOUS.....	200
15.4.19 OPPILAANOHJAUS	211

15. Vuosiluokat 7–9

15.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7–9 tehtävä

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 280)

15.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7–9

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 281)

15.3 Hyvinkäällä

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Kuudennen luokan opettaja varmistaa, että sekä yläkouluun siirtyvä oppilas että hänen huoltajansa saa riittävästi tietoa siirtymävaiheesta ja mahdollisuuden keskustella siirtymävaiheeseen liittyvistä asioista. Opettajan tehtävänä on myös varmistaa, että oppilaan tiedot ja taidot sekä kyky ottaa vastuuta omasta opiskelustaan ovat riittävällä tasolla.

Yläkoulun edustaja kutsuu kuudennen luokan luokanopettajan ja alakoulun erityisopettajan tapaamiseen ennen tulevien seitsemänsien luokkien muodostamista. Luokkasijoittelussa pyritään ottamaan huomioon keskusteluissa esille nousseet oppilashuollolliset asiat sekä oppilaiden omat toiveet.

Kevätlukukauden aikana yläkoulun edustajat, esimerkiksi oppilaanohjaaja ja erityisopettaja, tapaavat mahdollisuuksien mukaan tulevat oppilaansa alakoulussa ja järjestävät oppilaille tutustumiskäynnin yläkouluun.

Yläkoulu järjestää huoltajille tilaisuuden, jossa annetaan siirtymävaiheeseen liittyvää tietoa ja tutustutaan yläkouluun ja sen toimintakulttuuriin. Tilaisuudessa painotetaan kodin ja koulun yhteistyön merkitystä oppilaan koulunkäynnin ja itsenäistymiskehityksen onnistumisessa.

Tiedot oppilaan poikkeavista opetusjärjestelyistä siirretään alakoulusta yläkouluun.

Mikäli oppilaalla on erityisen tuen päätös, se tarkistetaan kuudennen luokan keväällä.

Koululääkärin ja kouluterveydenhoitajan tarkastus tehdään oppilaalle ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Syksyllä järjestetään ryhmäytyspäivä kaikille uusille seitsemäsluokkalaisille moniammatillisena yhteistyönä. Ryhmäytyspäivän suunnittelemiseen ja toteuttamiseen voivat osallistua koulun henkilökunnan lisäksi esimerkiksi nuorisotoimi ja seurakunta. Kouluilla on myös omia, toimivia ryhmäytymiskäytänteitä, joilla siirtymävaiheesta rakennetaan oppilaalle turvallinen.

Perusopetuksesta toiselle asteelle

Oppilaan siirtymistä seuraavaan koulutusvaiheeseen tuetaan 9. luokan aikana oppilaanohjauksen ja tarvittaessa myös muiden pedagogisien ja oppilashuollollisten tukitoimien avulla. Lukuvuoden aikana

varataan aikaa keskustelulle oppilaiden ja huoltajien kanssa oppilaan jatko-opintosuunnitelmista. Tavoitteena on auttaa oppilasta ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja omien vahvuuksiensa pohjalta.

Terveystieteiden ja koululääkäri tekevät kahdeksaluokkalaisten ammatinvalintaan liittyvän terveystarkastuksen, josta informoidaan oppilaanohjaajaa. Kaikille oppilaille tarjotaan mahdollisuus henkilökohtaiseen keskusteluun ja pohdintaan perusopetuksen opinto-ohjaajan kanssa. Tarvittaessa oppilaan opinto-ohjaaja voi ohjata oppilaan ammatinvalintapsykologille.

Yhdeksäluokkalaisten huoltajat kutsutaan yhteishakuun liittyvään vanhempainiltaan syyslukukaudella. Lisäksi yhdeksäluokkalaisten järjestetään muita infotilaisuuksia sekä oppilaitosvierailuja ja tutustumiskäyntejä toisen asteen oppilaitoksiin. Opinto-ohjaaja tiedottaa huoltajille yhteishakuun liittyvistä asioista.

Perusopetuksen oppilaanohjaajat, toisen asteen opinto-ohjaajat ja nuorisotyöntekijät kokoontuvat tarpeen mukaan keskustelemaan nivelvaiheeseen liittyvistä asioista, esim. tiedonsiirrosta ja opiskelijoiden sijoittumisista oppilaitoksiin. Kesäkuussa opinto-ohjaajat järjestävät jälkiohjaustilaisuuden, jossa perusasteen oppilaanohjaajat ja toisen asteen opinto-ohjaajat antavat lähinnä ilman opiskelupaikkaa jääneille oppilaille ohjausta opiskelupaikan hakemisessa. Jälkiohjaustilaisuudessa voi olla mukana myös muita toimijoita, kuten esimerkiksi Hyvinkään nuorisotoimen edustaja.

Toisen asteen oppilaitokset kokoavat opiskelijalistat, joissa näkyy tulokoulu ja tiedottavat opiskelemaan tulevien nimet edelliselle koululle. Oppilaan siirtyessä perusopetuksesta toiselle asteelle opinto-ohjaajat huolehtivat opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen siirtämisestä uuteen oppilaitokseen. Opinto-ohjaaja tiedottaa huoltajille oppilaasta siirrettävistä asiakirjoista (HOJKS ja oppimissuunnitelma). Oppilaiden nivelvaihetiedot siirretään toisen asteen oppilaitoksiin tiedonsiirtoa varten järjestetyssä tilaisuudessa tai suoraan oppilaitosten välillä. Hyvinkään opiskeluhuolto muodostaa yhteisen rekisterin ja opiskeluhuollon tiedot ovat Hyvinkäällä uuden koulun käytössä.

Uuden lukuvuoden alussa vastaanottavan oppilaitoksen opinto-ohjaaja/erityisopettaja ja peruskoulun opinto-ohjaaja/erityisopettaja täydentävät tarvittaessa tiedonsiirtoa oppilaskohtaisesti.

15.4 Oppiaineet vuosiluokilla 7–9

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 285)

13.4.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 287)

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 289)

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 313)

7. lk. SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

7. LK. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Oppimisen arvioinnin tueksi
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen				
<i>T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä</i>	S1 Harjoitellaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas kohtaa erilaisia viestintäympäristöjä ja harjoittelee toimimaan niissä.
<i>T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa</i>	S1 Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita koulussa ja muualla yhteiskunnassa. Harjoitellaan argumentointia, selostamista ja referointia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Vuorovaikutustaidot	
<i>T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</i>	S1 Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja erilaisissa ryhmäviestintätilanteissa esim. draaman avulla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osallistuu pari- ja ryhmätehtäviin, toimii tavoitteen mukaisesti, osaa tuoda julki oman mielipiteensä ja ottaa toisten näkemykset huomioon
<i>T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja</i>	S1 Opetellaan tarkkailemaan sekä omaa että muiden viestintää.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	
<i>T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin</i>	S1 Harjoitellaan valmisteltujen puheesitysten pitämistä, havainnollistamista sekä palautteen antamista ja vastaanottamista	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Puhe-esitysten suunnitteleminen, pitäminen, havainnollistamiskeinojen harjoittelu ja palautteen antaminen ja vastaanottaminen.

<i>T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen</i>	S1 Harjoitellaan esim. valmisteltujen puheesitysten pitämistä, havainnollistamista sekä palautteen antamista ja vastaanottamista.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	<i>Esiintymistaidot</i>	
<i>T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämislalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</i>	S1 Tehdään havaintoja omista vuorovaikutustaidoista ja viestintätavoista Keskitytään tunnistamaan oman viestinnän vahvuuksia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Vuorovaikutustaitojen kehittäminen</i>	itsearviointi, vertaisarviointi ja oman viestinnän kehittäminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Oppimisen arvioinnin tueksi
Tekstien tulkitseminen				
<i>T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</i>	S2 Harjoitellaan tiivistämis- ja referointitaitoja Harjoitellaan tunnistamaan kielen kuvallisuutta Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja pyritään monipuolistamaan ja laajentamaan omaa tekstimaailmaansa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Tekstin ymmärtämisen strategiat</i>	Oppilas tunnistaa tekstilajeja ja ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.

<i>T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella</i>	S2Tutustutaan kauno- ja tietokirjallisuuteen. Tarkastellaan tekstejä niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta. Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa käyttöä ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa</i>	
---	---	--	--	--

<i>T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</i>	S2 Tutustutaan kauno- ja tietokirjallisuuteen Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Tekstimaailman monipuolistaminen ja monilukutaito</i>	Lukee kirjallisuutta ja jakaa lukukokemustaan muille
<i>T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</i>	S2 Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa ja muiden elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Tekstien erittely ja tulkinta</i>	Oppilas osaa hyödyntää tekstin tarkastelussa tarkoituksenmukaisia käsitteitä
<i>T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä</i>	S2 Eläydytään luettuun, analysoidaan tekstejä ja jaetaan lukukokemuksia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Tekstien tulkinta</i>	
<i>T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</i>	S2 Syvennetään tiedonhakataitoja ja arvioidaan tietolähteiden luotettavuutta	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys</i>	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun vaiheita ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea.
<i>T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</i>	S2 Harjoitellaan fiktiivisten tekstien analysoimista ja tulkitsemista	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen</i>	Oppilas löytää itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa. Hallitsee keskeiset kirjallisuuden käsitteet ja osaa käyttää niitä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Oppimisen arvioinnin tueksi
Tekstien tuottaminen				
<i>T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</i>	S3 Tuotetaan ja kokeillaan erilaisia tapoja tuottaa tekstejä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito</i>	Pystyy tuottamaan tarkoituksenmukaisia tekstejä. Tunnistaa omia vahvuuksiaan kirjoittajana.
<i>T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</i>	S3 Tuotetaan kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Tekstilajien hallinta</i>	Osaa tuottaa kertovia, kuvaavia ja ohjaavia tekstejä.
<i>T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</i>	S3 Tuotetaan tekstejä vaiheittain S3 Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Tekstin tuottamisen prosessien hallinta</i>	Oppilas tunnistaa tekstin tuottamisen vaiheita, antaa ja vastaanottaa palautetta ja pyrkii muokkaamaan tekstejään palautteen perusteella ja kehittymään tekstin tuottajana
<i>T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä</i>	S3 Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa. Harjoitellaan eri tyyliä ja tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa</i>	

<p><i>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</i></p>	<p>S3 Harjoitellaan tekstin rakennetta: kappalejakoja sekä virkkeiden ja lauseiden rakenteita</p> <p>S3 Opitaan käyttämään kirjoitettua yleiskieltä omissa teksteissä</p>	<p><i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i> <i>L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i> <i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i></p>	<p>Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito</p>	
<p><i>T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</i></p>	<p>S3 Opastetaan oppilasta toimimaan eettisesti verkossa muun muassa perehtymällä tekijänoikeuksiin ja netikettiin</p> <p>S3 Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä</p>	<p><i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i> <i>L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i> <i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i></p>	<p><i>Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä</i></p>	<p>On tietoinen tekijänoikeuksista.</p> <p>Toimii vastuullisesti verkossa.</p> <p>Osaa laatia tiivistelmän ja tehdä muistiinpanoja.</p> <p>Osaa etsiä tietoa eri lähteistä.</p>
<p><i>T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa</i></p>	<p>S3 Harjoitellaan erilaisten tekstien tuottamista ja niihin liittyvää sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p>	<p><i>Kirjoitetun kielen hallinta</i></p>	

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Oppimisen arvioinnin tueksi
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen				

<p><i>T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</i></p>	<p>S4 Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i></p>	<p>Kielitietoisuuden kehittyminen</p>	<p>Oppilas käyttää tarkoitukseen sopivaa tyyliä teksteissään</p>
<p>T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4 Harjoitellaan tekstin tulkinnassa ja erittelyssä tarvittavia käsitteitä.</p>	<p>L4 Monilukutaito</p>	<p><i>Kielitietoisuuden kehittyminen</i></p>	
<p>T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>S4 Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin</p> <p>S4 Ylläpidetään lukuiloa. Kannustetaan oppilasta laajentamaan lukutottumuksiaan ja etsimään omalle ikäkaudelleen sopivaa luettavaa</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i></p>	<p>Kirjallisuuden tuntemuksen ja lukuharrastuksen kehittyminen</p>	<p>Oppilas tuntee kirjallisuuden pääajit. Oppilas osaa etsiä itselleen sopivaa ja uutta luettavaa. Oppilas pystyy lukemaan kokonaisteoksen.</p>
<p><i>T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</i></p>	<p>S4 Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, luetaan erityisesti nuortenkirjallisuutta. Opitaan etsimään ja löytämään itseä kiinnostavaa luettavaa.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p><i>Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus</i></p>	

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Oppimisen arvioinnin tueksi
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena				
<i>T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta</i>	S5 Kannustetaan oppilasta käyttämään omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä oppimisen ja oman tuottamisen tukena.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi</i>	
<i>T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla</i>	S5 Harjoitellaan mm. autenttisen materiaalin avulla erilaisten tekstien lukemista ja kirjoittamista sekä kuuntelemisen ja puhumisen taitoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Eri tiedonalojen kielen havainnointi</i>	
<i>T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä</i>	S5 Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja.	L1, L5, L6	<i>Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen</i>	

8. Ik. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

8.Ik. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Oppimisen arvioinnin tueksi
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen				

<i>T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä</i>	S1 Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä</i>	Oppilas toimii tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä.
<i>T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa</i>	S1 Vahvistetaan taitoja toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opetellaan eri tilanteissa tarvittavia fraaseja ja ilmauksia, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaisemista, modaalisuutta sekä vahvistamista ja pehmentämistä mielipiteen ilmaisussa.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Vuorovaikutustaidot</i>	
<i>T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan</i>	S1 Harjoitellaan puhumisen ja kuuntelemisen taitoja ideointi-, väittely-, ja ongelmanratkaisutilanteissa	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Vuorovaikutustaidot ryhmässä</i>	Oppilas pystyy ilmaisemaan mielipiteensä ja perustelemaan sen uskottavasti.
<i>T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja</i>	S1 Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa</i>	
<i>T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin</i>	S1 Pidetään puhe-esityksiä ja hyödynnetään erilaisia havainnollistamiskeinoja Havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan vertaisarviointia	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot</i>	Osaa suunnitella ja laatia puhe-esityksen ja antaa rakentavaa palautetta toisille.
<i>T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen</i>	S1 Vahvistetaan kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja omassa esiintymisessä.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Esiintymistaidot</i>	

<i>T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</i>	S1 Arvioidaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja pyritään kehittämään viestijänä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Osaa hyödyntää saamaansa palautetta ja pyrkii kehittämään viestijänä.
---	--	---	------------------------------------	---

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Oppimisen arvioinnin tueksi
Tekstien tulkitseminen				
<i>T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</i>	S2 Lisätään käsitteiden käyttöä tekstien erittelyssä ja tulkinnassa S2 Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Tekstinymmärtämisen strategiat</i>	Osaa käyttää tilanteeseen sopivia käsitteitä teksteistä puhuessaan.
<i>T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin</i>	S2 Luetaan ja analysoidaan erilaisia opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisiä tekstejä ja tarkastellaan niissä esiintyviä arvoja, ideologioita ja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa</i>	
<i>merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kieliopillisten vihjeiden perusteella</i>	vaikuttamiskeinoja. Käytetään soveltuvia lukustrategioita ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.			
<i>T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</i>	S2 Tutustutaan kantaaottaviin ja pohtiviin teksteihin, niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Tekstimaailman monipuolistamisen ja monilukutaito</i>	Tunnistaa kantaaottavan tekstin, sen vaikutuskeinot ja kielelliset piirteet. Osaa valita monipuolisesti itseään kiinnostavaa luettavaa.

<i>T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</i>	S2 Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja sekä kriittistä lukemista	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Tekstien erittely ja tulkinta</i>	Osaa analysoida ja tulkita lukemaansa tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Suhtautuu lukemaansa kriittisesti.
<i>T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä</i>	S2 Harjoitellaan kriittistä lukemista, omien ja muiden tekstien analysointia sekä palautteen antoa ja vastaanottamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Tekstin tulkitseminen</i>	
<i>T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</i>	S2 Tutustutaan erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys</i>	Osaa arvioida tietolähteitä kriittisesti.
<i>T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</i>	S2 Harjoitellaan fiktiivisten tekstien analyysi- ja tulkintataitoja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen</i>	Pyrkii laajentamaan fiktiivistä tekstimaailmaansa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Oppimisen arvioinnin tueksi
Tekstien tuottaminen				

<i>T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</i>	S3 Perehdytään erilaisten vaikuttamaan pyrkivien tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Erilaisten kielellisten vaikuttamistapojen tunnistaminen ja käyttö</i>	Tunnistaa erilaisia kielellisiä vaikuttamistapoja.
<i>T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</i>	S3 Harjoitellaan pohtivia ja kantaaottavia tekstejä	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Tekstilajien hallinta</i>	Osaa tuottaa pohtivia ja kantaaottavia tekstejä.
<i>T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</i>	S3 Harjoitellaan tekstin kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri tarkoituksiin sopiviksi. Arvioidaan itseä tekstin tuottajana ja annetaan palautetta toisille	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Tekstin tuottamisprosessien hallinta</i>	Osaa suunnitella, tuottaa, muokata ja viimeistellä tekstinsä. Pyytää palautetta ja pystyy hyödyntämään saamaansa palautetta tekstin laatimisen eri vaiheissa. Osaa antaa rakentavaa palautetta muiden teksteistä.
<i>T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä</i>	S3 Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa</i>	
<i>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään</i>	S3 Tutkitaan kielen erilaisia rekisteri- ja tyylipiirteitä S3 Hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (lauseenjäsenet, lauseke)	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito</i>	Hallitsee tekstin rakentamisen periaatteet ja kirjoitetun yleiskielen konventiot.

<i>kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</i>				
<i>T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</i>	S3 Noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa S3 Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, pohtivien tekstien laatimista, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä</i>	Ymmärtää tekijänoikeuksien merkityksen omassa opiskeluun liittyvissä teksteissään. Osaa etsiä tietoa ja referoida sitä. Osaa laatia lähdeluettelon.
<i>T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kielipillisten rakenteiden hallintaa</i>	S3 Ohjataan oppilasta käyttämään monipuolisesti tekstilajeissa tarvittavaa sanastoa, fraseologiaa ja kielipillisten rakenteita.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>	Kirjoitetun kielen hallinta	

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Oppimisen arvioinnin tueksi
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen				
<i>T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</i>	S4 Harjoitellaan kielellisten valintojen vaikutusta tekstin tyyliin ja sävyyn, tuottamalla ja lukemalla esimerkiksi erilaisia vaikuttavia tekstejä	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Kielentuntemuksen kehittyminen</i>	Hallitsee erilaisia kielellisiä vaikuttamiskeinoja (mm. modukset).

<p>T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</p>	<p>S4 Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä ja rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio).</p>	<p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Kielitietoisuuden kehittyminen</p>	
<p>T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>S4 Tutustutaan kaunokirjallisuuden lajityyppeihin S4 Tutustutaan kaunokirjallisuuteen yhteiskunnallisena vaikuttajana, laajennetaan tietoisuutta ympäröivästä maailmasta</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</p>	<p>Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja luku-harrastuksen kehittyminen</p>	<p>Tuntee kaunokirjallisuuden lajityypit. Ymmärtää kaunokirjallisuuden yhteiskunnalliset vaikuttamismahdollisuudet.</p>
<p>T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p>	<p>S4 Tutustutaan kaunokirjallisuuden lajeihin.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p>Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus</p>	
<p>T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi</p>	<p>S4 Tarkastellaan kulttuuria vaikuttamisen näkökulmasta; harjoitellaan monilukutaitoa S4 Tutustutaan mediakulttuuriin ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten elokuvaan ja puhe-kulttuuriin</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p>Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen</p>	<p>Kiinnostuu kulttuurista ja suhtautuu siihen myönteisesti. Ymmärtää, että myös kulttuurin avulla voi vaikuttaa.</p>

T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	S4 Tutustutaan elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Oppimisen arvioinnin tueksi
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena				
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyylejä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5 Syvennetään oppilaan monikielisyyden käyttöä kaiken oppimisen tukena.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5 Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Eri tiedonalojen kielen havainnointi	

13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5 Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oppimisen arvioinnissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	
---	---	--	--	--

9. lk. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

9.lk. SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen				
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1 Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1 Vahvistetaan oppilaan vuorovaikutustaitoja ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	S1 Harjoitellaan työelämässä tarvittavia ryhmäviestintätaitoja, kuten kokous- ja neuvottelutaitoja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	työelämässä tarvittavien ryhmäviestintätaitojen omaksuminen	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.

<i>T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja</i>	S1 Vahvistetaan oppilaan ymmärtämistaitoja ja niiden pohjalta oman puheen tuottamista esim. työelämään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa</i>	<i>Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.</i>
<i>T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin</i>	S1 Pidetään puhe-esityksiä ja hyödynnetään erilaisia havainnollistamiskeinoja S1 Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin esim. draaman toimintamuotojen avulla	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot</i>	<i>Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puheesityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.</i>
<i>T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen</i>	S1 Ohjataan oppilasta itsearviointiin ja sen pohjalta omien vuorovaikutustaitojen kehittämiseen eri tilanteissa.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Esiintymistaidot</i>	<i>Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.</i>
<i>T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä</i>	S1 Hyödynnetään tietoa omista vuorovaikutustaidoista ja kehitetään omaa viestintää niiden pohjalta	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Vuorovaikutustaitojen kehittäminen</i>	<i>Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tekstien tulkitseminen				

<i>T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita</i>	S2 Käytetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan oman lukutaidon kehittymistä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstin ymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.
---	---	---	---------------------------------	---

<i>T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipiillisten vihjeiden perusteella</i>	S2 Tarkastellaan tekstejä kriittisesti, tunnistetaan tekstilajeja ja kuvaillaan tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.
<i>T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä</i>	S2 Käytetään ja tulkitaan erityyppisiä fiktiivisiä tekstejä ja media- ja asiatekstejä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstimaailman monipuolistaminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjastusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
<i>T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa</i>	S2 Tarkastellaan tekstejä kriittisesti, tunnistetaan tekstilajeja ja kuvaillaan tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoitusperiä.
<i>T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä</i>	S2 Harjoitellaan kriittistä lukemista, tekstien analysointia ja päätelmien tekemistä luetusta. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Tekstien tulkitseminen	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.

<i>T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla</i>	S2 Hallitaan tiedonhaun keskeiset vaiheet, tiedetään, mistä tietoa löytyy ja millainen on luotettava tiedonlähde	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tiedonhankintataidot ja lähdekirjallisuus	<i>Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.</i>
<i>T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan lukua, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista</i>	S2 Laajennetaan lukuharrastusta edelleen, osataan löytää itselle sopivaa luettavaa ja tulkitaan luettua kirjallisuuden käsitteiden avulla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	<i>Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tekstien tuottaminen				
<i>T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana</i>	S3 Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointiin. Tunnistetaan omat vahvuudet ja kehittämiskohteet tekstin tuottajana	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	<i>Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.</i>
<i>T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja</i>	S3 Harjoitellaan referointitaitoja esim. työelämätaidot, raportit, asioiminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstilajien hallinta	<i>Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.</i>

<p><i>T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana</i></p>	<p>S3 Harjoitellaan tekstin kohdentamista ja palautteen antamista sekä kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri tarkoituksiin sopiviksi</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p><i>Tekstin tuottamisen prosessien hallinta ja omien tekstitaitojen kehittäminen</i></p>	<p><i>Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.</i></p>
<p><i>T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä</i></p>	<p>S3 Harjoitellaan mm. referointia ja asiointikirjoittamista (työhakemus, ansioluettelo, raportti, sähköposti). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä.</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</p>	<p><i>Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa</i></p>	<p><i>Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.</i></p>
<p><i>T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista</i></p>	<p>S3 Harjoitellaan asiatylistä kirjoittamista. Kirjoitetaan tekstejä sujuvasti käsin ja koneella Vahvistetaan yleiskielen ja kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteiden hallintaa. Opiskellaan lauseenvastikkeet</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p><i>Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito</i></p>	<p><i>Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</i></p>
<p><i>T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen</i></p>	<p>S3 Noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p><i>Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä</i></p>	<p><i>Oppilas osaa käyttää omassa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.</i></p>

<i>T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa</i>	S3 Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>	<i>Kirjoitetun kielen hallinta</i>	<i>Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.</i>
--	--	---	------------------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen				
<i>T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</i>	S4 Tuotetaan ja tarkastellaan erilaisten tekstien kielellisiä ja tyyllisiä piirteitä	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Kielitietoisuuden kehittyminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.</i>
<i>T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia</i>	S4 Tuotetaan ja tarkastellaan erilaisten tekstien kielellisiä ja tyyllisiä piirteitä. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa.	<i>L4 Monilukutaito</i>	<i>Kielitietoisuuden kehittyminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.</i>

<p>T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemystään, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen</p>	<p>S4 Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Käsitellään kirjallisuutta monipuolisesti esim. draaman keinoin Tutustutaan kulttuurin eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen ja teatteriin</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</p>	<p>Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden ja lukuharrastuksen kehittyminen</p>	<p>Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaiheita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden pääajit ja on lukenut sovitut kirjat.</p>
<p>T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin</p>	<p>S4 Laajennetaan edelleen lukuharrastusta. Tutkitaan suomalaisen kirjallisuuden vaiheita ja niiden yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p>Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus</p>	<p>Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.</p>
<p>T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostamaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi</p>	<p>S4 Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin Tarkastellaan suomen kielen ominaispiirteitä ja vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kielisiin S4 Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p>Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.</p>
<p>T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samankaltaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta</p>	<p>S4 Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vertaillaan kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p>Kulttuuritietoisuuden kehittyminen</p>	<p>Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.</p>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena				
<i>T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta</i>	S5 Ohjataan oppilasta asettamaan itselleen kielenoppijana realistisia oppimistavoitteita, suunnittelemaan ja arvioimaan opiskeluaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.
<i>T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla</i>	S5 Harjoitellaan eri tiedonalojen tekstien ymmärtämistä ja tuottamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.
<i>13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä</i>	S5 Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

MUU OPPILAAN ÄIDINKIELI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 313)

7. lk. MUU OPPILAAN ÄIDINKIELI

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		

<p>T1 ohjata oppilasta edistämään taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä</p>	<p>S1 Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa (selostus, referointi, argumentointi ym.). Kehitetään palautteen antamista ja vastaanottamista. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielenkäytön keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Havainnoidaan kulttuuriin sopivia vuorovaikutus- ja ongelmaratkaisutapoja sekä pohditaan vuorovaikutuksen tilannesidonnaisuuksia. Ohjataan oppilasta kehittämään erilaisuuden hyväksymisen taitoja, identiteetin vahvistamista ja hyvää itsetuntoa. Harjoitellaan sosiaalisen median käyttötaitoja oman kulttuuriyhteisön tapojen mukaisesti. Kannustetaan oppilasta hyödyntämään omia vahvuuksia ja toimimaan aktiivisesti. Tarkastellaan median ja sosiaalisen median vaikuttamiskeinoja.</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i></p>
<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>
<p>Tekstien tulkitseminen</p>		
<p>T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan</p>	<p>S2 Luetaan omakielistä kirjallisuutta. Käsitellään kielialueen kulttuuriin vaikuttaneita merkkiteoksia. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, tietokirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta. Kannustetaan kirjastojen tarjonnan aktiiviseen ja monipuoliseen hyödyntämiseen.</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i></p>
<p>T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista</p>	<p>S2 Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Pohditaan tekstien tarkoituseriä ja kohderyhmiä sekä esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Kehitetään tekstin ymmärtämisen strategioita. Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiategstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Käytetään opittuja tietoja kirjallisuuden päälajeista, alalajeista, keskeisistä tyyli- ja lauseyksistä ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheista. Tarkastellaan kirjallisuuden keskeisten lajien esiintymistä omakielisessä kirjallisuudessa. Tarkastellaan kriittisesti median ja sosiaalisen median tekstejä. Etsitään tekstien keskinäisiä suhteita. Käsitellään omakielisiä autenttisia tekstejä koko kielialueelta kulttuuri- ja historiallista taustaa huomioon ottaen.</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i></p>
<p>T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä</p>	<p>S2 Käsitellään koulussa esille tulevia tekstilajeja erilaisia kielenkäyttö- ja vuorovaikutustilanteita huomioon ottaen. Tarkastellaan kriittisesti tekstilajeja ja niiden kielellisiä piirteitä (tekstin tarkoitus, arvot, vaikuttamiskeinot jne.). Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia erilaisissa viestintäympäristöissä.</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i></p>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Tekstien tuottaminen		
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen	S3 Käytetään oppittuja keinoja luoda erilaisia tekstejä. Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan ottaen huomioon eri tekstityyppien rakentamisen periaatteita: kielellisinä, visuaalisina, auditiivisinä, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Syvennetään erilaisten tekstien tuottamisen taitoja, otetaan huomioon positiivisen kasvun ja oppimisen näkökulma, kannustava palaute ja oppilaan vahvuuksien tunnistaminen..	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	S3 Käytetään oppittuja tekstintuottamisen taitoja omalla äidinkielellä. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	S3 Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville sekä erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuottaessa omia tekstejä. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja perustelemista kirjallisesti. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa. Harjoitellaan lähdekritiikkiä. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse (Espoon tiedonhallintataitojen opetussuunnitelma -oheismateriaali).	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielisiä mediaa ja kulttuuritarjontaa	S4 Tarjotaan luku- ja kulttuurielämyksiä ja innostetaan kulttuurin pariin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, tietokirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta. Pohditaan kirjallisuuden lukemisen kautta esille tulevia tietoja ja tulkintoja omasta kulttuurista nykyajan ja monikulttuurisuuden sekä erilaisuuden näkökulmasta. Käsitellään kielialueen kulttuuriin vaikuttaneita merkkiteoksia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa	S4 Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Harjoitellaan eri rekistereiden, tyylipiirteiden ja sävyjen ilmaisemista omissa teksteissä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

T10 ohjata oppilasta syventämään tietojään äidinkielen keskeisistä rakenteista ja analysoimaan niitä	S4 Tutustutaan oman kielen lingvistiseen, historialliseen ja maantieteelliseen alkuperään. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Tehdään kielellisiä vertailuja (oma äidinkieli-suomi-vieraat kielet).	
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää äidinkieltään tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	S5 Kokeillaan ja käytetään etäopetusmuotoja. Tuotetaan yksinkertaisia digitaalisia tekstejä. Hyödynnetään oppilaan osaamista ja tietoa oman äidinkielen taitojen kehittämisessä. Käytetään erilaisia tietolähteitä ja arvioidaan niiden luotettavuutta. Käytetään tiedonhaussa osaamistaan kieliä ja tietotekniikkaosaamista sekä kansalliskirjastoa ja erikielisiä kirjastoja.	<i>L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>

8. Ik. MUU OPPILAAN ÄIDINKIELI		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1 Harjoitellaan taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarkoituksenmukaisesti sekä pohditaan palautteesta oppimista. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa (selostus, referointi, argumentointi ym.). Kehitetään palautteen antamista ja vastaanottamista. Harjoitellaan omassa kielenkäytössä viestintätilanteille tyypillisiä kielen keinoja. Harjoitellaan tilanteisiin ja kulttuuriin sopivia vuorovaikutus- ja ongelmaratkaisutapoja. Harjoitellaan sosiaalisen median käyttötaitoja oman kulttuuriyhteisön tapojen mukaisesti. Harjoitellaan omien esitysten havainnollistamista ja esiintymistaitoja. Harjoitellaan arvioimaan omia vahvuuksiaan ja havaitsemaan kehittämiskohteita..	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Tekstien tulkitseminen		
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan	S2 Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Käsitellään oppilaiden valitsema tekstejä yksin ja yhdessä. Käytetään kansalliskirjastoa ja erikielisiä kirjastoja. Monipuolistetaan lukuharrastusta tutustumalla eri taidelajeihin, esim. kirjoihin perustuvat elokuvat, maalaukset ym.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>

T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista	S2 Perehdytään erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin Syvennetään tekstilajitaitoja yksin ja yhdessä. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa sekä syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	S2 Käytetään erilaisia tietolähteitä ja arvioidaan niiden luotettavuutta. Käytetään tiedonhaussa oppilaan osaamia kieliä. Harjoitellaan eri tekstilajien tietosisällön tiivistämistä ja esittelemistä toisille.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Tekstien tuottaminen		
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen	S3 Harjoitellaan tekstien kohdentamista sekä kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omista teksteistä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyyli- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivia ilmaisutapoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	S3 Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet, lauseenjäsenet) sekä opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja ja ilmaisemaan viittaussuhteita. Tutkitaan tekstejä ja niiden merkityksiä. Käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyli- ja tyylipiirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Otetaan huomioon oman kielen kirjakielen konventiot.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	S3 Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville sekä pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		

T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kielyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielisiä mediaa ja kulttuuritarjontaa	S4 Tarjotaan luku- ja kulttuurielämyksiä ja innostetaan kulttuurin pariin. Pohditaan kirjallisuuden lukemisen kautta esille tulevia tietoja ja tulkintoja omasta kulttuurista nykyajan ja monikulttuurisuuden sekä erilaisuuden näkökulmasta. Käsitellään kielialueen kulttuuriin vaikuttaneita merkkiteoksia.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa	S4 Opitaan käyttämään omassa ilmaisussa tarkoituksenmukaisia sävyjä, tyynejä, rakenteita.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintätekniologinen osaaminen
T10 ohjata oppilasta syventämään tietoaan äidinkielen keskeisistä rakenteista ja analysoimaan niitä	S4 Tutustutaan oman kielen lingvistiseen, historialliseen ja maantieteelliseen alkuperään. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Tehdään kielellisiä vertailuja (oma äidinkieli-suomi-vieraat kielet). Tarkastellaan mediakieltä.	

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää äidinkieltään tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	S5 Tarkastellaan ja harjoitellaan eri oppiaineiden perustekstilajeja, esimerkiksi käsitteen määrittely, koevastaus ja tutkielma. Harjoitellaan lähdekritiikkiä. Rakennetaan kokonaisuuksia eri lähteistä saaduista tiedoista. Käytetään etäopetusmuotoja.	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

9. lk. MUU OPPILAAN ÄIDINKIELI		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoa toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1 Ohjataan oppilasta ottamaan huomioon positiivisen kasvun ja oppimisen näkökulma. Harjoitellaan erilaisuuden kohtaamista (mm. ryhmätyöt, draama). Lisätään tietoa maailman eri kulttuureista. Pohditaan omaan kulttuuriin kuuluvia viestintätapoja ja verrataan niitä muiden kulttuurien viestintätapoihin. Harjoitellaan argumentointitaitojen kehittämistä. Harjoitellaan ilmaisutapojen mukauttamista kulttuuriympäristöön ja tilanteeseen sopivaksi. Kehitetään palautteen antamista ja vastaanottamista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen

Tekstien tulkitseminen		
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan	S2 Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista	S2 Tarkastetaan kriittisesti tekstilajeja ja niiden kielellisiä piirteitä. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	S2 Jaetaan kokemuksia, tulkintoja ja elämyksiä etäopetusvälineiden avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Tekstien tuottaminen		
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen	S3 Syvennetään erilaisten tekstien tuottamisen taitoja. Jaetaan omia tuotoksia etäopetusvälineiden avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa sekä syventämään tekstilajien tuntemusta	S3 Tarkastellaan kirjallisuuden keskeisten lajien esiintymistä omakielisessä kirjallisuudessa. Käytetään opittuja tekstintuottamisen taitoja omalla äidinkielellä. Syvennetään tekstilajien kielellisten piirteiden tuntemusta.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	S3 Syvennetään taitoa käyttää asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaista viittaussuhteita. Harjaannutetaan eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä tekstilähtöisesti omissa teksteissä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa	S4 Tarjotaan luku- ja kulttuurielämyksiä ja innostetaan kulttuurin pariin. Käsitellään kielialueen nykyaikaisia teoksia. Keskustellaan erilaisista kielellisistä ja kulttuurisista identiteeteistä ja pohditaan omia identiteettejä. Tarkastellaan median kieltä ja tunnistetaan sen paikallisia ominaisuuksia. Verrataan mediatekstejä ja pohditaan niiden tarkoituserää.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito
T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa	S4 Syvennetään taitoa käyttää omassa ilmaisussa tarkoituksenmukaisia sävyjä, tyylejä, rakenteita.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen
T10 ohjata oppilasta syventämään tietoa äidinkielen keskeisistä rakenteista ja analysoimaan niitä	S4 Syvennetään oman kielen rakenteiden ja oikeinkirjoitussääntöjen osaamista.	
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet ja	Laaja-alainen osaaminen
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää äidinkieltään tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	S5 Syvennetään taitoa rakentaa eri lähteistä eri kielillä saaduista tiedoista omia kokonaisuuksia ja tehdä johtopäätöksiä. Käytetään etäopetusmuotoja.	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

15.4.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 324)

7. lk. RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaa liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälisiä toimintakykyään	S1 Tutustutaan ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kieli- ja kulttuuriympäristön ja kielen merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa.

<i>T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä</i>	S1 Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ruotsinkielisissä toimintaympäristöissä.
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S1 Laajennetaan oppilaiden ruotsin kielen rakenteiden tuntemista. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita ruotsin kielen opiskelussa, keskeistä on luokilla 3.–6. opiskeltujen rakenteiden kertaaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
<i>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</i>	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)

Kielenopiskelutaidot

<i>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	S2 Harjoitellaan erilaisia kielenopiskelutaitoja, oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia toisia kannustaen
---	--	--	---	---

<i>T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan</i>	S2 Harjoitellaan kielenopiskelutaitoja. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja vastuun ottoon omasta oppimisestaan.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

<i>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</i>	S3 Harjoitellaan käyttämään opittua sanastoa ja rakenteita erilaisissa viestintätilanteissa. Viestintätilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin Tavoitteena on, että kielenkäyttö on mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Epämuodolliset	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A 1.3 Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
--	--	------------------	---------------------------------------	--

	viestintätilanteet painottuvat			
<i>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä harjoittamaan taitoaan käyttää ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja ja kierto- ja täyteilmauksia.</i>	S3 Runsas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Harjoitellaan vakiintuneita fraaseja sekä opetellaan käyttämään kierto- ja täyteilmauksia ja muistetaan myös sanattoman viestinnän merkitys vuorovaikutuksessa. Ruotsin kieltä käytetään mahdollisimman paljon.	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A 1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

<p><i>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden esiin tuomista</i></p>	<p>S3 Havainnoidaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta (esim. puhelut, sähköposti, tekstiviestit, chat, some). Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</p>	<p>Taitotaso A 1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.</p>
<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p>				
<p><i>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</i></p>	<p>S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, tai kuvaavista teksteistä. Harjoitellaan myös tiedonhankintaa ruotsiksi. Teksti voi olla sanallinen (suullinen tai kirjallinen), kuvallinen, äänellinen, graafinen tai näiden yhdistelmä. Teksti voi olla</p>	<p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Tekstien tulkintataidot</p>	<p>Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä.</p>
	<p>myös video- tai audiotallenne, keskustelu tai kohtaus näytelmässä. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.</p>			<p>Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.</p>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
<i>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</i>	S3 Tekstejä (esim. kirjoitettua, puhuttua ja videoitua) tuotetaan eri aihepiireistä. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Tekstejä jaetaan ja julkaistaan.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

8. lk. RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
<i>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään</i>	S1 Tutustutaan ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Otetaan selvää myös yksilön kielellisistä oikeuksista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kieli- ja kulttuuriympäristön ja kielen merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja pohtia kielen merkitystä yksilölle.
<i>T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</i>	S1 Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Maailmankansalaisten taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ruotsinkielisissä toimintaympäristöissä.

<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S1 Laajennetaan oppilaiden ruotsin kielen rakenteiden tuntemista. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Kielellinen päättely</i>	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kielenopiskelutaidot				

<i>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	S2 Vahvistetaan kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</i>	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteita an ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen
<i>T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia</i>	S2 Vahvistetaan kielenopiskelutaitoja. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan. Sisältöjä valittaessa yksi näkökulma on tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</i>	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
<i>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</i>	S3 Rohkaistaan käyttämään opittua sanastoa ja rakenteita erilaisissa viestintätilanteissa. Tavoitteena on, että kielenkäyttö on mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Tilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja. Muodollisemmat puheet ja kirjeet painottuvat.	<i>L4 Monilukutaito</i>	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.
<i>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä harjoittamaan taitoaan käyttäen ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja ja kierto- ja täyteilmauksia.</i>	S3 Oppilaat harjoittelevat kielitaitoaan rohkeasti. Runsa viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Harjoitellaan edelleen vakiintuneita fraaseja sekä opetellaan aktiivisemmin käyttämään kierto- ja täyteilmauksia ja muistetaan myös sanattoman viestinnän merkitys vuorovaikutuksessa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun	<i>L4 Monilukutaito</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa

	se on mahdollista.			viestinnässään.
<i>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</i>	S3 Havainnoidaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
<i>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</i>	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Harjoitellaan myös tiedonhankintaa ruotsiksi esim. muiden aineiden tutkielmia varten. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
<i>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</i>	S3 Tekstejä (esim. kirjeitä ja muita kirjallisia viestejä, äänitettä, videota, blogeja, esityksiä) tuotetaan eri menetelmin ja aiheista, jotka kiinnostavat oppilaita ja ovat ajankohtaisia. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Tekstejä jaetaan ja julkaistaan. Äänteiden lisäksi harjoitellaan sana- ja lausepainoja.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

9. lk. RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
<i>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään</i>	S1 Tutustutaan ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kieli- ja kulttuuriympäristön ja kielen merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja maailman kielten joukossa ja pohtia kielen merkitystä yksilölle.
<i>T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</i>	S1 Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ruotsinkielisissä toimintaympäristöissä.
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S1 Laajennetaan oppilaiden ruotsin kielen rakenteiden tuntemista. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kielenopiskelutaidot				

<i>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti</i>	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä,	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteita ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa
<i>ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista. Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä.	kestävän tulevaisuuden rakentaminen		toisia kannustaen
<i>T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia</i>	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuunottoon omasta oppimisestaan. Sisältöjä valittaessa yksi näkökulma on suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				

<i>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</i>	S3 Käytetään opittua sanastoa ja rakenteita erilaisissa viestintätilanteissa. Tavoitteena on, että kielenkäyttö on mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Tilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja. Muodollisemmat puheet, kirjeet ja työelämän vaatimat tuotokset painottuvat.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A2.2 Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
<i>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen ruotsinkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta</i>	S3 Oppilaat käyttävät kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Harjoitellaan edelleen vakiintuneita fraaseja sekä	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa

<i>kompensaatiota</i>	opetellaan aktiivisemmin käyttämään kierto- ja täyteilmauksia ja muistetaan myös sanattoman viestinnän merkitys vuorovaikutuksessa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.			tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
<i>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</i>	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				

<i>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</i>	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Harjoitellaan myös tiedonhankintaa ruotsiksi esim. muiden aineiden tutkielmia varten. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja välineitä. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
<i>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa</i>	S3 Tekstejä (esim.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan

<i>puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</i>	kirjoitettua, puhuttua ja videoita) tuotetaan eri aihepiireistä. Oppilaalle tarjotaan myös vaihtoehtoisia tapoja tuottaa tekstejä häntä itseään kiinnostavista aiheista aiempaa laajemmin. Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Tekstejä jaetaan ja julkaistaan.	taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
---	--	---	--	---

8. lk. RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
<i>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään</i>	S1 Tutustutaan ympäröivän yhteisön monikielisyteen ja kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Otetaan selvää myös yksilön kielellisistä oikeuksista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Kieli- ja kulttuuriympäristön ja kielen merkityksen hahmottaminen</i>	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja pohtia kielen merkitystä yksilölle.
<i>T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</i>	S1 Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla. Tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä</i>	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ruotsinkielisissä toimintaympäristöissä.
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S1 Laajennetaan oppilaiden ruotsin kielen rakenteiden tuntemista. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Kielellinen päättely</i>	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

7. lk. RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
<i>T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin</i>	S1 Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Keskustellaan omista kielikokemuksista esim. lomamatkan aikana tai perhepiirissä/kotona.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen</i>	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä piirteitä.
<i>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S1 Rohkaistaan oppilasta havainnoimaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä muihin kieliin. Oppilas osaa erottaa verbin, substantiivin ja adjektiivin ja tietää, että niitä taivutetaan eri päättein. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Kielellinen päättely</i>	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kieltenopiskelutaidot				
<i>T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	S2 Harjoitellaan asettamaan yhdessä tavoitteita ruotsin opiskelulle. Oppilasta rohkaistaan käyttämään erilaisia kielenopiskelun työtapoja kuten yksilö-, pari- ja ryhmätöitä sekä ohjataan harjoittelemaan eri tiedonhankintavälineiden käyttöä. Opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</i>	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteita ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
<i>T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.</i>	S2 Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielenkäyttöön erilaisissa tilanteissa vähäisenkin kielitaidon turvin.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</i>	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
<i>T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</i>	S3 Harjoitellaan edelleen kommunikointitaitoja tavallisimmissa arkipäivään liittyvissä tilanteissa, joissa puhekumppani voi auttaa. Harjoitellaan itsestä kertomista ja osataan kertoa/kuvailla lähiympäristöstä itselle tärkeitä asioita. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä.	L4 <i>Monilukutaito</i>	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	Taitotaso A 1.3 Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
<i>T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</i>	S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä sekä tekstien ajankohtaisuus. Laajennetaan oppilaan kielitaitoa mm. seuraavien aihepiirien avulla: lähiympäristö ja siihen kuuluvat asiat: koti, perhe, ystävät ja vapaa-aika	L4 <i>Monilukutaito</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	Taitotaso A 1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
<i>T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</i>	S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Huomioidaan kohtelias kielenkäyttö ja opitaan arkipäivän kielenkäyttö asiointi- ja vuorovaikutustilanteissa.	L2 <i>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i> L4 <i>Monilukutaito</i> L6 <i>Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	Taitotaso A 1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				

<i>T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</i>	S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.2 Oppilas ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Oppilas tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.
---	---	---------------------	-------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
---	--	--------------------------------	---------------------------	---

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

<i>T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</i>	S3 Oppilasta tuetaan ja rohkaistaan oppimaan ja syventämään tietojaan mm. seuraavista rakenneasioista: pronominit, järjestysluvut ajanmääreet, keskeinen verbioppi sekä valituista teksteistä riippuen muita keskeisiä kielen rakenteita. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita kuten kaupassa asiointi, matkavarausten tekeminen tai oman perheen tai ystävien kuvailu.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
--	---	---	--------------------------	--

8. lk. RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				

<p><i>T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin</i></p>	<p>S1 Oppilas syventää tietojaan ja oppii tuntemaan enemmän pohjoismaisesta kulttuurista. Oppilas kartuttaa taitojaan viestiä ruotsinkieliselle kulttuurille ominaisella tavalla. Tehdään havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p>Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.</p>
<p><i>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i></p>	<p>S1 Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</p>	<p>Kielellinen päättely</p>	<p>Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä</p>
<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)</p>
<p>Kieltenopiskelutaidot</p>				
<p><i>T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i></p>	<p>S1 Asetetaan oppimistavoitteita ruotsin opinnoissa. Harjoitellaan kielenkäyttöä pari- ja ryhmätyössä. Mietitään kielenkäyttötilanteita yhdessä sekä arvioidaan viestinnän onnistumista yksin ja yhdessä. (esim. laaditaan lyhyt vuoropuhelu pareittain, keskustelu harjoitellaan ja esitetään muille.) Ryhmän kesken arvioidaan keskustelutilanteiden onnistumista monin eri tavoin (esim. oikeakielisyys, non-verbaalinen kommunikointi, viestin välittyminen).</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</p>	<p>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</p>	<p>Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.</p>

<i>T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.</i>	S2 Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
---	---	---	--	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
<i>T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</i>	S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, sekä oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiinimaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin..
<i>T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</i>	S3 Valitaan erilaisia tekstejä (mm. kuultuja, kirjoitettuja, videoituja) monenlaisista aihepiireistä, vahvistetaan jo opittua ja syvennetään sitä. Keskeisimpinä aihepiireinä: minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-aika sekä elämä Pohjoismaissa. Valitaan aihepiirejä myös yhdessä. Tekstejä valitessa huomioidaan pohjoismaisten kielten levinneisyys.	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

<i>T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</i>	S3 Opetellaan tunnistamaan ja kirjoittamaan asiatekstiä. Harjoitellaan kielenkäyttöä esim. matkatoimistossa, kaupassa tai tietä kysyttäessä. Kiinnitetään huomiota kohteliaisuusfraaseihin.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
<i>T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</i>	S3 Harjoitellaan etsimään pääkohdat ja ydinviesti itseä kiinnostavasta tekstistä. Opetellaan kertomaan puhutun tai kirjoitetun tekstin pääkohdat omin sanoin lyhyesti.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
<i>T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</i>	S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Harjoitellaan ruotsin kielelle tyypillistä rytmiä ja muita ääntämisen piirteitä sekä harjoitellaan ääntämään luontevasti. Sanastoa ja rakenteita havainnoidaan monenlaisista teksteistä. Tekstien avulla oppilas oppii esim. seuraavia rakenteita: verbien taipuminen ja aikamuotojen käyttö, erilaisten lauseiden sanajärjestys, adjektiivien vertailu sekä muita aihepiirien käsittelyssä vaadittavia kielioppitaitoja.	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.2 Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

9. lk. RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
<i>T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin</i>	S1 Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen</i>	<i>Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.</i>
<i>T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S1 Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielen välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	<i>Kielellinen päättely</i>	<i>Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kieltenopiskelutaidot				
<i>T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	S1 Harjoitellaan erilaisten ruotsinkielisten viestimien käyttöä oman oppimisen tukena yksin ja ryhmässä. Annetaan ja vastaanotetaan palautetta yksilö- ja pari-/ryhmätöiden yhteydessä. Yksinkertaisen palautteen antamista harjoitellaan myös ruotsiksi.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</i>	<i>Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.</i>
<i>T4 kannustaa oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään ja ohjata oppilasta käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.</i>	S2 Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</i>	<i>Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.</i>

	rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
<i>T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta</i>	S3 Syvennetään sekä kirjallisen että suullisen vuorovaikutuksen osaamista eri aihepiireistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso: A1.3 Oppilas selviytyy monista rutiinomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
<i>T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä</i>	S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan kielenkäyttöä nuorille tärkeissä tilanteissa (kuten työelämätaidot, itsestä kertominen esim. haastattelutilanteessa).	L4 Monilukutaito	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
<i>T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan</i>	S3 Harjoitellaan kohteliasta kielenkäyttöä ja syvennetään tietoa kielen eri rekistereistä (kuten asiallisen sähköpostiviestin kirjoittaminen, kutsukortin tai lyhyen tiedonannon laatiminen tai kesätyöpaikasta tiedustelu puhelimitse).	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiinomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				

<p><i>T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolle sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä</i></p>	<p>S3 Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Rohkaistaan oppilasta tunnistamaan ja tulkitsemaan omalle taitotasolle sopivia tekstejä. Rohkaistaan tulkitsemaan vaativampaakin tekstiä. Syvennetään jo opitun tunnistamista sekä vieraampien rakenteiden ja ilmaisujen päättelyä (rakenteiden, sanojen ja asiayhteyksien avulla). Ohjataan kertomaan laajemmin itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään sujuvammin erilaisissa puhetilanteissa.</p>	<p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Tekstien tulkintataidot</p>	<p>Taitotaso A1.3 Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukena. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.</p>
<p><i>T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin</i></p>	<p>S3 Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita opittuja aikamuotoja käyttäen. Ohjataan kertomaan laajemmin itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään sujuvammin erilaisissa puhetilanteissa. Syvennetään kykyä kertoa itselle tärkeistä asioista hyödyntäen esimerkiksi adjektiivien vertailumuotoja. Rohkaistaan oppilasta kertomaan esim. omasta päivästä tai ajankäytöstään kiinnittäen huomioita sanajärjestykseen erilaisissa lauseissa. Kartutetaan kielen rakenteen tuntemusta mm. oppimalla lisää verbiopista ja käsittelemällä erilaisia aikamuotoja eri aihepiirien yhteydessä.</p>	<p>L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.</p>

15.4.3 VIERAAT KIELET

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 348)

<h2>7. Ik. ENGLANNIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄT</h2>				
<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. Ei tavoitetaso)</p>
<p>Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p>				

<i>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyä</i>	S1 Tutustutaan muutamaiin maihin, joiden virallisiin kieliin englanti kuuluu. Tutustutaan näiden maiden kulttuureihin ja elämänmuotoihin nuorten jokapäiväisen elämän näkökulmasta.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</i>	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä. Oppilas osaa jossain määrin pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.
<i>T2 kannustaa etsimään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista</i>	S1 Oppimateriaalien eritasoisten tekstien lisäksi ohjataan oppilasta etsimään itseään kiinnostavia ja oppimateriaalien aihepiirejä tukevia sisältöjä eri medioista (esim. nuorten lehdet, mainokset, sarjakuvat, sosiaalinen media).	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä</i>	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S1 Kerrataan ja opiskellaan rakenteita kielitiedon peruskäsitteitä käyttäen (esim. perusaikamuodot, peruslauseerakenne, artikkelinkäytön perusteet, persoonapronominit, monikot, prepositiot) Verrataan rakenteita muihin oppilaiden opiskelemiin kieliin.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Kielellinen päättely</i>	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. Ei tavoitetaso)
Kielenopiskelutaidot				

<p><i>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i></p>	<p>S2 Ohjataan oppilasta oppimateriaalin sanastojen, äänitteiden ja kielioppikoosteiden monipuoliseen käyttöön. Harjoitellaan ja sovelletaan opiskeltavia kommunikaatiotilanteita monipuolisesti (esim. pareittain, pienryhmissä, pelien ja draaman avulla). Arvioidaan oman oppimisen edistymistä.</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i></p>	<p><i>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</i></p>	<p>Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.</p>
<p><i>T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan</i></p>	<p>S2 Harjaannutetaan monipuolisesti kielitaitoa, tutustutaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i></p>	<p><i>Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</i></p>	<p>Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella.</p>
<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. Ei tavoitetaso)</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa</p>				
<p><i>T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaan ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä</i></p>	<p>S3 Harjoitellaan opiskeltavaa sanastoa pareittain ja pienryhmissä. Käydään keskusteluja käsiteltävistä aiheista erilaisissa ryhmissä. Keskeisimpinä aihepiireinä ovat minä itse, ystävät, koulu ja harrastukset. Harjoitellaan kielioppirakenteita myös suullisesti pariharjoitteilla, pelien muodossa ja digitaalisen</p>	<p><i>L4 Monilukutaito</i></p>	<p><i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i></p>	<p>Taitotaso A 2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.</p>

	aineiston avulla.			
<i>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä harjaannuttamaan taitoaan käyttää englanninkielisiä viestinnän keinoja ja vakiintuneita fraaseja</i>	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen (esim. kuvat, kuuntelu, luetut tekstit, audio/videomateriaalit, erilaiset mediat)	<i>L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	Taitotaso A 2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei- kielellisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
<i>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälisiä viestintää</i>	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan englannin kielelle tyypillisiä viestintätapoja jokapäiväisen elämän kommunikaatiotilanteissa (esim. tervehtiminen, kohteliaisuudet, matkailutilanteet)	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	Taitotaso A 2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista. Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. Ei tavoitetaso)
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				

<i>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita</i>	S3 Tutustutaan oppimateriaalin eritasoiisiin eri kielialuetta edustaviin luettaviin ja kuunneltaviin teksteihin. Harjoitellaan ymmärtämään ja tulkitsemaan tekstejä yksin ja yhteistyössä muiden kanssa.	<i>L4 Monilukutaito</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
--	---	-------------------------	--------------------------------	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi. (Huom! Ei tavoitetaso)
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
<i>T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomioita rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen</i>	S3 Kerrataan englannin kielen foneettiset merkit. Harjoitellaan tekstien suullistamista eri tavoin (<i>esim. dramatisointi, juonikartat</i>). Kirjoitetaan yksinkertaisia, lyhyitä viestejä ja kuvauksia yksin ja ryhmissä, myös tietotekniikkaa hyödyntäen.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

8. lk. ENGLANNIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄT				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. Ei tavoitetaso)

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
<i>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja, antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälisiä toimintakykyä</i>	S1 Tutustutaan muutamaiin maihin, joiden virallinen kieli englanti on. Tutustutaan näiden maiden elämänmuotoon, kulttuuriin, juhliin ja perinteisiin. Tuotetaan yksin, pareittain tai ryhmissä kohdemaita esitteleviä tekstejä tai mediasisältöjä.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälisen toimintakyky</i>	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaa. Oppilas osaa jossain määrin pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta

				näkökulmasta.
<i>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista</i>	S2 Kannustetaan oppilaita etsimään itseään kiinnostavia ja opiskeltaviin aihepiireihin liittyviä sisältöjä eri medioista (esim. blogit ja muu sosiaalinen media, haastattelut, mainokset, videot)	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä</i>	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englanninkielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S3 Syvennetään ja vahvistetaan perusrakenteiden osaamista. Opiskellaan käyttämään vaativampia verbirakenteita (mm. kesto- ja ehtolauseet) ja syvennetään ja laajennetaan mm. lauserakenteiden, artikkelinkäytön ja pronomien osaamista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Kielellinen päättely</i>	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. Ei tavoitetaso)
Kielenopiskelutaidot				
<i>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja harjoittelemalla oppimateriaalien sanastojen ja kumulatiivisten kielioppikoosteiden itsenäistä käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista ja tiedon hakemista ja arviointia. Painotetaan pitkäjänteisen työn merkitystä kielenopiskelussa.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>	<i>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</i>	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteita an ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

	Rohkaistaan oppilaita tutustumaan eri tekstilajeihin medioissa ja harjoittelemaan tiedonhakuja ja sen luotettavuuden arviointia..			
<i>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä käyttää luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia</i>	S2 Tuetaan edelleen oppilaan kielenopiskelutaitojen kehittymistä ja rohkaistaan oppilasta asettamaan itselleen kielenopiskelun tavoitteita. Kannustetaan oppilasta käyttämään kielitaitoaan koulun ulkopuolella.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</i>	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. Ei tavoitetaso)

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
<p><i>T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä</i></p>	<p>S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan erilaisia viestintätilanteita pareittain ja ryhmissä. Keskeisinä aihepiireinä ovat mm. perheestä, harrastuksista, vapaaajanvietosta ja terveydestä keskusteleminen sekä matkailutilanteet. Opiskellaan oppimateriaalin sanastoa ja kielioppirakenteita myös suullisten harjoitteiden avulla (esim. dialogit, kerrontaharjoitukset, juonikartat, pelit, digitaaliset harjoitukset)</p>	<p><i>L4 Monilukutaito</i></p>	<p><i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i></p>	<p>Taitotaso A2.2 Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.</p>
<p><i>T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä</i></p>	<p>S3 Painotetaan viestintätilanteissa viestin ymmärtämistä oikeakielisyyden sijaan. Havainnoidaan ja harjoitellaan kiertoilmaisuja, selvennyksen pyytämistä ja eleiden ja ilmeiden merkitystä viestintätilanteissa (esim. sananselitystehtävät, dialogit, dramatisointi)</p>	<p><i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i></p>	<p><i>Viestintästrategioiden käyttö</i></p>	<p>Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsä tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)</p>
<p><i>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää</i></p>	<p>S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan englannin kielelle tyypillisiä viestintätapoja erilaisissa vuorovaikutustilanteissa a. Kiinnitetään huomiota kielten ja kulttuurien erilaisiin keskustelustrategioihin ja tapakulttuuriin.</p>	<p><i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i></p>	<p><i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i></p>	<p>Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.</p>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. Ei tavoitetaso)
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
<p><i>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita</i></p>	<p>S3 Tutustutaan oppimateriaalin eri tekstilajeja ja kielialuetta edustaviin, vaikeudeltaan eritasoisii kertoviin, kuvaaviin ja vaikuttaviin teksteihin ja harjoitellaan niiden tulkitsemista eri strategioita käyttäen. Harjoitellaan erilaisia kuuntelemisen taitoja monenlaisten kuuntelu- ja sanelutehtävien avulla.</p>	<p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Tekstien tulkintataidot</p>	<p>Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. Ei tavoitetaso)
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
<p><i>T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomioita rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen</i></p>	<p>S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan englannin kielen äänteitä, sanapainoa ja intonaatioita. Harjoitellaan edelleen oppimateriaalin sanastoa suullisesti eri strategioita käyttäen. Tuotetaan lyhyitä kirjallisia tekstejä oppimateriaalien aihepiireihin liittyen. Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua sekä kirjallisesti että suullisesti.</p>	<p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Taitotaso A2.2 Oppilas osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkautelleen tyypillisistä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>

9. lk. ENGLANNIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄT				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin kielen asemaa ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	S1 Havainnoidaan englannin eri varianttien levinneisyyttä, eroavaisuuksia, tyyllilajeja ja niille tyypillisiä vuorovaikutustapoja ja kulttuurisia käytänteitä. Havainnoidaan ja pohditaan englannin merkitystä globaalina lingua francana. Rakennetaan ymmärrystä maailman monikielisyydestä ja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaa, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.
	kieellisistä oikeuksista.			
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1 Kannustetaan ja ohjataan oppilaita hyödyntämään monipuolisesti eri medioita opiskeltavien aihepiirien sisältöjen syventämiseen ja laajentamiseen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englanninkielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Vahvistetaan keskeisimpien kielen rakenteiden osaamista ja opiskellaan haastavampia rakenteita, mm. passiivi ja sen vastineet, 2. konditionaali, epäsuora kerronta ja infinitiivien ja ingmuodon käyttö. Tarkastellaan englannin kielen rakenteita myös suhteessa muihin opiskeltaviin kielisiin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kielenopiskelutaidot				
<i>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	S2 Rohkaistaan oppilaita asettamaan opiskelulle tavoitteita ja arvioimaan aktiivisesti omaa edistymistään. Kehitetään edelleen kannustavan palautteen antamista vuorovaikutteisissa oppimistilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	<i>Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.</i>
<i>T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia</i>	S2 Kannustetaan oppilasta käyttämään kielitaitoaan viestinnän, opiskelun ja vaikuttamisen välineenä erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä ja arkielämän tilanteissa. Pyritään tarjoamaan mahdollisuus vuorovaikutukseen syntyperäisen kielenpuhujan kanssa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	<i>Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
<i>T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä</i>	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan edelleen monenlaisia vuorovaikutustilanteita pareittain ja ryhmissä (esim. työpaikkahaastattelu, puhelinkeskustelu, ehdottaminen, väittelyt, matkailutilanteet)	L4 Monilukutaito	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
<i>T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvotteluiden käymisessä</i>	S3 Korostetaan viestinällisyyttä, kulttuurista sopivuutta ja kohteliaisuutta oikeakielisyyden sijaan. Harjoitellaan vaativammista vuorovaikutustilanteista selviytymistä erilaisia kompensatiokeinoja (mm. merkitysneuvottelut, nonverbaalinen viestintä) käyttäen.	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso B1.1 Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
<i>T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää</i>	S3 Vahvistetaan oppilaiden ymmärrystä kulttuuristen käytänteiden merkityksestä vuorovaikutustilanteissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso B1.1 Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuuriin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				

<p>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita</p>	<p>S3 Opiskellaan sanastoa oppimateriaalin erityyppisistä, kirjoitetuista ja kuunneltavista teksteistä. Oppilaat tutustuvat omaaloitteisesti itseään kiinnostaviin mediasisältöihin. Harjoitellaan opiskeltaviin aihepiireihin liittyvien vaativampien tekstien ymmärtämistä ja tulkintaa eri strategioin.</p>	<p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Tekstien tulkintataidot</p>	<p>Taitotaso B1.1 Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.</p>
<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Hyvä osaaminen</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</p>				
<p>T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomioita rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvän ääntämiseen</p>	<p>S3 Harjoitellaan vuorovaikutustilanteita, sanastoa ja rakenteita suullisesti, kiinnittäen huomiota sanapainoon, intonaatioon ja ääntämiseen. Harjoitellaan erityyppisten, vaativampien tekstien tuottamista niin opiskeltavista aiheista (esim. työpaikkahakemukset ja CV) kuin oppilaita kiinnostavista asioista. Kannustetaan perusteltuun mielipiteen ilmaisuun niin suullisesti kuin kirjallisesti.</p>	<p>L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Taitotaso B1.1 Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>

<p>7. lk. RANSKA, A-OPPIMÄÄRÄ</p>				
<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)</p>

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
<i>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ranskan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään</i>	S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</i>	Oppilas osaa pohtia ranskan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
<i>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia ranskankielisiä toimintaympäristöjä</i>	S1 Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa ranskan kieltä puhutaan. Pyritään luomaan kontakteja ranskankielisiin yhteistyökumppaneihin.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ranskan kieltä käyttämällä</i>	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ranskankielisessä toimintaympäristöissä.
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ranskan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ranskan kielen opiskelussa, keskeistä on luokilla 3.–6. opiskeltujen rakenteiden kertaaminen.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Kielellinen päättely</i>	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ranskan kielen säännönmukaisuuksista ja verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ranskan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kielenopiskelutaidot				
<i>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuusien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>	<i>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</i>	Oppilas asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioi opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

<i>T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan</i>	S2 Harjaannutetaan monipuolisesti kielitaitoa, tutustutaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</i>	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
<i>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</i>	S3 Viestintätilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin. Epämuodolliset kielenkäyttötilanteet korostuvat.	<i>L4 Monilukutaito</i>	<i>Vuorovaikutus-erilaisissa tilanteissa</i>	Taitotaso A 1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
<i>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä harjaannuttamaan taitoaan käyttää ranskankielisiä viestinnän keinoja ja vakiintuneita fraaseja</i>	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.	<i>L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	Taitotaso A 1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
<i>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä</i>	S3 Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekustelut haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta (esim. puhelut, sähköposti, tekstiviestit, chat, some).	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	Taitotaso A 1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
<i>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, joista etsitään tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</i>	S3 Teksti voi olla sanallinen (suullinen tai kirjallinen), kuvallinen, äänellinen, graafinen tai näiden yhdistelmä. Teksti voi olla myös video- tai audiotallenne, keskustelu tai kohtaus näytelmässä.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisia sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
<i>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta erilaisista aihepiireistä sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</i>	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa voidaan käsitellä lähes mitä vain. Luontevia ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset, vapaa-ajan vietto, tunteet, matkustaminen, luonto, oma kotimaa, työelämään tutustuminen, elämä kohdekielisessä ympäristössä jne.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

8. lk. RANSKA, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
<i>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ranskan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään</i>	S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</i>	Oppilas osaa pohtia ranskan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
<i>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia ranskankielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</i>	S1 Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa ranskan kieltä puhutaan.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ranskan kieltä käyttämällä</i>	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ranskankielisissä toimintaympäristöissä.
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ranskan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Laajennetaan oppilaan kielioppirakenteiden tuntemista. Hankitaan tarvittaessa tietoa Euroopan, Afrikan ja Amerikan ranskan eroista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Kielellinen päättely</i>	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ranskan kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ranskan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kielenopiskelutaidot				

<i>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>	<i>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</i>	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
<i>T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenoppimisen valmiuksiaan</i>	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja ja kiinnitetään huomiota jo peruskoulun jälkeiseen kielenopiskeluun ja opiskeluvaiheisiin. Kiinnitetään huomiota myös eri tilanteisiin, joissa kielitaitoa voisi nyt ja tulevaisuudessa käyttää.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</i>	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
<i>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</i>	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ranskan kielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin.	<i>L4 Monilukutaito</i>	<i>Vuorovaikutus-erilaisissa tilanteissa</i>	Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.

<i>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää ranskankielisiä viestinnän keinoja ja vakiintuneita fraaseja</i>	S3 Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja harjoitellaan monenlaisia vakiintuneita fraaseja eri tilanteissa.	<i>L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielillisiin ilmaisuihin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.
<i>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</i>	S3 Otetaan huomioon ranskankielisen kielialueen elämänmuoto. Huomioidaan erityisesti ranskalle tyypillinen kohtelias kielenkäyttö ja teitittely. Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.

	sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta.			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				

<i>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</i>	S3 Sisältöjä valitaan yhdessä. Näkökulmana tekstivalinnoissa pidetään nuoren toimintaa kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa sekä ajankohtaisuutta ja oppilaiden kiinnostuksen kohteita. Tekstien tulee olla monipuolisia kuten kertovia, kuvaavia tai vaikuttavia tekstejä. Teksteistä opetellaan mm. sanastoa ja erilaisia rakenteita.	<i>L4 Monilukutaito</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
<i>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</i>	S3 Tekstejä (esim. kirjeitä ja muita kirjallisia viestejä, äänitettä, videota, blogeja, esityksiä) tuotetaan eri menetelmin ja aiheista, jotka kiinnostavat oppilaita ja ovat ajankohtaisia. Äänneiden lisäksi harjoitellaan	<i>L5 Tieto- ja viestintä teknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvaramia ja
	sanapainoja ja intonaatiota.			kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

9. Ik. RANSKA, A-OPPIMÄÄRÄ				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				

<i>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaa liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään</i>	S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</i>	Oppilas osaa pohtia ranskan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
<i>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</i>	S1 Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa ranskan kieltä puhutaan. Hankitaan tietoa Euroopan, Afrikan ja Amerikan ranskankielisistä alueista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ranskan kieltä käyttämällä</i>	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ranskankielisessä toimintaympäristöissä.
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Laajennetaan edelleen oppilaan kielioppirakenteiden tuntemista, keskeisenä verbioppi.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Kielellinen päättely</i>	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ranskan kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ranskan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kielenopiskelutaidot				
<i>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>	<i>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</i>	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

<i>T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan</i>	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Tuetaan ja kannustetaan itseohjautuvuuteen sekä panostetaan oppilaan aktiiviseen rooliin omien tavoitteiden asettamisessa ja toteuttamisessa.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</i>	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
<i>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</i>	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ranskan kielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja. Muodollisemmat puheet, kirjeet ja työelämän vaatimat tuotokset painottuvat.	L4 Monilukutaito	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	Taitotaso A2.2 Oppilas selvää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
<i>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen ranskankielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota</i>	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Harjoitellaan edelleen vakiintuneita fraaseja sekä opetellaan aktiivisemmin käyttämään kierto- ja täyteilmauksia ja muistetaan myös sanattoman viestinnän merkitys vuorovaikutuksessa.	<i>L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	Taitotaso A2.2 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)

<p><i>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</i></p>	<p>S3 Harjoitellaan ranskan kielelle ominaisia kohteliaita keskustelufraaseja mielipiteen ilmaisussa. Huomioidaan myös nuorten välinen epämuodollisempi kielenkäyttö. Otetaan huomioon ranskan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto.</p>	<p><i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i></p>	<p><i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i></p>	<p>Taitotaso A2.2 Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.</p>
<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Hyvä osaaminen</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä</p>				
<p><i>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</i></p>	<p>S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ranskan kielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Oppilaita rohkaistaan etsimään itseään kiinnostavia tekstejä oppimateriaalien lisäksi mm. internetistä, lehdistä ja uutisista. Opetuksessa huomioidaan</p>	<p><i>L4 Monilukutaito</i></p>	<p><i>Tekstien tulkintataidot</i></p>	<p>Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>
	<p>ranskankielisissä maissa ajankohtaisia asioita esim. katsomalla uutispätkiä tai lukemalla lehtiä. Harjoitellaan myös tiedonhankintaa ranskaksi esim. muiden aineiden tutkielmia varten.</p>			
<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Hyvä osaaminen</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</p>				

<p><i>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</i></p>	<p>S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Tekstejä (esim. kirjoitettua, puhuttua ja videoitua) tuotetaan eri aihepiireistä. Oppilaalle tarjotaan myös vaihtoehtoisia tapoja tuottaa tekstejä häntä itseään kiinnostavista aiheista aiempaa laajemmin. Tekstin tuottamisessa kiinnitetään huomiota keskeisiin rakenteisiin. Suullisessa kielitaidossa ohjataan oppilasta rohkeasti käyttämään kieltä ja opetellaan soveltamaan ääntämissääntöjä myös uusien sanojen kohdalla.</p>	<p><i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i></p>	<p><i>Tekstien tuottamistaidot</i></p>	<p>Taitotaso A 2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>
---	---	--	--	--

<p>SAKSA, A-OPPIMÄÄRÄ 7. lk.</p>				
<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)</p>
<p>Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen</p>				
<p>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia saksan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään</p>	<p>S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i></p>	<p>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</p>	<p>Oppilas osaa pohtia saksan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.</p>

T2 kannustaa löytämään kiinnostavia saksankielisiä toimintaympäristöjä	S1 Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa saksaa puhutaan. Pyritään luomaan kontakteja saksankielisiin yhteistyökumppaneihin. Käytetään myös erilaisia tietotekniikan tuomia mahdollisuuksia ja pyritään luomaan yhteyksiä saksankielisiin maihin	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen saksan kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia saksankielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan millaisia säännönmukaisuuksia saksan kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Keskeistä on luokilla 3.-6. opiskeltujen rakenteiden kertaaminen. Hankitaan tarvittaessa tietoa saksan päävarienteista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä saksan kielen säännönmukaisuuksista sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saksan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kielenopiskelutaidot				
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioi opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan	S2 Harjaannutetaan monipuolisesti kielitaitoa, tutustutaan ja tuotetaan monipuolisesti erilaisia tekstejä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	Kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3 Viestintätilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin. Epämuodolliset kielenkäyttötilanteet korostuvat.	<i>L4 Monilukutaito</i>	Vuorovaikutus-erilaisissa tilanteissa	Taitotaso A 1.3 Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä harjaanuttamaan taitoaan käyttäen	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita	<i>L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	Viestintästrategioiden käyttö	Taitotaso A 1.3 Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Oppilas osaa
saksankielisiä viestinnän keinoja ja vakiintuneita fraaseja	eri viestintäkanavia hyödyntäen.			reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.

T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä	S3 Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelu t, haastattelut ja erilaiset sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta (esim. puhelut, sähköposti, tekstiviestit, chat, some).	L2 <i>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Taitotaso A 1.3 Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, joista etsitään tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3 Teksti voi olla sanallinen (suullinen tai kirjallinen), kuvallinen, äänellinen, graafinen tai näiden yhdistelmä. Teksti voi olla myös video- tai audiotallenne, keskustelu tai kohtaus näytelmässä.	L4 <i>Monilukutaito</i>	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.1 Oppilas ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Oppilas ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Oppilas pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukena.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				

T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta erilaisista aihepiireistä sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa voidaan käsitellä lähes mitä vain. Luontevia ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset, vapaa-ajan vietto, tunteet, matkustaminen, luonto, oma kotimaa, työelämään tutustuminen, elämä kohdekielisessä ympäristössä jne.	<i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i> <i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
--	--	---	--------------------------	--

SAKSA, A-OPPIMÄÄRÄ 8. lk.				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia saksan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia saksan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia saksankielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1 Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa saksaa puhutaan (Saksa, Itävalta ja Sveitsi sekä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen saksan kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia saksankielisessä toimintaympäristöissä.
	Belgia, Liechtenstein ja Luxemburg).			

T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa Laajennetaan oppilaan kielioppirakenteiden tuntemista. Hankitaan tarvittaessa tietoa saksan kielen päävarienteista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä saksan kielen säännönmukaisuuksista ja verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saksan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kielenopiskelutaidot				
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioidaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioi opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Tuetaan ja kannustetaan itseohjautuvuuteen sekä panostetaan oppilaan aktiiviseen rooliin omien tavoitteiden asettamisessa ja toteuttamisessa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				

<p>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</p>	<p>S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta saksan kielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja ja ne vaihtelevat epämuodollisesta jutustelusta tai chattailusta muodollisempiin puheisiin ja kirjeisiin.</p>	<p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</p>	<p>Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.</p>
<p>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja</p>	<p>S3 Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita ja harjoitellaan monenlaisia vakiintuneita fraaseja eri tilanteissa.</p>	<p>L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Viestintästrategioiden käyttö</p>	<p>Taitotaso A2.1 Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisiin. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.</p>
<p>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</p>	<p>S3 Otetaan huomioon saksankielisen kielialueen elämänmuoto. Huomioidaan erityisesti saksalle tyypillinen kohtelias kielenkäyttö ja teitittely. Ominaisia tilanteita ovat mm. erilaiset arkielämän rutiinitapahtumat, palvelutilannekeskustelut, haastattelut ja erilaiset</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</p>	<p>Taitotaso A2.1 Oppilas selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.</p>
	<p>sosiaaliset kohtaamiset, joita voidaan käydä kasvokkain tai kirjallisesti mm. sähköisen yhteyden kautta.</p>			

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3 Sisältöjä valitaan yhdessä. Näkökulmana tekstivalinnoissa pidetään nuoren toimintaa saksan kielellä eri yhteisöissä ja maailmassa sekä ajankohtaisuutta ja oppilaiden kiinnostuksen kohteita. Tekstien tulee olla monipuolisia kuten kertovia, kuvaavia tai vaikuttavia tekstejä. Teksteistä opetellaan mm. sanastoa ja erilaisia rakenteita.	L4 Monilukutaito	Tekstien tulkintataidot	Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä				
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3 Tekstejä (esim. kirjeitä ja muita kirjallisia viestejä, äänitettä, videota, blogeja, esityksiä) tuotetaan eri menetelmin ja aiheista, jotka kiinnostavat oppilaita ja ovat ajankohtaisia. Äänneiden lisäksi harjoitellaan sanapainoja ja intonaatiota.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tekstien tuottamistaidot	Taitotaso A1.3 Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

SAKSA, A-OPPIMÄÄRÄ 9. lk.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen				
<i>T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään</i>	S1 Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</i>	<i>Oppilas osaa pohtia saksan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.</i>
<i>T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa</i>	S1 Syvennetään tietoa saksankielisistä maista ja etsitään mielekkäitä toimintaympäristöjä ja oppimateriaaleja, jotka laajentavat oppilaiden maailmankuvaa kouluympäristöstä ja Hyvinkäältä KeskiEuroopan suuntaan. Mahdollisuuksien mukaan yhteistyö saksankielisten nuorten kanssa.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen saksan kieltä käyttämällä</i>	<i>Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia saksankielisissä toimintaympäristöissä.</i>
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena</i>	S1 Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Laajennetaan edelleen oppilaan kielioppirakenteiden tuntemista.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Kielellinen päättely</i>	<i>Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä saksan kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saksan kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kielenopiskelutaidot				
<i>T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti</i>	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä,	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>	<i>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</i>	<i>Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa</i>

<i>ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen</i>	kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista. Vahvistetaan oppilaiden vastuunottoa omien tavoitteiden asettelussa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota itsearviointiin ja vertaisarviointiin sekä ohjataan kannustamaan myös muiden edistymistä.			<i>toisia kannustaen.</i>
<i>T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksiaan</i>	S2 Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja ja kiinnitetään huomiota jo peruskoulun jälkeiseen kielenopiskeluun ja opiskelunvalmiuksiin. Kiinnitetään huomiota myös eri tilanteisiin, joissa kielitaitoa voisi nyt ja tulevaisuudessa käyttää.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</i>	<i>Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa				
<i>T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti</i>	S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta saksan kielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus ja oppilaiden kiinnostuksen kohteet. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen. Tilanteet voivat olla puhuttuja tai kirjoitettuja. Muodollisemmat puheet, kirjeet ja työelämän vaatimat tuotokset painottuvat.	<i>L4 Monilukutaito</i>	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	Taitotaso A2.2 <i>Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.</i>

<i>T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja,</i>	S3 Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia	<i>L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	Taitotaso A2.2 <i>Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja</i>
<i>vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota</i>	hyödyntäen. Harjoitellaan edelleen vakiintuneita fraaseja sekä opetellaan aktiivisemmin käyttämään kierto- ja täyteilmauksia ja muistetaan myös sanattoman viestinnän merkitys vuorovaikutuksessa.			<i>pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttäen esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)</i>
<i>T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista</i>	S3 Harjoitellaan saksan kielelle ominaisia kohteliaita keskustelufraaseja mielipiteenilmaisussa. Huomioidaan myös nuortenvälinen epämuodollisempi kielenkäyttö. Otetaan huomioon saksan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	Taitotaso A2.2 <i>Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä				

<p><i>T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä</i></p>	<p>S3 Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta saksan kielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Oppilaita rohkaistaan etsimään itseään kiinnostavia tekstejä oppimateriaalien lisäksi mm. internetistä, lehdistä ja uutisista. Opetuksessa huomioidaan saksankielisissä maissa ajankohtaisia asioita esim. katsomalla</p>	<p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Tekstien tulkintataidot</p>	<p>Taitotaso A2.2 Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.</p>
	<p>uutispätkiä tai lukemalla lehtiä. Harjoitellaan myös tiedonhankintaa saksaksi esim. muiden aineiden tutkielmia varten.</p>			
<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Hyvä osaaminen</p>
<p>Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä</p>				

<p><i>T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin</i></p>	<p>S3 Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Tekstejä (esim. kirjoitettua, puhuttua ja videoitua) tuotetaan eri aihepiireistä, esim. orientoituminen työelämään (esim. Lebenslauf, työhakemus, työhaastattelu). Oppilaalle tarjotaan myös vaihtoehtoisia tapoja tuottaa tekstejä häntä itseään kiinnostavista aiheista aiempaa laajemmin. Tekstin tuottamisessa kiinnitetään huomiota keskeisiin rakenteisiin. Suullisessa kielitaidossa ohjataan oppilasta rohkeasti käyttämään kieltä ja opetellaan soveltamaan ääntämissääntöjä myös uusien sanojen kohdalla.</p>	<p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Tekstien tuottamistaidot</p>	<p>Taitotaso A2.1 Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.</p>
---	--	---	---------------------------------	---

15.4.4 MATEMATIIKKA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 374)

7. lk. MATEMATIIKKA

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Merkitys, arvot, asenteet				
<p><i>T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana</i></p>	<p>S1, S2, S3, S5</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>		<p><i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i></p>

<i>T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien</i>	<i>S1, S2, S3, S5</i>	<i>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Vastuunottaminen opiskelusta</i>	Oppilas haluaa ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu ryhmän toimintaan.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Työskentelyn taidot				
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä</i>	Tasogeometrian riippuvuussuhteet, lausekkeet ja yhtälöt <i>S1, S2, S3, S5</i>	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Opittujen asioiden yhteydet</i>	Oppilas havaitsee oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä
<i>T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti</i>	Matemaattisen tekstin tulkinta ja tuottaminen <i>S1, S2, S3, S5</i>	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Matemaattinen ilmaisu</i>	Oppilas osaa täsmällisen matemaattisen ilmaisun perusteita kirjallisesti ja suullisesti.
<i>T5 tukea oppilasta loogista ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä</i>	Looginen päättely ja sanalliset tehtävät <i>S1, S2, S3, S5</i>	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Ongelmanratkaisutaito</i>	Oppilas osaa ratkaista sanallisia tehtäviä ja loogista päättelyä vaativia tehtäviä.
		<i>yrittäjyys</i>		
<i>T6 ohjata oppilasta arvioimaan matemaattisia ratkaisujaan sekä puntaroimaan tuloksen mielekkyyttä</i>	Soveltavat tehtävät <i>S1, S2, S3, S5</i>	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	Taito arvioida matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattisen ratkaisunsa mielekkyyttä.

<i>T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja näkemään yhteyksiä käytännön elämään</i>	<i>S1, S2, S3, S5</i>	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Matematiikan soveltaminen</i>	<i>Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa tutuissa ympäristöissä</i>
<i>T9 opastaa oppilasta tutustumaan tieto- ja viestintäteknologian soveltamiseen matematiikan opiskelussa.</i>	<i>S1, S2, S3, S5</i>	<i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Tieto- ja viestintäteknologian käyttö</i>	<i>Oppilas osaa ratkaista yksinkertaisia matemaattisia tehtäviä tieto- ja viestintäteknologian avulla.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet				
<i>T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa</i>	Matemaattinen ajattelu* , Päässälaskutaito <i>S1, S2</i>	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito</i>	<i>Päättely- ja laskutaito</i>	<i>Oppilas osaa käyttää päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa.</i>
<i>T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla</i>	Luvut ja laskutoimitukset* <i>S2</i>	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla</i>	<i>Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla.</i>
<i>T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalityihin</i>	Lukujoukot <i>S2</i>	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Lukukäsite</i>	<i>Oppilas tunnistaa reaalityt ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia</i>
<i>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään</i>	Algebra* <i>S3</i>	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisun perusteet</i>	<i>Oppilas osaa ratkaista yksinkertaisia ensimmäisen asteen yhtälöitä symbolisesti</i>
<i>yhtälönratkaisutaitojaan yksinkertaisissa yhtälöissä</i>				

<i>T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite</i>	Muuttujan käsite, lausekkeen arvon laskeminen S3	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	Muuttujan käsite	Oppilas ymmärtää muuttujan käsitteen ja osaa laskea lausekkeen arvon.
<i>T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä</i>	Tasogeometria* S5	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen</i>	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia
<i>T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään ympyrään liittyviä ominaisuuksia</i>	Tasogeometria* S5	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	Ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.
<i>T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja</i>	Tasogeometria* S5	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	Pinta-alojen laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pintaaloja. Oppilas osaa pinta-ala yksiköiden muunnoksia.
<i>T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluun ja tutustumaan ohjelmoinnin perusteisiin</i>	Ohjelmoinnin perusteet S1	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	Algoritminen ajattelu	Oppilas hallitsee algoritmisen ajattelun alkeita

Sisällöt

Matemaattinen ajattelu* (S1 Ajattelun taidot ja menetelmät)

T1, T3-T7, T9-T10 & T20

- Matemaattinen päättely
- Taito perustella ratkaisuja
- Matemaattisen tekstin tulkinta ja tuottaminen
- Väitelauseiden totuusarvon päättely
- Ohjelmointi
- Päässäälaskutaito

Luvut ja laskutoimitukset* (S2 Luvut ja laskutoimitukset)

T1-T7, T9-T12

- Peruslaskutoimitukset myös negatiivisilla luvuilla
- Murtolukujen laskutoimitukset
- Vastaluku, käänteisluku, itseisarvo
- Lukujen jaollisuus, alkuluvut
- Desimaalilukujen laskutoimituksia, pyöristäminen
- Lukujoukot

Algebra* (S3 Algebra)

T1-T7, T9, T14, T15

- Muuttujan käsite
- Lausekkeen arvon laskeminen
- Ensimmäisen asteen yhtälön ratkaisukeinoja

Tasogeometria* (S5 Geometria)

T1-T7, T9, T16 - T18

- Peruskäsitteet: piste, jana, suora, kulma, viiva, puolisuora, monikulmiot ja niiden ominaisuuksia
- Ympyrän osat ja ympyrään liittyviä käsitteitä (keskuskulma, kehäkulma), tutustutaan Thaleen lauseeseen
- Monikulmioiden pinta-ala ja piiri
- Pituuden ja pinta-alan yksikönmuutokset
- Koordinaatisto
- Geometrasta konstruointia

8. lk. MATEMATIIKKA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueiden painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Merkitys, arvot, asenteet				
<i>T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana</i>	<i>S1, S2, S3, S5</i>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
<i>T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien</i>	<i>S1, S2, S3, S5</i>	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Vastuunottaminen opiskelusta</i>	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu ryhmän toimintaan.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueiden painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Työskentelyn taidot				
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä</i>	Yhtälöt*, prosentit* , yhdenmuotoisuus ja mittakaava <i>S2, S3, S5</i>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	<i>Opittujen asioiden yhteydet</i>	Oppilas havaitsee ja osaa soveltaa oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä

<i>T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti</i>	Täsmällinen matemaattinen ilmaisu S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja	<i>Matemaattinen ilmaisu</i>	<i>Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti</i>
--	---	--	------------------------------	--

		viestintäteknologinen osaaminen		
<i>T5 tukea oppilasta loogista ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä</i>	Yhtälöt*, prosentit*, tasogeometria* S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Ongelmanratkaisutaito</i>	Oppilas osaa ratkaista sanallisia tehtäviä yhtälöiden avulla ja ratkaista matemaattisesti loogista päättelyä vaativia tehtäviä.
<i>T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä</i>	S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja</i>	<i>Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuun ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.</i>
<i>T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa</i>	S1, S2, S3, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Matematiikan soveltaminen</i>	<i>Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.</i>
<i>T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa</i>	S1, S2, S3, S5	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Tieto- ja viestintäteknologian käyttö</i>	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueiden painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Palautteen antamisen ja edistymisen seurannan tueksi (Huom. ei tavoitetaso!)
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet				

<i>T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa</i>	Prosentit*, potenssit* S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	<i>Päättely- ja laskutaito</i>	<i>Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa.</i>
<i>T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennan perusteista</i>	S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Prosentin käsite ja prosenttilaskenta</i>	Oppilas osaa kertoa prosenttien käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea
		L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys		prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin.
<i>T14 ohjata oppilasta kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan</i>	Yhtälöt*, verrannollisuus S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Yhtälönratkaisutaidot.	<i>Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi pääättelemällä tai symbolisesti.</i>
<i>T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite</i>	Polynomit* S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Muuttujan käsite.	Oppilas ymmärtää muuttujan käsitteen ja osaa laskea polynomin arvon.
<i>T16 tukea oppilasta ymmärtämään tasogeometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä</i>	Tasogeometria* S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tasogeometrian käsitteiden ja niiden välisien yhteyksien hahmottaminen.	Oppilas osaa soveltaa yhtenevyyttä ja yhdenmuotoisuutta tasogeometriassa.
<i>T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia</i>	Tasogeometria* S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen.</i>	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja laskea ympyrän kehän ja kaaren pituuden.
<i>T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pintaaloja.</i>	Tasogeometria* S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Pinta-alojen laskutaito.	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pintaaloja. Oppilas osaa pinta-alayksiköiden muutoksia.
<i>T20 ohjata oppilasta kehittämään edelleen algoritmista ajatteluaan ja harjoittelemaan yksinkertaisten ohjelmien ohjelmointia.</i>	S1	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot.	Osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita.

Sisällöt

Potenssit* (S2 Luvut ja laskutoimitukset)

T1-T7, T10

- Potenssimerkintä
- Potenssilaskusääntöjä (eksponenttina kokonaisluku)
- Kymmenpotenssimuoto
- Neliöjuuri

Polynomit*(S3 Algebra)

T1-T7, T15

- Polynomien käsite
- Polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolasku
- Lukujonot

Yhtälöt* (S1 Ajattelun taidot ja menetelmät, S3 Algebra)

T1-T7, T14, T15 & T20

- Syvennetään ensimmäisen asteen yhtälön ratkaisukeinoja
- Vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- Ensimmäisen asteen epäyhtälöt
- Verranto
- Ongelmanratkaisu yhtälön avulla

Prosentit* (S2 Luvut ja laskutoimitukset)

T1-T7, T9, T13

- Prosentin käsite
- Prosenttiosuuden laskeminen
- p% luvusta
- Muuttunut arvo ja perusarvo
- Muutos- ja vertailuprosentti
- Prosenttiyksikkö

Tasogeometria* (S5 Geometria)

T1-T7, T9, T16-T18

- Pythagoraan lause
- Pythagoraan lauseen käänteislause
- Ympyrän pinta-ala ja sektorin pinta-ala
- Ympyrän kehän pituus ja kaaren pituus
- Yhtenevyys ja yhdenmuotoisuus, mittakaava

9. lk. MATEMATIIKKA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

Merkitys, arvot, asenteet				
<i>T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana</i>	<i>S1, S3, S4, S5, S6</i>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
<i>T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien</i>	<i>S1, S3, S4, S5, S6</i>	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Vastuunottaminen opiskelusta.</i>	<i>Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Työskentelyn taidot				
<i>T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä</i>	<i>S1, S3, S4, S5, S6</i>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	<i>Opittujen asioiden väliset yhteydet.</i>	<i>Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä.</i>
<i>T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti</i>	<i>S1, S3, S4, S5, S6</i>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Matemaattinen ilmaisu</i>	<i>Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti</i>
<i>T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä</i>	Trigonometria*, avaruusgeometria*, todennäköisyyslaskenta* <i>S1, S4, S5, S6</i>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Ongelmanratkaisutaito</i>	<i>Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.</i>
<i>T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä</i>	<i>S1, S3, S4, S5, S6</i>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja.</i>	<i>Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä.</i>

<i>T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa</i>	<i>S1, S3, S4, S5, S6</i>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Matematiikan soveltaminen</i>	<i>Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä.</i>
<i>T8 ohjata oppilasta</i>	Tilastot*	L1 Ajattelu ja oppimaan	<i>Tiedon analysointi ja</i>	<i>Oppilas osaa itse</i>

<i>kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun</i>	<i>S1, S4, S6</i>	oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>kriittinen tarkastelu</i>	<i>hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa.</i>
<i>T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa</i>	<i>S1, S3, S4, S6</i>	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Tieto- ja viestintäteknologian käyttö</i>	<i>Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet				
<i>T13 tukea oppilasta soveltamaan prosenttilaskennan taitojaan</i>	Tilastot ja todennäköisyyslaskenta* <i>S6</i>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Prosenttilaskennan soveltaminen	Oppilas osaa käyttää prosenttilaskennan taitojaan eri tilanteissa
<i>T14 ohjata oppilasta kehittämään edelleen yhtälönsuoritusaitojaan</i>	Yhtälöparit* <i>S3, S4</i>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Yhtälönsuoritusaitotaidot yhtälönsuoritusaitoissa	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälönsuoritusaitoja graafisesti ja algebrallisesti.
<i>T15 Ohjata oppilasta tutustumaan funktion käsitteeseen ja harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista</i>	Funktiot* <i>S4</i>	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Funktion käsite sekä kuvaajien tulkitseminen ja tuottaminen	<i>Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen sekä toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.</i>

<i>T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon liittyviä ominaisuuksia</i>	Trigonometria* S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Suorakulmaisen kolmion ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää trigonometrisia funktioita.
<i>T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pintaaloja ja tilavuuksia</i>	Avaruusgeometria* S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	<i>Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito</i>	<i>Oppilas osaa laskea kappaleiden pinta-aloja ja tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.</i>
<i>T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä</i>	Tilastot ja todennäköisyyslaskenta* S6	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta.</i>	<i>Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.</i>
<i>T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa</i>	S1	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot</i>	<i>Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.</i>
<i>matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen</i>		viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys		

Sisällöt

Funktiot* (S1 Ajattelun taidot ja menetelmät, S4 Funktiot) **T1-T9, T15 & T20**

- Riippuvuuksien kuvaaminen graafisesti ja algebrallisesti
- Funktion käsite
- Suoran ja paraabelin piirtäminen
- Funktion ominaisuuksia, esimerkiksi kasvava ja vähenevä funktio
- Funktion nollakohdat
- Suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Yhtälöparit* (S1 Ajattelun taidot ja menetelmät, S3 Algebra) **T1-T7, T14 & T20**

- Yhtälöparin graafinen ratkaiseminen
- Yhtälöparin algebrallinen ratkaiseminen

Trigonometria* (S5 Geometria)

T1-T7, T17 & T20

- Trigonometriset funktiot
- Sivun ja kulman ratkaiseminen suorakulmaisesta kolmiosta

Avaruusgeometria* (S5 Geometria) **T1-T7,**

T18 & T20

- Tilavuuden yksiköt
- Lieriön, kartion ja pallon pinta-ala ja tilavuus sekä niiden sovelluksia

Tilastot ja todennäköisyyslaskenta* (S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys) **T1-T9, T13, T19 & T20**

- Tilastollisia peruskäsitteitä: frekvenssi, suhteellinen frekvenssi, moodi, mediaani, keskiarvo, hajonta
- Diagrammien tulkinta ja piirtäminen
- Todennäköisyyslaskennan perusteet

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilas käyttää itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua. Lisäksi oppilas harjoittelee ohjelmoinnin perusteita.

15.4.5 BIOLOGIA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 379)

Hyvinkäällä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä sekä kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta. Johtoajatuksena on liittää opettaminen ja oppiminen mahdollisimman tehokkaasti paikallisuuteen huomioiden Hyvinkään luonto ja kulttuurimaisemat. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja työskenteleminen luonnossa antaa oppilaalle syvemmän ja pysyvämmän oppimisen kokemuksen. Opiskelussa pyritään hyödyntämään mahdollisimman monipuolisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa. Oppimisen keskiössä ovat tietojen ja taitojen hyödyntäminen omassa elämässä, kestävä kehitys, ajankohtaisuus sekä luonnon monimuotoisuuden merkityksen ymmärtäminen ja valintojen merkitys.

7. lk. BIOLOGIA			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Biologinen tieto ja ymmärrys			
T1 ohjata oppilasta tutustumaan ekosysteemin perusrakenteeseen ja toimintaan sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1, S2, S3, S4 Perustiedot vesiekosysteemistä: tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin.	<i>L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen
T2 auttaa oppilasta hahmottamaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä tutustumaan eliökunnan rakenteeseen	S1, S2, S3, S4 Mikroskoopin käytön perusteet. Vesistövierailu ja pienimuotoinen tutkimus vierailun pohjalta Kalan preparointi. Voi toteuttaa myös vaihtoehtoisesti TVT-tekniikkaa hyväksikäyttäen. Oppilas ymmärtää kalan rakenteen ja elimien toiminnan.	<i>L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen

T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja tutustumaan erilaisten elinympäristöjen merkitykseen luonnon monimuotoisuudessa	S1, S3, S4 Eliöiden sopeutuminen vesielämään	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen
T4 oppilas tutustuu evoluution peruseräisiin	S1, S4 Evoluution peruseräisten hahmottaminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Evoluution peruseräisten hahmottaminen

T6 ohjata oppilasta havainnoimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön	S6 Kohti kestävää tulevaisuutta: Vesi-, ja/tai suoekosysteemin muutokset lähiympäristössä (kemialla)	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet

Biologiset taidot

T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1, S2, S4, S6 Vastuullinen luonnossa liikkuminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Luonnontieteellinen ajattelutaito
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3, S4 Biologisen tutkimuksen vaiheet oppilaan oman toiminnan kautta tutuksi.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1, S2, S6 Eliökokoelman keräämisen mahdollinen aloitus *	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Eliökokoelman laatiminen

<i>T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella</i>	S1, S2, S4 Otetaan oppilaita mukaan suunnittelemaan vesistövierailua ja retkeen liittyvää tutkimusta. Tarkkaillaan vesistövierailun aikana ympäristön tilaa ja mahdollisia ihmisen toiminnan vaikutuksia.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen</i>	Biologisen tutkimuksen tekeminen
T11 kannustaa oppilasta miettimään, miten oppilas itse voi käyttää biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä	S6 Suomen vesien tila	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Biologian asenne- ja arvotavoitteet			
<i>T12 herättää oppilaassa kiinnostusta biologian tietojen ja taitojen käyttöön omassa elämässä</i>	S1, S4, S6 Oppilas ymmärtää monimuotoisuuden tärkeyden	<i>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen
T13 ohjata oppilasta pohtimaan eettisesti perusteltuja valintoja	S6 Eettisten kysymysten pohdinta	<i>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	Eettisten kysymysten pohdinta
T14 innostaa oppilasta kiinnostumaan kestävän tulevaisuuden rakentamisesta	S6 Miten itse voi vaikuttaa vesiekosysteemien suojeluun?	<i>L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot

*Ohjataan oppilasta koostamaan eliökokoelma

- Aloitetaan ohjeistetun kasvikoelmaan kerääminen jota jatketaan 8. luokalla. Tai aloitetaan vasta 8.luokalla. Kasvikoelma voi olla myös digimuodossa.
- Osa kasveista kerätään opettajan johdolla. Kerätään metsien yleisiä kasveja. Lajimäärä 30–40 kpl.
- Kasvikoelman suhteen tarvitaan koordinoitua alakoulun kanssa, ettei tulisi toistoa. Yläkoululaisen kasvikoelman tulisi olla eri tavalla painottunut kuin alakoululaisen

8. lk. BIOLOGIA			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet

Biologinen tieto ja ymmärrys			
<i>T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Metsä- ja suoekosysteemien perusrakenne ja toiminta	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen
<i>T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta</i>	S1, S2, S3, S4 Biologista tutkimusta metsässä	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Eliökunnan rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen
<i>T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Tehdään maastoretkeä metsään ja mahdollisuuksien mukaan suolle. Tutkitaan lajien välistä vuorovaikutusta.	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Eliöiden sopeutumisen ja elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen
<i>T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään</i>	S6 Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin	L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi

<i>ekosysteemipalvelujen merkitys</i>			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Biologiset taidot			
<i>T7 ohjata oppilasta käyttämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita</i>	S1, S2, S3, S4 Tehdään maastoretkeä metsään ja mahdollisuuksien mukaan suolle.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	Luonnontieteellinen ajattelutaito
<i>T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa</i>	S1, S3, S4 TVT-tekniikan hyödyntäminen tutkimustulosten esittämisessä.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö

<i>T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi</i>	S1, S3, S4, S6 Jatketaan 7. luokan keväällä aloitetun kasvion tekemistä. Kasvien kasvatusta *	<i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen
<i>T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella</i>	S1, S2, S3, S4 Oppilas suunnittelee ja toteuttaa maastossa tehtävän tutkimuksen	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	Biologisen tutkimuksen tekeminen
<i>T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa</i>	S6 Oppilas osallistuu lähiympäristön vaalimisprojektiin sen vaalimiseen ja tulosten raportointiin.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Biologian asenne- ja arvotavoitteet			
<i>T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Luonnonvarojen kestävä käyttö ja luontosuhteen vahvistaminen	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen
<i>T14 innostaa oppilasta toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi</i>	S6 Miten oppilas voi itse vaikuttaa metsäekosysteemin suojeluun?	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot

* Kasvien kasvatusta, esim. värinokkonen tai herne on helppo kasvattaa siemenestä alkaen. Voidaan tutkia myös eri ravinteisuus- ja valaistusolojen vaikutusta kasvuun.

9. lk. BIOLOGIA

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys				
<i>T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräiteitä</i>	S4, S5 Ihmisen evoluutio ja perinnöllisyys Perimän ja ympäristön vaikutus ihmisen ominaisuuksien kehittymiseen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Perinnöllisyyden ja evoluution peruseräiteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.
<i>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja</i>	S5 Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmiselimistön perusrakenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Biologiset taidot				
<i>T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä</i>	S5 Omien elintapojen vaikutus terveyteen (terveystieto)	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja
				tiedonhankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.
<i>T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa</i>	S1, S5 Turvallinen ja tavoitteellinen työskentely laboratoriossa Ihmiskehon toiminta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.

<i>T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella</i>	S1, S4, S5, S6 Oman kehon toiminta Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavia tekijöitä Kohti kestävästä tulevaisuudesta	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Biologisen tutkimuksen tekeminen</i>	<i>Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusi pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Biologian asenne- ja arvotavoitteet				
<i>T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja</i>	S6 Ekologinen ruuantuotanto (kotitalous)	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Eettisten kysymysten pohdinta</i>	<i>Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluita eettisesti kestäville valinnoille.</i>

15.4.6 MAANTIETO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 384)

7. lk. MAANTIETO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys				
T1 oppilas tutustuu maapallon karttakuvaan	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet: Maailman hahmottaminen	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito ja L5 Tieto- viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisten paikannimistön tunteminen</i>	
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia maapallolla	S1, S2, S3, S4, S6 Elämän perusedellytykset maapallolla: Planetaarisuus (fysiikka)	<i>L4 Monilukutaito ja L5 Tieto- viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen</i>	

T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ohjata tutustumaan erilaisiin kulttuureihin, elinkeinoihin ja ihmisten elämään maapallon eri alueilla	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma: Uutisten seuraaminen Ihmiset ja kulttuurit maapallolla	L2 <i>Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i> L4 Monilukutaito	<i>Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen</i>
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä tutustumaan luonnonvarojen kestävän käytön merkitykseen	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma Elämän perusedellytykset maapallolla Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: Ilmaston muutos	L7 <i>Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Maantieteelliset taidot			
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Elämän perusedellytykset maapallolla Ihmiset ja kulttuurit maapallolla	L1 <i>Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Maantieteellinen ajattelutaito</i>
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1, S2, S3, S4, S5, S6	L4 Monilukutaito L5 <i>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	ja <i>Tilatajun kehittyminen</i>
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja tutkimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet: Erilaiset karttatyyppit ja diagrammit	L5 <i>Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i> L6 <i>Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Geomediataidot</i>
T8 oppilas harjoittelee käyttämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: Elämä, asuminen ja elinkeinot eri puolilla maapalloa	L1 <i>Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Tutkimustaidot</i>
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma: Uutisseuranta Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt	L4 <i>Monilukutaito</i>	<i>Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen</i>

T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä esittämään maantieteellistä tietoa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemat Ihmiset ja kulttuurit maapallolla Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet			
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuulliseksi toimijaksi ja ohjata oppilasta tutustumaan kestäväan elämäntapaan	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla Kestävä elintapa ja luonnonvarojen käyttö: Ympäristön muutosten seuraaminen ja oppilaan oman toiminnan vaikutusten ymmärtäminen	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän kehityksen edistäminen
T13 ohjata oppilasta tutustumaan alueelliseen identiteettiin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuteen sekä pohtimaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ihmiset ja kulttuuri maapallolla: Ihmisoikeudet ja eri kulttuurien arvostaminen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen

8. lk. MAANTIETO			
Opiskelussa keskitytään tutustumaan ja tutkimaan monipuolisesti Eurooppaa.			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys			
T1 hahmottaa Euroopan karttakuvaa	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet: Euroopan karttakuva	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen ja

<i>T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia maapallolla</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Elämän perusedellytykset maapallolla: ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Euroopan luonnonmaisemat	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen
<i>T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä hahmottamaan erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää maapallon eri alueilla</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma Elämän perusedellytykset maapallolla Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt Ihmiset ja kulttuurit maapallolla :ihmisen elämä, asuminen ja elinkeinot Euroopassa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen
<i>T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä hahmottamaan luonnonvarojen kestävän käytön merkityksen</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma: ajankohtaisten uutisten seuraaminen Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: ympäristön vaikutus elinkeinoihin Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: elinkeinojen vaikutus ympäristöön	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Maantieteelliset taidot			
<i>T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä pohtia maantieteellisiä kysymyksiä</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma Elämän perusedellytykset maapallolla: syy- ja seuraussuhteiden	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Maantieteellinen ajattelutaito
	ymmärtäminen Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt Ihmiset ja kulttuurit maapallolla		
<i>T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tilatajun kehittyminen
<i>T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomeediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet Ajankohtainen muuttuva maailma : uutisten sijoittaminen kartalle	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Geomeediataidot

<i>T8 ohjata oppilasta käyttämään maantieteellisiä tutkimustaitoja</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma Elämän perusedellytykset maapallolla Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: tutkitaan esimerkkien avulla Euroopan eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia Ihmiset ja kulttuurit maapallolla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Tutkimustaidot
<i>T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoita oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia koko maailmassa</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma : uutisseuranta	L4 Monilukutaito	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen
<i>T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: kulttuurit ja ihmisoikeudet Euroopassa Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet			
<i>T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuulliseksi toimijaksi ja ohjata oppilasta ymmärtämään kestävän elämäntavan merkityksen</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: ympäristömuutoksiin perehtyminen	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän kehityksen edistäminen
<i>T13 ohjata oppilasta ymmärtämään alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä ymmärtämään ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla :eurooppalaisuus ja ihmisoikeudet	L3 Itsestä huolehtiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen

9. lk. MAANTIETO

Tehdään tutkimusretkiä maastoon ja tutkitaan esimerkiksi jääkauden jälkiä sekä kivilajeja.

Ihmismaantiedon maastokohteita esim. rakennuskanta ja kaavoitus, myös kaupungin

palvelurakenteeseen voidaan tutustua. Oppilaiden kulttuuripolkukäyntejä voidaan käyttää tukemaan myös maantiedon opetusta.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys				
<i>T1 tukea oppilaan jäsenyteen karttakuvan rakentamista maapallosta</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet (Suomi ja Pohjola)	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen</i>	<i>Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.</i>
<i>T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Suomen maisema-alueet	<i>L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen</i>	<i>Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden - ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.</i>
<i>T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: tutustutaan ihmisen kulttuureihin, ihmisen elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.</i>
<i>T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: luonnonvarojen kestävä käyttö, biotalous ja kulutusvalinnat	<i>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö</i>	<i>Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kerto miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Maantieteelliset taidot				

<i>T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: alueiden väliset erot ja aluetasot	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Maantieteellinen ajattelutaito</i>	<i>Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.</i>
<i>T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet: karttatyötaidot	<i>L4 Monilukutaito L5 Tiet ja o- viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Tilatajun kehittyminen</i>	<i>Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukummittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.</i>
<i>T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Maapallon karttakuva ja alueet: geomediataidot	<i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Geomediataidot</i>	<i>Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomedialla maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.</i>
<i>T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Tutkimustaidot</i>	<i>Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.</i>
<i>T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja Suomessa</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma Ympäristön tila ja yhteistyömahdollisuudet Itämeren alueella	<i>L4 Monilukutaito</i>	<i>Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen</i>	<i>Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristönmuutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.</i>
<i>T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot</i>	<i>Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.</i>

<i>T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö.	<i>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot</i>	<i>Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet				
<i>T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Kestävä elintapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: omat kulutusvalinnat ja toiminta vastuullisena kansalaisena	<i>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kestävän kehityksen edistäminen</i>	<i>Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestäväan kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestäväan elämäntavan mukaisesti.</i>
<i>T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Ajankohtainen muuttuva maailma Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: ihmisoikeudet	<i>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen</i>	<i>Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.</i>

15.4.7 FYSIIKKA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 389)

Hyvinkäällä

Eri sisältöalueista (valo-oppi, ääni, lämpöoppi) ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Lämpöopista valitaan seitsemännelle vuosiluokalle ilmiön tutkimiseen ja mittaamiseen liittyviä tutkimuksia. Kvantitatiivinen osuus lämpöopista käsitellään kahdeksannella vuosiluokalla. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tietojen ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa mahdollisuuksien mukaan.

7. lk. FYSIIKKA			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
<i>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun</i>	S1–S4 Erialaisten ilmiöiden tutkimista fysiikan näkökulmasta monipuolisia työtapoja käyttäen.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	
<i>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti</i>	S1–S4 Työohjeiden seuraaminen ja havaintojen tekeminen sekä kirjaaminen Painotetaan turvallista laboratoriotyöskentelyä	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot</i>
<i>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä ja elinympäristössä</i>	S1–S4 Laboratoriossa tehtävien tutkimusten yhdistäminen käytännön arkielämään ja luonnon ilmiöihin	<i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Fysiikan merkityksen arvioiminen</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Tutkimisen taidot			
<i>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä</i>	S1–S4 Ohjataan oppilasta tekemään kysymyksiä suljettujen tutkimustehtävien pohjalta	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kysymysten muodostaminen</i>
<i>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</i>	S1–S4 Ohjeistettujen tutkimustehtävien tekeminen	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen</i>

<i>T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia</i>	S1–S4 Tulosten koonti ja esittäminen taulukoissa ja graafisesti	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Tutkimusten tulosten käsittely ja esittäminen</i>
<i>T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten, esim. lämpö- ja valo-opin laitteiden, toimintaperiaatteita ja merkitystä yhteistyössä muiden kanssa.</i>	S1–S4 Lämpö- ja aalto-opin perusilmiöiden tutkiminen kokeellisesti	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Teknologinen osaaminen</i>
<i>T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen</i>	S1–S4 Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin tai sovelluksiin	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Tieto- ja viestintäteknologian käyttö</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen			
<i>T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä</i>	S1–S4 Lämpö- ja aalto-opin perusilmiöt ja niihin liittyvät suuret	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen</i>
<i>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa.</i>	S1–S4 Mallin käsite esim. valonsäde, aalto	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Mallien käyttäminen</i>
<i>T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla</i>	S1–S4 Tutustutaan valittuihin aiheeseen liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin sovelluksiin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Argumentointi-aidot ja tietolähteiden käyttäminen</i>
<i>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisiä tapoja tuottaa tietoa</i>	S1–S4 Seitsemännen luokan tiedollisista tavoitteista keskeisimmät ovat mittaamisen taidot, tulosten esittäminen taulukoiden ja kuvaajien avulla ja fysiikan keskeisten käsitteiden käyttäminen valituissa ilmiöissä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	<i>Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen</i>
<i>T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa</i>	S1–S4 Esim. mittaaminen ja kuvaajien soveltaminen käytännössä	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa</i>

8. lk. FYSIIKKA			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
<i>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun</i>	S1–S5 Erilaisten ilmiöiden tutkimista fysiikan näkökulmasta monipuolisia työtapoja käyttäen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	
<i>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti</i>	S1–S5 Laboratoriossa tehtävien tutkimusten yhdistäminen käytännön arkielämään ja luonnon ilmiöihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot
<i>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa</i>	S1–S5 Tutustutaan koulutuspolkuihin ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Fysiikan merkityksen arvioiminen
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Tutkimisen taidot			
<i>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</i>	S1–S5 Ohjataan oppilasta tekemään kysymyksiä suljettujen tai avoimien tutkimustehtävien pohjalta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu
<i>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</i>	S1–S5 Ohjeistettujen tai avoimien tutkimustehtävien tekeminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen

<i>T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</i>	S1–S5 Tulosten koonti ja esittäminen taulukoissa ja graafisesti. Tulosten arviointi ja kriittinen tarkastelu	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi
<i>T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa</i>	S1–S5 Vuorovaikutuksen, liikkeen ja energian käytännön sovellutukset, esim. yksinkertaiset koneet, nopeuden ja voiman mittaaminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa
<i>T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla</i>	S1–S5 Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin tai sovelluksiin	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknikan käyttö
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen			
<i>T10 ohjata oppilasta käyttämään vuorovaikutuksen, liikkeen ja energian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä</i>	S1–S5 Tarkasteltaviin ilmiöihin liittyvät suureet Vuorovaikutus ja liike Energian säilymisen periaate	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen
<i>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä</i>	S1–S5 Tasaisen ja muuttuvan liikkeen mallit	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Mallien käyttäminen
<i>T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla</i>	S1–S5 Tutustutaan valittuihin aiheeseen liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin sovelluksiin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Argumentointi-taidot ja tietolähteiden käyttäminen
<i>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa</i>	S1–S5 Yksinkertaisten suureyhtälöiden soveltaminen valituissa ilmiöissä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

<i>T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatkoopintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä</i>	S1–S5 Vuorovaikutus ja voima Tasaisen ja muuttuvan liikkeen malli Mekaaninen työ ja teho Liike ja energia Lämpöopin peruskäsitteet energian säilymisen kannalta	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen</i>
<i>T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä</i>	S1–S5 Mahdollisuuksien mukaan vierailun tai vierailijoiden järjestäminen	<i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa</i>

9. lk. FYSIIKKA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
<i>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun</i>	S1, S2, S3, S4, S5, S6 Erialaisten ilmiöiden tutkimista fysiikan näkökulmasta monipuolisia työtapoja käyttäen.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
<i>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti</i>	S1, S2, S3, S4, S6	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot</i>	<i>Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.</i>

<i>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Kodin sähköturvallisuus. Tutustuminen koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan taitoja.	<i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Fysiikan merkityksen arvioiminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatkoopinnoissa.</i>
<i>T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Pääpaino energian tuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä.	<i>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta</i>	<i>Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tutkimisen taidot				
<i>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Tutkimustehtävien tekeminen ohjeen mukaan, suunnitteleminen ja kysymyksien muodostaminen.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu</i>	<i>Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.</i>
<i>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Ohjeistettujen ja avoimien tutkimustehtävien tekeminen työturvallisuusohjeita noudattaen.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen</i>	<i>Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.</i>
<i>T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Tulosten koonti ja esittäminen taulukoissa ja graafisesti. Tulosten arviointi ja kriittinen tarkastelu.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi</i>	<i>Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.</i>

<i>T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Sähkön käytön ja tuotannon toimintaperiaatteet.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsenästä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen</i>	<i>Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa</i>	<i>Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä</i>
---	---	--	---	---

<i>yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa</i>		<i>osaaminen</i>		<i>teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.</i>
<i>T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Mahdollisuuksien mukaan tutustutaan tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin tai sovelluksiin	<i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Tieto- ja viestintäteknologian käyttö</i>	<i>Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

<i>T10 ohjata oppilasta käyttämään sähköopin ja ydinfysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Sähköopin peruskäsitteet ja suuret. Sähkömagneettisen- ja hiukkassäteilyn lajit.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suuret.</i>
<i>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä</i>	S1, S2, S3, S4, S6 maailmankaikkeuden mittasuhteiden avaaminen. Ydinfysiikan peruskäsitteet (atomin rakenne, säteilylajit)	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Mallien käyttäminen</i>	<i>Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.</i>

<i>T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Tutustutaan energiantuotantoon liittyviin uutisiin ja ajankohtaisiin sovelluksiin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Argumentointi-taidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.
<i>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Yksinkertaisten suureyhtälöiden soveltaminen sähköilmiöissä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas
<i>tuottaa tietoa</i>				osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
<i>T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten sähköstä</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Sähköopin perusilmiöt (jännite, sähkövirta, sähkövaraus ja magnetismi). Sähkömagneettisen- ja hiukkassäteilyn lajit, maailman kaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sähköopin keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
<i>T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä</i>	S1, S2, S3, S4, S6 Mahdollisuuksien mukaan vierailun tai vierailijoiden järjestäminen	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

15.4.8 KEMIA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 393)

Hyvinkäällä

Kemia on kokeellinen luonnontiede. Kokeellisuuden kautta oppilas innostuu kemian ilmiöistä ja maailmasta. Jokaisella luokkatasolla oppilaiden huomiota kiinnitetään erityisesti aineiden ja reaktioiden ympäristövaikutuksiin.

Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Näitä 7. vuosiluokalla ovat turvallinen työskentely laboratoriossa, aineen jaottelu, atomin rakenne ja alkuaineet, erotusmenetelmät ja kemiallisen reaktion havainnoiminen.

Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen mahdollisuuksien mukaan tutkimusten eri vaiheissa.

7. lk. KEMIA			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
<i>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun</i>	S1–S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	
<i>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti</i>	S1–S6 Turvallinen työskentely laboratoriossa Kemian terminologia ilmiöiden kuvailussa	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot
<i>T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa</i>	S1–S6 Kemikaalijätteiden asianmukainen käsittely Turvallinen työskentely Ohjeiden noudattamisen merkityksen turvallisuuden kannalta	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Tutkimisen taidot			
<i>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä</i>	S1–S6 Yksinkertaisen tutkimuksen suunnittelemisen annetulle kemialliselle ilmiölle	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu
<i>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</i>	S1–S6 Työskenteleminen turvallisesti ryhmässä annettujen ohjeiden mukaan suljetuissa tai avoimissa tutkimustehtävissä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	-Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu

<i>T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä</i>	S1–S6 kemian terminologian käyttö tutkittujen ilmiöiden kuvailussa	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi
<i>T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa</i>	S1–S6 kemian opinpolku ja kemian alan ammatteihin ja kemianteollisuuteen tutustuminen	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen			
<i>T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti</i>	S1–S6 kemian keskeisten käsitteiden oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen
<i>T11 ohjata oppilasta käyttämään malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta</i>	S1–S6 mallintamisen idean ja osaa valita ilmiöön sopivan mallin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Mallien käyttäminen
<i>T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelevaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla</i>	S1–S6	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen
<i>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista</i>	S5, S6 aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen

KEMIA 8. lk.			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			

<i>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun</i>	S1–S6	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	
<i>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti ja turvallisesti</i>	S1–S6 Kemian ilmiöiden havainnointi, dokumentointi ja selittäminen oikeaa terminologiaa käyttäen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot
<i>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa</i>	S1–S6 Kemian tietojen ja taitojen käyttäminen erilaisissa arkielämän tilanteissa ja jatkoopinnoissa	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kemian merkityksen arvioiminen
<i>T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta</i>	S1–S6 Oppilas ymmärtää erilaisten valintojen merkityksen ympäristön kannalta	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Tutkimisen taidot			
<i>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</i>	S1–S6 Yksinkertaisen tutkimuksen suunnitleminen ja toteuttaminen annetulle kemialliselle ilmiölle.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu
<i>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</i>	S1–S6 Perustyöskentelytaidot, turvallinen ja johdonmukainen työskentely sekä havaintojen tekeminen ohjeiden tai suunnitelman mukaan	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen
<i>T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</i>	S1–S6 Tutkimuksen tuloksen käsittely, tulkita ja raportointi. Tulosten oikeellisuuden ja luotettavuuden arviointi.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi
<i>T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa</i>	S1–S6 Esimerkkien kautta orgaanisen kemian soveltaminen teollisuudessa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Teknologinen osaaminen

<i>T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla</i>	S1–S6 Pyritään käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen orgaanisen kemian sovellutuksista tai orgaanisten yhdisteiden rakenteiden tutustumiseen simulaatioiden avulla.	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Tieto- ja viestintäteknikan käyttö
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen			
<i>T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä</i>	S1–S6 Kemian keskeisten käsitteiden käyttäminen oikeassa asiayhteydessä ja oikeanlainen yhdistäminen toisiinsa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen
<i>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä</i>	S1–S6 Kemian merkkikieli. Orgaanisten yhdisteiden rakenteiden kuvaaminen erilaisten mallien avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Mallien käyttäminen
<i>T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelevaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla</i>	S1–S6 Monipuolinen tiedonhaku ja eri tiedonlähteiden kriittinen arviointi.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen
<i>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa</i>	S1–S6 Tiedon ja arkiuskomusten välisten eroavaisuuksien sekä kokeellisen toimintatavan merkityksen avaaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen
<i>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista</i>	S5, S6 Aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisten käsitteiden ymmärtäminen, ilmiöiden ja mallien avulla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	
<i>T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä</i>	S1–S6 Kemian tietojen ja taitojen käyttäminen monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

KEMIA 9. lk.				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
<i>T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun</i>	S1–S6	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	-	<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksia osana itsearviointia.</i>
<i>T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti</i>	S1–S6 Kemian ilmiöiden havainnointi, dokumentointi ja selittäminen oikeaa terminologiaa käyttäen	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot</i>	<i>Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.</i>
<i>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa</i>	S1–S6 Kemian tietojen ja taitojen käyttäminen erilaisissa arkielämän tilanteissa ja jatkoopinnoissa	<i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kemian merkityksen arvioiminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatkoopinnoissa.</i>
<i>T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen</i>	S1–S6 Oppilas ymmärtää erilaisten valintojen merkityksen ympäristön kannalta	<i>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta</i>	<i>Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja</i>
<i>kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta</i>				<i>luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tutkimisen taidot				
<i>T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi</i>	S1–S6 Yksinkertaisen tutkimuksen suunnitleminen ja toteuttaminen annetulle kemialliselle ilmiölle.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	<i>Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.</i>
<i>T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti</i>	S1–S6 Perustyöskentelytaidot, turvallinen ja johdonmukainen työskentely sekä havaintojen tekeminen ohjeiden tai suunnitelman mukaan	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	<i>Oppilas hallitsee perustyötäidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.</i>
<i>T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia</i>	S1–S6 Tutkimuksen tuloksen käsittely, tulkita ja raportointi. Tulosten oikeellisuuden ja luotettavuuden arviointi.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	<i>Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.</i>
<i>T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa</i>	S1–S6 Esimerkkien kautta sähkökemian ja metallikemian hyödyntäminen teollisuudessa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintätekologinen osaaminen	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	<i>Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.</i>

<i>T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen.</i>	S1–S6 Käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon hankkimiseen esimerkiksi metallin elinkaaresta, teräksen valmistuksesta tai korroosiosta.	<i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Tieto- ja viestintätekniiikan käyttö</i>	<i>Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen				
<i>T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä</i>	S1–S6 Kemian keskeisten käsitteiden käyttäminen oikeassa asiayhteydessä ja oikeanlainen yhdistäminen toisiinsa.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen</i>	<i>Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.</i>
<i>T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä</i>	S1–S6 Metallien rakenteiden kuvaaminen. Sähkökemiallisen jännitesarjan käsittelyä hapetus- ja pelkistysreaktioiden avulla.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Mallien käyttäminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.</i>
<i>T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla</i>	S1–S6 Monipuolinen tiedonhaku ja eri tiedonlähteiden kriittinen arviointi.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen</i>	<i>Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.</i>
<i>T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa</i>	S1–S6 Tiedon ja arkiuskomusten välisten eroavaisuuksien sekä kokeellisen toimintatavan merkityksen avaaminen.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito</i>	<i>Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.</i>

<p><i>T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseriaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista</i></p>	<p>S5, S6 Aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisten käsitteiden ymmärtäminen, ilmiöiden ja mallien avulla.</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i></p>	<p><i>Tiedollisten jatkoopintovalmiuksien saavuttaminen</i></p>	<p><i>Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.</i></p>
<p><i>T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä</i></p>	<p>S1–S6 Kemian tietojen ja taitojen käyttäminen monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.</p>	<p><i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i></p>	<p><i>Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa</i></p>	<p><i>Oppilas osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.</i></p>

15.4.9 TERVEYSTIETO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 398)

7. lk. TERVEYSTIETO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys				
<i>T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laajaalaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti</i>	S1–S3 Terveyden osa-alueet, elämäntapa, kasvu ja kehitys, itsehoito	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	Terveyteen liittyvät käsitykset ja käsitteet.	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueita ja niiden välistä vuorovaikutusta. Oppilas tietää elämäntapain vaihteita ja niihin liittyviä tapahtumia. Oppilas tietää terveyden kasvun ja kehityksen merkityksen elämän voimavarana.
<i>T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyden, yhteisöllisyyden ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa</i>	S1–S3 Kiusaaminen	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	Toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää kiusaamisen sosiaalisena suhteena ja sen vaikutuksen terveyteen. Oppilas osaa nimetä ja kuvata kiusaamiseen liittyviä ongelmia ja tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy				

<p><i>T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttämään näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti</i></p>	<p>S1–S3 Sairauksien ehkäisy, itsehoito, huolenpito, turvataidot ja valmiudet, päihteet, mielekäs vapaa-aika</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito</p>	<p>Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen ja ymmärtäminen</p>	<p><i>Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.</i></p>
<p><i>T6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuden ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</i></p>	<p>S2, S3 Terveysmarkkinointi, tiedon luotettavuus ja terveysvaikutus, itsehoito, turvataidot ja valmiudet, päihteet</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p><i>Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen.</i></p>	<p><i>Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa eri lähteistä ja käyttää sitä asianmukaisesti. Oppilas osaa esittää itsehoitoon, avun hakemiseen ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantaviin tilanteisiin sopivia tapoja toimia.</i></p>
<p><i>T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuden liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja</i></p>	<p>S1,S2 Itsehoito, turvataidot ja valmiudet, päihteet</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>		<p><i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i></p>
<p><i>T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä</i></p>	<p>S1–S3 Tiedon luotettavuus ja terveysvaikutus</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p><i>Terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arviointi.</i></p>	<p><i>Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.</i></p>

8. lk. TERVEYSTIETO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys				

<i>T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laajaalaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntilannetta, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti</i>	Minäkuva, identiteetti, itsetuntemus, murrosikä, seksuaalinen kehitys S1–S3	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Terveyteen liittyvät käsitykset</i>	Oppilas pystyy esittelemään elämäntilannetta eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.
<i>T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa</i>	Vuorovaikutustaidot, tunteiden ilmaisu ja säätely, ristiriitatilanteiden ja ongelmatilanteiden selvittäminen, stressi, kriisit, sosiaalinen kestävyys S1	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi</i>	<i>Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä.</i> <i>Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.</i>
<i>T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä</i>	Minäkuva, identiteetti, itsetuntemus, seksuaalisuus S1	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>		<i>Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>

<p><i>T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa</i></p>	<p>Perhesuhteet, ihmissuhteet, mielenterveys, mielen pahoinvointi, vuorovaikutustaidot, seksuaalisuus S1, S3</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i></p>	<p><i>Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa</i></p>	<p>Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen psyykkiseen ja seksuaaliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita ja tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.</p>
--	--	---	--	--

<p>Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet</p>	<p>Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet</p>	<p>Laaja-alainen osaaminen</p>	<p>Arvioinnin kohteet</p>	<p>Hyvä osaaminen</p>
<p>Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy</p>				
<p><i>T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti</i></p>	<p>Seksuaaliterveys, seksuaalisuus, psyykinen terveys, turvataidot ja valmiudet, ensiaputaidot, tapaturmat S1–S3</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito</i></p>	<p><i>Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen</i></p>	<p>Oppilas osaa käyttää seksuaalisuuteen ja psyykkiseen terveyteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.</p>
<p><i>T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</i></p>	<p>Seksuaaliterveys, psyykinen terveys, stressi, kriisit, sosiaalinen kestävyys, turvataidot ja valmiudet, ensiaputaidot, tapaturmat S2, S3</p>	<p><i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintätekniologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i></p>	<p><i>Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen.</i></p>	<p>Oppilas osaa hakea seksuaaliterveyteen, psyykkiseen terveyteen ja sosiaaliseen terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä asianmukaisesti.</p>

<i>T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja</i>	Seksuaalisuus, minäkuva, identiteetti, itsetuntemus, perhe, vuorovaikutustaidot, mielen hyvinvointi, ensiapu, turvataidot ja valmiudet S1, S2	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	Seksuaaliterveys, mielen hyvinvointi, sosiaalinen kestävyys, mielenterveys, kriisit S1–S3	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen</i>	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja

		<i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>		esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.
--	--	--	--	--

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
---	--	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri

<i>T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille</i>	Sosiaalinen kestävyys S3	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen</i>	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä vaikutuksia mielen hyvinvointiin, sosiaaliseen hyvinvointiin ja seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa. Oppilas osaa esitellä kulttuurin, median ja yhteisöjen vaikutusta em. terveyden osaalueisiin
--	--------------------------	--	--	--

<i>T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiseksi sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä</i>	Mielen hyvinvointi ja sosiaalinen kestävyys S1, S2	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen</i>	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia.
<i>T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntapaan kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsitteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.</i>	Perhesuhteet, ihmissuhteet, vuorovaikutustaidot, sosiaalinen kestävyys S1–S3	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Terveyskäsitteiden arviointi sekä oppimista edistävien keinojen hahmottaminen</i>	Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt ja muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsitteisiin terveydestä. Oppilas osaa esimerkein eritellä omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
<i>T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.</i>	Seksuaalisuus, seksuaaliterveys, sosiaalinen kestävyys, itsetuntemus, minäkuva S3	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen</i>	Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisössä.

9. lk. TERVEYSTIETO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys				

<i>T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laajaalaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti</i>	Arkirytmii, uni, ravitsemus, liikunta, liikkumattomuus, passiivinen elämäntapa S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Terveyteen liittyvät käsitteet</i>	<i>Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämistä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämäntapaa eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.</i>
<i>T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaita valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa</i>	Vastuullinen kuluttaminen, kestävä elämäntapa, vaikuttamisen keinot, kansalaistoiminta S1	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	<i>Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen</i>

		rakentaminen		<i>liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy				

<p><i>T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti</i></p>	<p>Arkirytmä, uni, ravitsemus, liikunta, liikkumattomuus, passiivinen elämäntapa S1–S3</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito</p>	<p><i>Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen</i></p>	<p><i>Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.</i></p>
<p><i>T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa</i></p>	<p>Tartuntataudit, kansantaudit, liikkumattomuus, passiivinen elämäntapa, ravitsemusongelmat, nukkumisen ongelmat S2, S3</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p><i>Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen</i></p>	<p><i>Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.</i></p>
<p><i>T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuden liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluita sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja</i></p>	<p>Liikkumattomuus, passiivinen elämäntapa, ravitsemusongelmat, nukkumisen ongelmat, kansantaudit S1, S2</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>		<p><i>Ei käytettä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i></p>

<p><i>T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja sairauten muodostumista. Oppilas kriittisesti terveyteen ja elämäntapoihin liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä esimerkkejä käyttäen arvioimaan tiedon</i></p>	<p>Tartuntataudit, kansantaudit, passiivinen elämäntapa, liikkumattomuus, ravitsemusongelmat, nukkumisen ongelmat</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p><i>Oppilas osaa eritellä terveystottumusten vaikuttavia tekijöitä ja terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden Terveyteen ja liittyvien ilmiöiden sairauteen liittyviä liittyvien ilmiöiden liittyvän tiedon arvioiminen</i></p>	<p><i>Oppilas osaa eritellä terveystottumusten vaikuttavia tekijöitä ja terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden Terveyteen ja liittyvien ilmiöiden sairauteen liittyviä liittyvien ilmiöiden liittyvän tiedon arvioiminen</i></p>
---	---	---	--	--

luotettavuutta ja merkitystä	S1–S3	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, rakentaminen	Oppilas osaa arvioida vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden luotettavuutta kuvaavan tekijän	liittyvien valintojen seurauksia. terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean pohjalta. Sisältöalueen
Vuosiluokan	painopisteet ja	Laaja-alainen tarkennetut	tavoitteeseen	
Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen	osaaminen tavoitteet		
liittyvät sisältöalueet	Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri	L2 Kulttuurinen	Oppilas osaa kuvata osaaminen, elinympäristön vuorovaikutus ja ilmaisu aiheuttamia keskeisiä	
T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään	vastuullinen	Kansalaistoiminta, L4 Monilukutaito		
ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle hyvinvoinnille	S3	kuuluttaminen, elämäntapa, ympäristön terveysvaikutukset, vaikuttamisen keinot vaikuttaminen ja	L5 Tieto- ja Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja ja viestintäteknologian rakentaminen
luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan	Arkirytmii, uni, ravitsemus, liikunta, oppiminen koulun passiivinen elämäntapa, ravitsemusongelmat, nukkumisen ongelmat	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä L1 Ajattelu ja oppimaan L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja antaa useampia terveyspalvelujen yrittäjyys	Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	T 10 ohjata oppilasta suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman ja kunnan terveyspalveluihin ja
T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia	S1, S2 esimerkkejä siitä, miten asianmukaista käyttöä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen		niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa. Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat käsityksiin terveydestä. Oppilas
	Kansalaistoiminta, vaikuttamisen keinot	osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Terveyskäsitysten arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden	
	S1–S3	L3 Itsestä huolehtiminen		

terveyskäsitteitä,

ja arjen taidot

hahmottaminen

osaa esimerkein eritellä tunnistamaan niiden

L7 Osallistuminen,

omaa oppimistaan

merkitystä itselle sekä

vaikuttaminen ja
tukevia tekijöitä. muodostamaan kuvaa

kestävän tulevaisuuden

<i>itselle sopivista oppimisen keinoista.</i>		rakentaminen		
<i>T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.</i>	Kansalaistoiminta, vastuullinen kuluttaminen, kestävä elämäntapa, ympäristön terveysvaikutukset, vaikuttamisen keinot, arkirythmi, uni, ravitsemus, liikunta, liikkumattomuus, passiivinen elämäntapa, ravitsemusongelmat, nukkumisen ongelmat S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen</i>	<i>Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.</i>

15.4.10 USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 404)

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 408)

7. lk. EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
<i>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus</i>	S1, S2 Uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä Uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena Uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana Uskonnon eri ulottuvuudet	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa</i>	
<i>T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen</i>	S2 Uskontojen vaikutus yhteiskuntaan ja kulttuuriin Suurten maailmanuskontojen juuret, lähteet, oppi ja opetukset, symbolit ja levinneisyys sekä vaikutus Luonnonuskonnot Uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa Uskontokritiikki	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen</i>	<i>Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskunnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskunnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.</i>
<i>T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</i>	S1,S2, S3 Symbolit ja vertauskuvat Riitit ja pyhän käsite esim. paikat Ajankohtaisia esimerkkejä uskontojen näkymisestä mediassa ja populaarikulttuurissa	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</i>	

<i>T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin</i>	S1, S2, S3 Uskontojen ja katsomusten etiikka Uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Uskontodialogi	<i>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Eettinen ajattelu</i>	
<i>T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla</i>	S2 S3 Elämän ja ihmisarvon sekä oman ja toisen pyhän kunnioittaminen.	<i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>		

8. lk. EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<i>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus</i>	S1, S2 Kristinuskon moninaisuus: kirkkokuntia ja kristillisiä ja kristillisperäisiä yhteisöjä eri puolilla maailmaa Eurooppalaisuus ja kristinuskon kulttuurivaikutuksia Kirkko Suomessa ja paikallisesti Kristinuskon suhde muihin uskontoihin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Uskontojen merkityksen hahmottuminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa</i>
<i>T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista</i>	S1 Kristinuskon synty mm. Jeesuksen ja Paavalin merkitys, leviäminen ja jakaantuminen kirkkokunniksi. Suurimmat kirkkokunnat: katolinen, ortodoksinen ja protestanttiset kirkot erityisesti luterilainen kirkko. Kirkkokuntien levinneisyys ja keskeiset opetukset sekä vaikutukset globaalisti. Kristinuskon ja luterilaisuuden vaikutukset suomalaisen yhteiskunnan arvomaailmaan. Kristittyjä yhdistävät asiat (levinneisyys, synty ja keskeiset opetukset) sekä kirkkojen välinen yhteistyö esim. ekumenia ja lähetystyö. Luterilaisuuden asema Suomessa ja paikallisesti	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	<i>Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen</i>

<i>T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</i>	S1, S2, S3 symbolit ja vertauskuvat riitit ja pyhät paikat Kristinuskon vaikutus: esimerkkejä vaikutuksesta politiikkaan, taiteeseen ja populaarikulttuuriin	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</i>
<i>T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin</i>	S1, S2, S3 Kristinuskon ja katsomusten etiikka.	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka</i>
<i>T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisia merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina</i>	S1, S3 kristinuskon eettisiä opetuksia kristillisten kirkkojen eettisiä painotuksia Ajankohtainen uutisointi mediassa	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti</i>
<i>T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin</i>	S1,S2, S3 Kristinuskon eettisiä opetuksia kristillisten kirkkojen eettisiä painotuksia Uskonto yksilön ja yhteiskunnan voimavarana	L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Eettinen ajattelu</i>
<i>T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla</i>	S1, S2, S3 kristinuskon moninaisuus: kirkkokuntia ja kristillisiä yhteisöjä eri puolilla maailmaa.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	

9. lk. EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
<i>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus</i>	S 1 Raamatun kulttuurivaikutuksia Suomessa ja maailmalla	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa</i>	<i>Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.</i>

<i>T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista</i>	S1 Kristinuskon juuret, lähteet, oppi ja opetukset: Raamatun syntyhistoria ja keskeinen sisältö ja rakenne	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.
<i>T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja</i>	S1, S2, S3 Kristinuskon kulttuurivaikutus: esimerkkejä Raamatun	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä
<i>symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</i>	vaikutuksesta politiikkaan, taiteeseen ja populaarikulttuuriin Kultainen sääntö ja pyhän käsite eri uskonnoissa ja katsomuksissa.	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys		uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
<i>T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja</i>	S1, S3 Kristinuskon monimuotoisuus ja uskonto tieteellisen tarkastelun kohteena: Raamatun tulkintatapoja ja tieteellinen tutkiminen uskonnollisen ja tieteellisen lähestymistavan eroja	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.
<i>T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin</i>	S3 Etiikan käsitteet ja kristinuskon eettiset periaatteet, ihmisarvo, YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusrikkomukset, mm. holokausti	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoo niiden keskeisestä sisällöstä.
<i>T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajana</i>	S1, S3 Raamatun tulkintatavat (liberaalinen ja konservatiivinen), fundamentalismi ja ääriilikkeet maailmassa, vahingollinen uskonnollisuus ja uskonnonvapaus	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajana.

ORTODOKSINEN USKONTO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 408)

7. Ik. ORTODOKSINEN USKONTO

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
<i>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus</i>	S1, S2 Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa</i>	
<i>T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista</i>	S1 Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen</i>	
<i>T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen</i>	S2 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen</i>	<i>Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.</i>
<i>TT4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</i>	S1, S2, S3 Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntiin ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</i>	

<p><i>T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja</i></p>	<p>S1, S3 Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena.</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i></p>	<p><i>Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot</i></p>	<p><i>Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.</i></p>
<p><i>T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisia merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina</i></p>	<p>S1, S3 Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa.</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i></p>	<p><i>Uskontojen ja katsomuksien merkitys globaalisti</i></p>	
<p><i>T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin</i></p>	<p>S1, S2, S3 Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.</p>	<p><i>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i></p>	<p><i>Eettinen ajattelu</i></p>	
<p><i>T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla</i></p>	<p>S2 S3 Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja.</p>	<p><i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i></p>		

8. lk. ORTODOKSINEN USKONTO

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
---	--	--------------------------------	---------------------------	-----------------------

<i>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus</i>	S1, S2 Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa</i>	
<i>T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista</i>	S1 Perehdytään kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksinen kirkon näkökulmasta. Perehdytään ortodoksinen kirkon toimintaan Suomessa.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen</i>	
<i>TT4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</i>	S1, S2, S3. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</i>	<i>Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisesta aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.</i>

T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin	S1, S3 Pohditaan yhteiskunnan jäsenyyteen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	
		kestävän tulevaisuuden rakentaminen		

9. Ik. ORTODOKSINEN USKONTO

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S 1 Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.
T2 ohjata oppilasta syventämään tietoa opiskelevasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteerit.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemaansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskelevan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksinen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä.

<i>T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämäkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin</i>	S1, S2, S3 Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteinä. Uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa.	<i>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Eettinen ajattelu</i>	<i>Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämäkysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.</i>
<i>T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan</i>	S2, S3 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Eettinen ajattelu</i>	<i>Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään</i>
	olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämä tukena. Pohditaan ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä.			<i>tulevaisuuteen.</i>
<i>T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla</i>	S3 Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua.	<i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>		<i>Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>

ISLAM

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 410)

7. lk. ISLAM				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
<i>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus</i>	S1, S2 Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on islam eri puolilla maailmaa niin, että painopiste on nykytilanteessa. Otetaan huomioon eri maiden kulttuurien vaikutukset islamin monimuotoisuuteen.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</i>	<i>Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa</i>	
<i>T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista</i>	S1 Perehdytään islamin pääsuuntauksiin, niiden syntyyn ja leviämiseen sekä opillisen perustan muotoutumiseen. Perehdytään islamiin Suomessa, sekä historiaan että nykypäivään. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja muslimimaailmaan. Opetuksessa tarkastellaan islamin syntyä profeetta Muhammedin aikana ja senjälkeisiä vaiheita. Käsitellään islamin leviämistä eri maihin sekä islamilaisen valtakunnan historian päävaiheita kuten eri kalifaatteja ja niiden tunnuspiirteitä. 7. luokalla käsitellään neljää ensimmäistä kalifia. Perehdytään yleiskuvaan Koraanin eri opetuksista. Jumalan ykseys (tawhid) käsitellään laajasti. Käsitellään suurat Ad-Duha (93), Al-Alaq (96)	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>		
<i>T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen</i>	S2 Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetukseen ja niiden vaikutukseen eri maiden kulttuureihin sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Tutustutaan myös luonnonuskontoihin.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen</i>	<i>Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.</i>

<i>T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</i>	S1,S2, S3 Käsitellään uskonnon ulottuvuudet ja uskonto ilmiönä. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä. Ajankohtaisia esimerkkejä uskontojen näkymisestä mediassa ja populaarikulttuurissa	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>	<i>Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</i>	
<i>T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin</i>	S1, S2, S3 Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilainen moraalii ja etiikka ja niiden opillinen perusta. Pohditaan omien tekojen ja valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten elämään.	<i>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Eettinen ajattelu</i>	
<i>T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan</i>	S2, S3 Käsitellään ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä kuten ympäristöä ja globaalia vastuuta.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>		
<i>T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla</i>	S2 S3 Elämän ja ihmisarvon sekä oman ja toisen pyhän kunnioittaminen.	<i>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</i>		

8. lk. ISLAM			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<i>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus</i>	S1, S2 Otetaan huomioon eri maiden kulttuurien vaikutukset islamin monimuotoisuuteen. tutustutaan Koraanin ja perimätiedon (hadith) kokoamisen historiaan, rakenteeseen ja eri tulkintatapoihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Uskontojen merkityksen hahmottuminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa</i>

<p><i>T2 ohjata oppilasta syventämään tietoaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista</i></p>	<p>S1 Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on islam eri puolilla maailmaa niin, että painopiste on nykytilanteessa. Opetuksessa tarkastellaan islamin syntyä profeetta Muhammedin aikana ja sen jälkeisiä vaiheita. Käsitellään islamin leviämistä eri maihin sekä islamilaisen valtakunnan historian päävaiheita kuten eri kalifaatteja ja niiden tunnuspiirteitä. 8. luokalla käsitellään umajjadi- ja abbasidikalifaatit.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p><i>Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen</i></p>
<p><i>T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</i></p>	<p>S1, S2, S3 Tarkastellaan islamin kulttuurillista vaikutusta taiteeseen, erityisesti arkkitehtuuriin.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p><i>Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</i></p>
<p><i>T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin</i></p>	<p>S1, S2, S3 Opetuksessa pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloja eri uskontojen ja kulttuurien kanssa. Pohditaan islamin yleisiä käsitteitä kuten synti, vapaus, yhteenkuuluvuus, tasa-arvo. Samoin pohditaan islamin näkemystä ihmisestä ja elämästä.</p>	<p>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p><i>Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka</i></p>
<p><i>T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuisia merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina</i></p>	<p>S1, S3 Perehdytään islamin pääsuuntauksiin, niiden syntyyn ja leviämiseen sekä opillisen perustan muotoutumiseen.</p>	<p>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p><i>Uskontojen ja katsomusten merkitys globaalisti</i></p>
<p><i>T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin</i></p>	<p>S1, S2, S3 Pohditaan uskonnollisten velvollisuuksien vaikutusta elämän eri osa-alueisiin. Pohditaan yksilön ja yhteisön etiikkaa myös suuran AlHujurat (49. suura) kautta.</p>	<p>L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p><i>Eettinen ajattelu</i></p>
<p><i>T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatkoopinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla</i></p>	<p>S1, S2, S3 Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa.</p>	<p>L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	

9. lk. ISLAM				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
<i>T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus</i>	S1 Otetaan huomioon eri maiden kulttuurien vaikutukset islamin monimuotoisuuteen. Perehdytään islamin pääsuuntauksiin, niiden syntyyn ja leviämiseen sekä opillisen perustan muotoutumiseen.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa</i>	<i>Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.</i>
<i>T2 ohjata oppilasta syventämään tietojaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista</i>	S1 Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on islam eri puolilla maailmaa niin, että painopiste on nykytilanteessa. Opetuksessa tarkastellaan islamin syntyä profeetta Muhammedin aikana ja senjälkeisiä vaiheita. Käsitellään islamin leviämistä eri maihin sekä islamilaisen valtakunnan historian päävaiheita kuten eri kalifaatteja ja niiden tunnuspiirteitä. käsitellään vuoden 1258 jälkeinen aika. Perehdytään yleiskuvaan Koraanin eri opetuksista. Jumalan ykseys (tawhid) käsitellään laajasti. Käsitellään jakeet jakeet Ayat al-kursi (2:255) ja Ayat an-Nur (24:35).	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>	<i>Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla opiskelemaansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.</i>

<p><i>T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa</i></p>	<p>S1, S2, S3 Tutustaan erilaisiin islamilaisiin liikkeisiin ja niiden poliittiseen ja kulttuuriseen ulottuvuuteen eri muslimimaissa. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p>Uskonnon ja kulttuurin lukutaito</p>	<p><i>Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.</i></p>
	<p>politiikassa.</p>			
<p><i>T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja</i></p>	<p>S1, S2 Tutustutaan alustavasti uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Käsitellään islamia ja tiedettä.</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p>Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot</p>	<p><i>Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.</i></p>

15.4.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 411)

7. lk. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<i>T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä</i>	S1 Perehdytään erilaisiin maailmankuvaan ja katsomukseen liittyviin käsitteisiin ja kannustetaan oppilasta niiden avulla perustelemaan omia ajatuksiaan.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Käsitteiden hallinta ja soveltaminen</i>
<i>T2 Ohjata oppilas tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin</i>	S1 Perehdytään erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin. Tutustutaan nuorten omaan elinpiiriin liittyvän nyky- ja populaarikulttuurin ilmenemiseen taiteessa ja mediassa.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kulttuurien ja katsomusten tunteminen</i>
<i>T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa</i>	S1 Tutustutaan erilaisiin teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin maailmassa, esim. suuret maailmanuskonnot, uususkonnot, sekulaari humanismi ja uskonnottomuus	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Erialaisten katsomusten tunteminen ja vertailu</i>
<i>T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita</i>	S1, S3 Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteet	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>	<i>Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen</i>
<i>T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja</i>	S1, S3 Tutustutaan katsomusvapauteen ja sen kehitykseen	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen</i>
<i>T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita</i>	S1, S2, S3 Perehdytään erilaisiin katsomuksellisiin valintoihin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu</i>

<i>T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen</i>	S1, S2, S3 Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän</i>	<i>Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen</i>
		<i>tulevaisuuden rakentaminen</i>	
<i>T9 Innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti</i>	S1, S2, S3 Kestävän elämäntavan periaatteet ja henkilökohtainen vaikuttaminen kestävään tulevaisuuteen omien valintojen kautta	<i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen</i>

8. lk. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<i>T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä</i>	S1 Perehdytään erilaisiin maailmankuvaan ja katsomukseen liittyviin käsitteisiin ja kannustetaan oppilasta niiden avulla perustelemaan omia ajatuksiaan.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Käsitteiden hallinta ja soveltaminen</i>
<i>T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja</i>	S1, S3 Perehdytään katsomusvapauteen ihmisoikeutena, sen merkitykseen ja sen turvaamisen keinoihin.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen</i>
<i>T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita</i>	S1, S2, S3 Perehdytään erilaisiin katsomuksellisiin valintoihin. Käydään oppilaan elämänkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu</i>
<i>T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen</i>	S1, S2, S3 Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen</i>

<i>T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti</i>	S1, S2, S3 Pohditaan mitä on kestävä elämäntapa. Tutustutaan erilaisiin ympäristö- ja kansalaisjärjestöihin sekä tulevaisuuteen ja luontoon vaikuttavaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon paikallisesti/koko Suomessa	<i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen</i>
<i>T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta</i>	S2, S3 Perehdytään ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen, huomioidaan ihmisoikeuksien kehitys ja ihmisoikeusloukkaukset. Tutustutaan ihmisoikeusetiikan perusteisiin.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Eettisen ajattelun taidot</i>

9. Ikk. ELÄMÄNKATSOMUSTIETO				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
<i>T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä</i>	S1 Perehdytään erilaisiin maailmankuvaan ja katsomukseen liittyviin käsitteisiin ja kannustetaan oppilasta niiden avulla perustelemaan omia ajatuksiaan.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Käsitteiden hallinta ja soveltaminen</i>	<i>Oppilas osaa käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita.</i>
<i>T2 Ohjata oppilasta perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan</i>	S1 Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön	<i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Kulttuurien ja katsomusten tunteminen</i>	<i>Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.</i>

<p><i>T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita</i></p>	<p>S1, S2, S3 Perehdytään erilaisiin katsomuksellisiin valintoihin. Käydään oppilaan elämäkatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i></p>	<p><i>Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu</i></p>	<p><i>Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.</i></p>
<p><i>T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen</i></p>	<p>S1, S2, S3 Tarkastellaan maailman moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä</p>	<p><i>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i></p>	<p><i>Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen</i></p>	<p><i>Oppilas osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta.</i></p>
<p><i>T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluun</i></p>	<p>S2, S3 Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Perehdytään teon eettiseen arviointiin (esim. tahallisuus, tekijän tarkoitus ja teon seuraukset). Perehdytään nuorten elämässä ja (sosiaalisessa) mediassa esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta.</p>	<p><i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i></p>	<p><i>Eettisen ajattelun taidot</i></p>	<p><i>Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä.</i></p>
<p><i>T9 Innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja etenkin globaalisti</i></p>	<p>S1, S2, S3 Oppilaiden kanssa pohditaan, mitä heille merkitsee kestävä, oikeudenmukainen tulevaisuus ja elämäntapa Suomessa ja maailmanlaajuisesti ja miten he itse voivat vaikuttaa kestävään tulevaisuuteen.</p>	<p><i>L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i></p>	<p><i>Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen</i></p>	<p><i>Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.</i></p>
<p><i>T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta</i></p>	<p>S2, S3 Perehdytään syvemmin ihmisoikeusetiikkaan ja ihmisyyteen liittyviin eettisiin kysymyksiin.</p>	<p><i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i></p>	<p><i>Eettisen ajattelun taidot</i></p>	<p><i>Oppilas osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä.</i></p>

15.4.12 HISTORIA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 415)

7. lk. HISTORIA			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Merkitys, arvot ja asenteet			
<i>T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena</i>	S1 Esimerkiksi: Teollistuminen ja sen vaikutukset yhteiskunnan ja ihmisten elämään Mahdolliset tutustumiskäynnit museoissa esim. Rautatiemuseossa Paikallishistorian ja omien sukujuurten nivominen käsiteltävään aikakauteen Kansallisen identiteetin synty ja kehitys S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
<i>T2 aktivoita oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta</i>	S1,S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	Historiatiedon hankkiminen
<i>T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin</i>	S2 Venäjän vallankumoukset ja I maailmansota	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Lähteiden tulkitseminen
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			

<i>T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä</i>	S1, S2 Yhteiskunnallisiin ja poliittisiin aatteisiin liittyvää käsitteistöä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Kronologian ymmärtäminen
<i>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa</i>	S1, S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Historiallinen empatia
<i>T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille</i>	S1, S2 Vallankumoukset, imperialismi, sodat.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa
<i>T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta</i>	S1, S2, S3, S5 Muutoksien vaikutus esim. tapoihin, kulutustottumuksiin ja muotiin	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Historiallisen tiedon käyttäminen			
<i>T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen</i>	S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	Historian tulkitseminen
<i>T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia</i>	S1, S2 Teollistuminen, imperialismien aikakausi, Yhdysvaltojen synty ja kehitys maaosavaltioksi.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	Ihmisen toiminnan selittäminen

<p><i>T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta</i></p>	<p>S2 Ranskan suuri vallankumous ja I maailmansota. Propagandan merkitys sotien ja vallankumousten taustalla sekä konfliktien aikana</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p>Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen</p>
<p>T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä ja vertailemaan niitä.</p>	<p>S1, S2, S3</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</p>	<p>Historiatiedon tuottaminen</p>

7.lk sisällöt

- Ranskan suuri vallankumous ja Napoleonin aika (S2)
- Suomen valtiollinen asema 1800-l ja sisäinen kehitys (S3)
- Teollistuminen sekä 1800-luvun poliittiset aatteet (S1,S2)
- Imperialismi ja orjuus (S2, S6)
- Yhdysvaltojen synty ja kehitys 1800-l. (S2)
- Ensimmäinen maailmansota ja Venäjän vallankumoukset (S2, S4)
- Sortovuodet (S3)

8. lk. HISTORIA				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
<i>T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena</i>	S3-S6 Tutustuminen paikallishistoriaan sekä omiin sukujuuriin nivoen käsiteltäviin aihealueisiin. Kansallisen identiteetin kehittyminen itsenäisyyden aikana.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tiedon hankkiminen menneisyydestä				
<i>T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta</i>	S3, S4, S6 Opetellaan hakemaan tietoa mm. kirjastosta, tietoverkoista ja haastatteleamalla ja pohtimaan saadun tiedon luotettavuutta.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Historiatiedon hankkiminen</i>	<i>Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja</i>
<i>T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin</i>	S2, S4, S6 Erilaiset konfliktit ja sodat sekä niiden eri osapuolten antama informaatio (esim. sotapropaganda).	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Lähteiden tulkitseminen</i>	<i>Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

<i>T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä</i>	S2-S6 Diktatuuriin synty Toinen maailmansota	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>	<i>Kronologian ymmärtäminen</i>	<i>Oppilas osaa sijoittaa opiskelemaansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.</i>
<i>T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa</i>	S2, S4 Opetellaan ymmärtämään, että ihminen tekee ratkaisut oman aikansa tietomäärän ja moraalikäsityksen nojautuen.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Historiallinen empatia</i>	<i>Oppilas pystyy asettumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.</i>
<i>T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille</i>	S2-S4, S6 Etsitään historiallisiin tapahtumiin ja ilmiöihin vaikuttaneita syitä sekä sen hetkisestä yhteiskunnasta että historiasta, joka yhteiskuntaa on muovannut.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen historiassa</i>	<i>Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.</i>
<i>T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta</i>	S5, S6 Pohditaan, onko olemassa historiallisia lainalaisuuksia ja voiko historian pohjalta ennustaa tulevaa.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen</i>	<i>Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänaueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet ja sisältöalueen painopisteet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Historiallisen tiedon käyttäminen				
<i>T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen</i>	S4, S6 Auttaa oppilasta tulkitsemaan historiallisia lähteitä monipuolisesti.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito</i>	<i>Historian tulkitseminen</i>	<i>Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.</i>

<i>T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperää</i>	S2, S4, S6 Pohditaan ihmisen toiminnan syitä tutustumalla taustoihin ja olosuhteisiin.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Ihmisen toiminnan selittäminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperää.</i>
<i>T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta</i>	S2, S4 Pohditaan, miten esim. aikakausi ja maailmankatsomus ovat vaikuttaneet historialliseen tietoon ja tiedon lähteisiin.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen</i>	<i>Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.</i>
<i>T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta</i>	S2–S6 Etsitään tietoa erilaisista lähteistä ja vertaillaan löytynyttä tietoa ottaen huomioon esim. kirjoitusajankohta, motiivit tai kirjoittajan luotettavuus.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen</i>	<i>Historiatiedon tuottaminen</i>	<i>Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.</i>
<i>12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla</i>	S5, S6 Mietitään, miksi on tärkeää tuntea historiaa ja mitä historiasta voi oppia.	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</i>	<i>Historiatietoisuus</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja.</i>

8.-lk:n sisällöt

- Suomen itsenäistyminen ja itsenäisyyden ensimmäiset vuosikymmenet talvisotaan saakka (S3)
- Toinen maailmansota (taustat, sodan päätapahtumat ja seuraukset S2, S4)
- Suomi toisessa maailmansodassa (S4)
- Kylmä sota sekä nykyisen maailmanpolitiikan juuret (S2, S4, S6)
- Suomen kehitys toisen maailmansodan jälkeen (S5)

15.4.13 YHTEISKUNTAOPPI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 418)

9. lk. YHTEISKUNTAOPPI				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet				
<i>T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana</i>	S1–S4 Yhteiskunnallinen päätöksenteko. Kansalaisen oikeudet ja velvollisuudet. Hyvinvointiyhteiskunta. Perhe.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
<i>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin</i>	S1–S4 Oppilas harjaantuu tekemään arvovalintoja erilaisten vaihtoehtojen välillä. Oppilas tuntee Suomessa olevia vähemmistöjä ja niiden erityispiirteitä.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		<i>Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys				
<i>T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta</i>	S2, S3 Oppilas tutustuu erilaisiin vaikuttamiskeinoihin (esim. mielipidekirjoitus, boikotti, kansalaisjärjestöt). Suomessa olevat oikeusistuimet ja oikeudenkäytön pääpiirteet. Yleisesti tunnutetut ihmisoikeudet ja niiden puolilla maailmaa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan hahmottaminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla ja selittää ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa.</i>

<i>T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä</i>	S3, S4 Kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet. Kulutusvalintojen eettiset ja ekologiset seuraamukset. Suhdannevaihtelut. Kotitalouksien rahaasiat Yrittäjyyden pääperiaatteet ja merkityksen kansantaloudelle. Palkansaajan oikeudet ja velvollisuudet. Medialukutaito.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla yhteiskunnan, talouden ja median toimintaa sekä tarkastella niihin liittyvää julkista keskustelua.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen				
<i>T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan</i>	S1,S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Yrittäjyys- ja työelämätaidot</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta</i>
<i>T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti</i>	S1-S3 Oppilas oppii tarkastelemaan itseään osana yhteiskuntaa. Oppilas oppii tuntemaan ja suvaitsemaan Suomessa olevia vähemmistöjä sekä niiden erityispiirteitä.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu</i>	<i>Oppilas pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsentyneesti.</i>

<p><i>T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa l</i></p>	<p>S1-S3 Oppilas tuntee erilaiset yhteiskunnalliset vaikuttamiskeinot. Oppilas ymmärtää poliittisten puolueiden arvopohjien erot ja merkityksen demokratian kannalta. Oppilas ymmärtää Suomen poliittisen järjestelmän toiminnan (myös kunta ja EU) Oppilas tuntee Suomessa järjestettävät vaalit ja vaalitavat. Oppilas ymmärtää turvallisuuspolitiikan</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p><i>Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden hahmottaminen sekä demokraattisten pelisääntöjen ja toimintatapojen tunteminen</i></p>	<p><i>Oppilas osaa antaa esimerkkejä poliittisesta päätöksenteosta, vallankäytöstä, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla että globaalisti sekä toimia omaa lähiyhteisöä kehittämisen demokraattisten pelisääntöjen ja toimintaperiaatteiden mukaisesti.</i></p>
	<p>merkityksen osana demokraattista yhteiskuntaa ja globalisaatiota.</p>			
<p><i>T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti</i></p>	<p>S1, S4 Oppilas harjaantuu tekemään arvovalintoja kuluttamiseen sekä erilaisten taloudellisten vaihtoehtojen välillä.</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p>Talouden perusteiden hahmottaminen</p>	<p>Oppilas osaa perustella säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa.</p>
<p><i>T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa</i></p>	<p>S1-S4 Oppilas tuntee erilaiset yhteiskunnalliset vaikuttamiskeinot. Oppilas ymmärtää poliittisten puolueiden arvopohjien erot ja merkityksen demokratian kannalta. Oppilas ymmärtää Suomen poliittisen järjestelmän toiminnan (myös kunta ja EU)</p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<p>Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot</p>	<p>Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä.</p>

Yhteiskuntaoppi 9.lk sisällöt

Yksilö ja perhe osana moniarvoista yhteiskuntaa (S1,S3).

Perheen raha-asiat, pankkien toiminta sekä julkinen talous (S1, S4).

Hyvinvointivaltio (S1, S4).

Kuluttajan oikeudet ja velvollisuudet (S1, S4).

Talouspolitiikka (S4)

Kansalaisen vaikutusmahdollisuudet sekä poliittinen päätöksenteko (S2, S3).
 Työelämä ja yritystoiminta (S1, S3, S4). Euroopan unioni ja sen toiminta (S1–S4) Globalisaatio (S1-S4).
 Turvallisuuspolitiikka S1, S3, S4).
 Media (S1–S4).

15.4.14 MUSIIKKI

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 422)

7. lk. MUSIIKKI				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Osallisuus				
<i>T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä</i>	<p>S1 S2 Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. S3 Kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille.</p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> ryhmytyminen musiikin keinoin omassa ryhmässä toimiminen ja yhteismusisointi: yhteinen tempo, toisten kuunteleminen, omasta osuudesta huolehtiminen vuorovaikutus: myönteisen yhteishengen ylläpito omassa ryhmässä sekä koulun tapahtumissa ja juhlissa tekijänoikeudet 	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen</p>	<i>Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen</i>	<i>Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen				
<i>T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä</i>	<p>S1 Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa syvennetään yhteismusisoinnissa. S2 Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<i>Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä</i>	<i>Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.</i>

	<p>syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. <i>S4 Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa.</i></p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> • äänenmurroksen ja uuteen ääneen totuttelun huomioiminen • kiinnitetään huomiota terveeseen äänenmuodostukseen • yhteislauluun osallistuminen melodialinjan suuntaisesti • mahdollisuuksien mukaan ulkoa opeteltavaa ohjelmistoa 			
<p><i>T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja soitusoitto-</i></p>	<p><i>S1 Käytössä olevien keho-, rytm-, melodia- ja soitusoittojen soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa. S2 Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. S4 Ohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa.</i></p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> • alakoulusta tuttujen soitinten soittotaidon vahvistaminen • mahdollisten uusien bändisoittimien perustaitojen opettelu • mieluisan soittimen valikoituminen pitkäjänteisen harjoittelun kehittämiseen 	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p>Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä</p>	<p><i>Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja soitusoittoja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.</i></p>
<p><i>T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen</i></p>	<p><i>S1 Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen.</i></p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen,</p>	<p>Musiikkiliikunta</p>	<p><i>Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin</i></p>

<p><i>musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun</i></p>	<p><i>S4 Ohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden.</i></p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kehorytmiikkaharjoituksia • oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkumalla • mahdollisuuksien mukaan integrointi liikunnan opetukseen 	<p>vuorovaikutus ja ilmaisu</p>		<p><i>perussykkeen liikkeessaan ja sovittaa liikeilmaisuun kuulemaansa musiikkiin.</i></p>
<p><i>T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan</i></p>	<p><i>S2 Musisoinnissa ja musiikin havainnoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään.</i></p> <p><i>S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.</i></p> <p><i>S4 Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden.</i></p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oppilas osaa tuoda esille havaintojaan ja mielipiteitään käyttäen musiikin perustermejä ja käsitteitä 	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>	<p><i>Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen</i></p>	<p><i>Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.</i></p>
<p><i>T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn</i></p>	<p><i>S1 Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen.</i></p> <p><i>S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä</i></p>	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys</p>	<p><i>Musiikin luova tuottaminen</i></p>	<p><i>Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.</i></p>

	<p>erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille.</p> <p>S4 Ohjelmistoon sisältyvät oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.</p>			
<p>T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön musiikin tekemisessä.</p>	<p>S1 Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen.</p> <p>S2 Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa.</p> <p>S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille.</p> <p>S4 Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.</p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> • musiikkiteknologiaan, sen kehitykseen ja musiikkiohjelmistoihin tutustuminen • tavoitteena ymmärtää tv-tekniikan hyödyntäminen musiikintuotannossa esimerkiksi sekvensseri- ja notaatio-ohjelmistojen avulla • omien musiikillisten ideoiden tuottaminen ja/tai taltiointi tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen 	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</p> <p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>L5 Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen</p>	<p>Musiikkiteknologian käyttö</p>	<p>Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.</p>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kulttuurin ymmärrys ja monilukutaito				
<p>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja</p>	<p>S2 Opetuksessa huomioidaan tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.</p> <p>S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä</p>	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p> <p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Kulttuurinen osaaminen</p>	<p>Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.</p>

<p>vaikuttamiseen eri kulttuureissa.</p>	<p>sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina. S3 Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.</p> <p>S4 Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden.</p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> oppilas ymmärtää, että musiikki on erilaista eri aikakausina ja kulttuureissa 			
<p>T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa</p>	<p>S2 Musisoinnissa ja musiikin havainnoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan eri tilanteissa.</p> <p>S3 Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina. S4 Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden.</p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> oppilas osallistuu keskusteluun musiikista käyttäen musiikin perussanastoa 	<p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö</p>	<p>Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.</p>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa				
<i>T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin</i>	<p>S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa.</p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> tunnistaminen miten musiikki vaikuttaa omiin tunteisiin tiedostaminen ja erittely (analysointi) miksi jokin kappale miellyttää tai ei miellytä musiikkiin liittyvien tunteiden ja kokemusten jäsentäminen 	<p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p> <p>L4 Monilukutaito</p>	<p>Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen</p>	<p>Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päätösarvosanan muodostamisessa.</p>
<i>T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta</i>	<p>S3 Myös kuluttamisen ja kestäväen hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa.</p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> hälyn ja melun terveysvaikutukset yhteissoitossa oman soittimen hallinta musiikin kuuntelun voimakkuus kestävä kehitys: soittimista huolehtiminen, yleinen huolellisuus, yhteisen ja oman omaisuuden arvostaminen oppilas ottaa toiminnassaan huomioon muun ryhmän, esim. välttää ylimääräistä, turhaa hälyä 	<p>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</p>	<p>Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen</p>	<p>Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.</p>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Oppimaan oppiminen musiikissa				
<i>T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.</i>	<p>S1</p> <p>S3 Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan.</p> <p>Hyvinkää:</p> <ul style="list-style-type: none"> ohjatusti omien tavoitteiden asettamista 	<p>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen</p>	<p>Oppimisen taidot</p>	<p>Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi</p>

	liittyen musisointiin, musiikkiliikuntaan, säveltämiseen tai muuhun luovaan toimintaan <ul style="list-style-type: none"> • oppilaan itsearvio edistymisestään 			<i>edistymistään suhteessa niihin.</i>
--	---	--	--	--

8. lk. MUSIIKKI				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Osallisuus				
<i>T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä</i>	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen</i>	<i>Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen				
<i>T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä</i>	S1–S4			
<i>T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin</i>	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	<i>Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä</i>	<i>Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.</i>
<i>T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun</i>	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	<i>Musiikkiliikunta</i>	<i>Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeessään ja sovittaa liikeilmaisuun kuulemaansa musiikkiin.</i>
<i>T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan</i>	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	<i>Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen</i>	<i>Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.</i>
<i>T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn</i>	S1–S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Musiikin luova tuottaminen</i>	<i>Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.</i>
<i>T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia</i>	S1–S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Musiikkiteknologian käyttö</i>	<i>Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito				
<i>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.</i>	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Kulttuurinen osaaminen</i>	<i>Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.</i>
<i>T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa</i>	S1–S4	L4 Monilukutaito	<i>Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö</i>	<i>Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa				
<i>T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin</i>	S1–S4	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	<i>Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen</i>	<i>Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.</i>
<i>T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta</i>	S1–S4	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen</i>	<i>Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Oppimaan oppiminen musiikissa				
<i>T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.</i>	S1–S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Oppimisen taidot</i>	<i>Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.</i>

9. lk. MUSIIKKI				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Osallisuus				
<i>T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä</i>	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen</i>	<i>Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen				
<i>T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä</i>	S1–S4			
<i>T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja soitusointimien</i>	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	<i>Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä</i>	<i>Oppilas soittaa keho-, rytm-, melodia- ja soitusointimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.</i>

<i>T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun</i>	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	<i>Musiikkiliikunta</i>	<i>Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeessaan ja sovittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.</i>
<i>T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan</i>	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	<i>Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen</i>	<i>Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.</i>
<i>T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä</i>	S1–S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Musiikin luova tuottaminen</i>	<i>Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.</i>
<i>taiteidenväliseen työskentelyyn</i>				
<i>T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia</i>	S1–S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Musiikkiteknologian käyttö</i>	<i>Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito				
<i>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa.</i>	S1–S4	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Kulttuurinen osaaminen</i>	<i>Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.</i>
<i>T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa</i>	S1–S4	L4 Monilukutaito	<i>Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö</i>	<i>Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa				
<i>T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin</i>	S1–S4	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	<i>Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen</i>	<i>Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.</i>
<i>T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta</i>	S1–S4	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen</i>	<i>Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Oppimaan oppiminen musiikissa				
<i>T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin.</i>	S1–S4	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Oppimisen taidot</i>	<i>Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.</i>

15.4.15 KUVATAIDE

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 426)

7. lk. KUVATAIDE			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<p>Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppilaat tutustuvat paikalliseen taide- ja kulttuuritarjontaan joko paikan päällä tai internetin välityksellä. Ohjataan oppilasta etsimään luotettavaa tietoa taiteesta ja visuaalisesta kulttuurista. • Kiinnitetään huomiota moniaistisiin ilmaisutapoihin taiteessa ja visuaalisessa kulttuurissa. Kannustetaan havainnoimaan taidetta ja visuaalista kulttuuria moniaistisesti. • Rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan taiteesta, visuaalisesta kulttuurista ja ympäristöstä opettajan johdolla, pareittain tai ryhmissä suullisesti tai kirjallisesti. Opetellaan kuvailemaan ja kertomaan taideteoksista ja omista töistä. • Tarkastellaan minkälaisia tunteita taide voi herättää tekijänä ja kokijana • Ohjataan oppilasta tarkastelemaan omaa visuaalista viestintäänsä ja ajankohtaisia kuvallisia 			
<i>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä</i>	Taiteen, arkkitehtuurin sekä kulttuurin ja viestinnän tarkastelu S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen</i>
<i>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelevaan näkemyksiään</i>	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen S1–S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen</i>
<i>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä</i>	T1-T2 soveltaminen omassa kuvallisessa työskentelyssä S1–S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet

Kuvallinen tuottaminen

- Tuttujen tekniikoiden lisäksi tutustutaan mahdollisuuksien mukaan nykytaiteen toimintatapoihin (esim. installaatiot, performanssit ja ympäristötaide) ja harjoitellaan erikoistekniikoita sekä eri tekniikoiden yhdistämistä esimerkiksi: piirustus, maalaus, kuvanveisto, grafiikka, valokuvaus, elokuvaus, keramiikka, kuvankäsittely, piirto-ohjelmat, suunnitteluohjelmien käyttö.
- Oppilas soveltaa omassa kuvallisessa työskentelyssään mainonnan, julisteiden ja kantaottavan taiteen ilmaisutapoja sekä kuvan ja tekstin yhdistämistä.

- Oppilaan omat kuvakulttuurit
- oppilaslähtöisyys, esim. oppilas on mukana aiheiden ja kokeilujen suunnittelussa ja tavoitteiden asettelussa ja arvioimassa omaa oppimistaan

<i>T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan</i>	Materiaalit, tekniikat ja ilmaisun keinot S1–S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvallisten ilmaisukeinojen kehittäminen</i> Kuvailmaisun taitojen syventäminen
<i>T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä</i>	Materiaali- ja tekniikkakokeiluja S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Kuvailmaisun taitojen kehittäminen</i> Tutkivan lähestymistavan käyttäminen
<i>T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omassa kuvissaan</i>	Vaikuttamisen keinot taiteessa ja visuaalisessa kulttuurissa S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet

Visuaalisen kulttuurin tulkinta

- erilaisia kuvantulkinnan keinoja: teoksen muodon taso, katsojan henkilökohtainen kokemus ja kulttuurinen taso
- esimerkkejä taidehistorian ja visuaalisen kulttuurin aikakausista ja tyyliuunnista, ilmiöistä, kehityskaarista ja yhteyksistä kulttuurin osa-alueisiin (muoti, kirjallisuus, musiikki, populaarikulttuuri jne.)

<i>T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinna menetelmiä</i>	Erilaiset kuvantulkintavat S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen
<i>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista</i>	Taide- ja kulttuurihistoria Visuaalisen alan ammatteja S1–S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen</i> Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen
<i>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan</i>	T7-T8 käyttäminen omassa kuvallisessa työskentelyssä S1–S3	Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvailmaisun työtapojen käyttäminen</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen <ul style="list-style-type: none"> pohdintojen lähtökohtana esim. ympäristötaide, kierrätystaide, katutaide, ITE-taide, outsider-taide, populaarikulttuurin ilmiöt, alakulttuurin ilmiöt kierrätys, kestävä kehitys ja ympäristöarvot omassa työskentelyssä välinehuollosta materiaalivalintoihin 			
<i>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan</i>	Esteettiset, ekologiset ja eettiset näkökulmat ja niiden merkitys S1–S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Näkemyksen esittäminen</i>
<i>T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla</i>	Esteettiset, ekologiset ja eettiset näkökulmat omassa kuvallisessa työskentelyssä S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta</i>

8. Ikk. KUVATAIDE

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
---	--	--------------------------------	---------------------------

Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
<ul style="list-style-type: none"> oma ajattelu ja tulkinat visuaaliseksi tuotokseksi 			
<i>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä</i>	Erilaiset kuvantulkintavat S1–S3	Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen</i>
<i>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelevaan näkemyksiään</i>	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen S1-S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen</i>
<i>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä</i>	T1-T2 soveltaminen omassa kuvallisessa työskentelyssä S1-S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Kuvallinen tuottaminen <ul style="list-style-type: none"> 7. luokan sisältöjen lisäksi laajennetaan esimerkiksi kännykkäkuviin, nykytaiteen (esim. katutaiteen) tekniikoihin ja kuvankäsittelyyn. mahdollisuuksien mukaan oppilaan omien aiheiden ja materiaalivalintojen lisääminen kannustetaan aihevalintojen ajankohtaisuuteen esimerkiksi oppilaan omassa elämässä, taiteessa tai ympäröivässä maailmassa 			
<i>T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan</i>	Materiaalit, tekniikat ja ilmaisun keinot S1 Omat kuvakulttuurit S2 Ympäristön kuvakulttuurit S3 Taiteen maailmat	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvallisten ilmaisukeinojen kehittäminen</i>
<i>T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä</i>	Materiaali- ja tekniikkakokeiluja S1-S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Kuvailmaisun taitojen kehittäminen</i>
<i>T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan</i>	Vaikuttamisen keinot taiteessa ja visuaalisessa kulttuurissa S1-S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Visuaalisen kulttuurin tulkinta <ul style="list-style-type: none"> kriittisen ja monipuolisesti pohtivan tarkastelun lisääminen 			
<i>T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä</i>	Erilaiset kuvantulkintavat S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvien tarkastelu</i>
<i>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista</i>	Taide- ja kulttuurihistoria S1–S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen</i>
<i>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan</i>	T7-T8 soveltaminen omassa kuvallisessa työskentelyssä S1–S3	Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvailmaisun työtapojen käyttäminen</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen <ul style="list-style-type: none"> esim. stereotyyppien ja vakiintuneiden kuvaamistapojen tarkastelua omassa työskentelyssä ja visuaalisessa kulttuurissa 			
<i>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan</i>	Esteettiset, ekologiset ja eettiset näkökulmat ja niiden merkitys S1–S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Arvojen tarkasteleminen</i>
<i>T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla</i>	Esteettiset, ekologiset ja eettiset näkökulmat omassa kuvallisessa työskentelyssä S1-S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta</i>

9. lk. KUVATAIDE

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu <ul style="list-style-type: none"> oma ajattelu ja tulkinat visuaaliseksi tuotokseksi esimerkiksi portfolio-työskentely tai oman teoksen ja prosessin esittely muulle ryhmälle oman työskentelyprosessin havainnointi, dokumentointi ja sanallistaminen: oman työskentelyn taustojen hahmottaminen 				
<i>T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä</i>	Erilaiset kuvantulkintavat* S1–S3 Havainnointi, ajatusten sanallistaminen ja ilmaiseminen osa omaa taiteellista projektia*	Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnointi</i>	<i>Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.</i>
<i>T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemään näkemyksiään</i>	Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen* S1–S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Havaintojen ja ajatusten sanallistaminen</i>	<i>Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluun taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.</i>
<i>T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä</i>	T1-T2 soveltaminen omassa kuvallisessa työskentelyssä* S1–S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Havaintojen ja ajatusten ilmaiseminen</i>	<i>Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Kuvallinen tuottaminen <ul style="list-style-type: none"> 7. luokan sisältöjen lisäksi laajennetaan esimerkiksi kännykkäkuviin, nykytaiteen (esim. katutaiteen) tekniikoihin ja kuvankäsittelyyn. mahdollisuuksien mukaan oppilaan omien aiheiden ja materiaalivalintojen lisääminen kannustetaan aihevalintojen ajankohtaisuuteen esimerkiksi oppilaan omassa elämässä, taiteessa tai ympäröivässä maailmassa projekti yksilö-, ryhmä- tai yhteisöllisenä työnä: suunnittelu ja tavoitteiden asettaminen, toteutus, arviointi. Projektin laajuus voi vaihdella asetettujen tavoitteiden mukaan. 				

<i>T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan</i>	Materiaalit, tekniikat ja ilmaisun keinot S1–S3 Projekti*	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvallisten ilmaisukeinojen kehittäminen</i>	<i>Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.</i>
<i>T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä</i>	Materiaali- ja tekniikkakokeiluja S1–S3 Tuttujen tekniikoiden yhdistäminen, soveltaminen ja tarkoituksenmukainen käyttö omassa työskentelyssä	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Kuvailmaisun taitojen kehittäminen</i>	<i>Oppilas osaa käyttää tutkivaan lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.</i>
<i>T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omilla kuvillaan</i>	Vaikuttamisen keinot taiteessa ja visuaalisessa kulttuurissa S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvien avulla vaikuttaminen ja osallistuminen</i>	<i>Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Visuaalisen kulttuurin tulkinta				
<ul style="list-style-type: none"> kriittisen ja monipuolisesti pohtivan tarkastelun lisääminen 				
<i>T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä</i>	Erilaiset kuvatulkintavat S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvien tarkastelu</i>	<i>Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.</i>

<i>T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista</i>	Taide- ja kulttuurihistoria S1–S3 Nykytaide yhteiskunnan ilmiöiden kuvaajana ja kommentoijana*	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvatulkinnan menetelmien käyttäminen</i>	<i>Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.</i>
<i>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan</i>	T7-T8 soveltaminen omassa kuvallisessa työskentelyssä S1–S3	Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kuvailmaisun työtapojen käyttäminen</i>	<i>Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen				
<ul style="list-style-type: none"> • esim. stereotyyppien ja vakiintuneiden kuvaamistapojen tarkastelua omassa työskentelyssä ja visuaalisessa kulttuurissa 				
<i>T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan</i>	Esteettiset, ekologiset ja eettiset näkökulmat ja niiden merkitys S1–S3 Nykytaiteen toimintatavat	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Arvojen tarkasteleminen</i>	<i>Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.</i>
<i>T11 kannustaa oppilasta ottamaan huomioon kulttuurin moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla</i>	Esteettiset, ekologiset ja eettiset näkökulmat omassa kuvallisessa työskentelyssä S1–S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuvailmaisun sisältöjen ja toimintatapojen valinta</i>	<i>Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.</i>

15.4.16 KÄSITYÖ

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 430)

7. lk. KÄSITYÖ

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
<i>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi</i>	S2 Oppilas suunnittelee, työskentelee ja tuottaa käsiyötuotteen tehden valintoja ja ratkaisuja oman ympäristönsä pohjalta S3, S4, S5	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Työskentely ja tuottaminen</i>	<i>Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.</i>
<i>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</i>	S1 Oppilas asettaa itselleen toteuttamiskelpoisen tehtävänannon mukaisen tavoitteen ja toteuttaa sen S2, S3, S4, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Kokonaisten käsityöprosessin toteuttaminen</i>	<i>Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.</i>
<i>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</i>	S1, S2 S3 Oppilas tuntee, valitsee ja käyttää erilaisia materiaaleja, välineitä ja tekniikoita tarkoituksenmukaisesti S4 S5 Oppilas valmistaa toimivia ja ekologisia tuotteita	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät</i>	<i>Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita/teoksia.</i>
<i>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuun</i>	S1, S2, S3 S4 Oppilas tutustuu eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteen suunnittelu- ja valmistusprosessissa S5	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu</i>	<i>Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perustuen ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.</i>
<i>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</i>	S6 Oppilas työskentelee turvallisesti ja osaa ennakoida työhön liittyviä riski- ja vaaratekijöitä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Turvallinen työskentely</i>	<i>Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.</i>

<i>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</i>	S1, S2, S3 S4 Oppilas dokumentoi kokonaisen käsityöprosessin TVT:aa käyttäen S5	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely</i>	<i>Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.</i>
<i>T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</i>	S7 Oppilas ymmärtää kädentaitojen merkityksen yksilön ja yhteiskunnan kannalta	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa</i>	<i>Oppilas osaa esimerkkien avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.</i>
<i>T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa</i>	S8 Oppilas ymmärtää materiaalien käytön tarkoituksenmukaisuuden, taloudellisuuden ja kestävä kehityksen näkökulmasta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Valintojen tekeminen ja niiden perustelut</i>	<i>Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestäväälle elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.</i>

8. lk. KÄSITYÖ			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
<i>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi</i>	S2 Oppilas suunnittelee, työskentelee ja tuottaa käsityötuotteen tehden valintoja ja ratkaisuja oman kiinnostuksensa pohjalta S3, S4, S5	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Työskentely ja tuottaminen</i>
<i>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</i>	S1 Oppilas valitsee itselleen toteuttamiskelpoisen tavoitteen ja toteuttaa sen S2, S3, S4, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen</i>
<i>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</i>	S1, S2 S3 Oppilas osaa yhdistää ja muokata eri materiaaleja luovasti S4 S5 Oppilas valmistaa laadukkaita, toimivia ja ekologisia tuotteita	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät</i>
<i>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuun</i>	S1, S2, S3 S4 Oppilas osaa esittää käsityöprosessinsa tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen S5	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu</i>
<i>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</i>	S6 Oppilas työskentelee turvallisesti ja osaa ennakoida työhön liittyviä riski- ja vaaratekijöitä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Turvallinen työskentely</i>
<i>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</i>	S1, S2, S3 S4 Oppilas suunnittelee ja dokumentoi kokonaisen käsityöprosessin hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa S5	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely</i>
<i>T7 ohjata oppilasta tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</i>	S7 Oppilas ymmärtää kädentaitojen merkityksen työelämän ja yrittäjyyden kannalta	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Kädentaitojen ja käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa</i>
<i>T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa</i>	S8 Oppilas pohtii käytettäviä materiaaleja kestävä kehityksen näkökulmasta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Valintojen tekeminen ja niiden perustelut</i>

KÄSITYÖ 9. lk.				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
<i>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi</i>	S2 Oppilas suunnittelee, työskentelee ja tuottaa käsityötuotteen tehden valintoja ja ratkaisuja oman kiinnostuksensa pohjalta S3, S4, S5	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Työskentely ja tuottaminen</i>	<i>Oppilas suunnittelee työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja</i>
<i>T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan</i>	S1 Oppilas valitsee itselleen toteuttamiskelpoisen tavoitteen ja toteuttaa sen S2, S3, S4, S5	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen</i>	<i>Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana</i>
<i>T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita</i>	S1, S2 S3 Oppilas tunnistaa, valitsee ja käyttää erilaisia materiaaleja, välineitä ja tekniikoita tarkoituksenmukaisesti S4 S5 Oppilas valmistaa laadukkaita, toimivia ja ekologisia tuotteita	L4 Monilukutaito L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Valmistaminen, tekniikat ja työvälineet</i>	<i>Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työvälineitä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaan tuotteita/teoksia.</i>
<i>T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuun</i>	S1, S2, S3 S4 Oppilas osaa esittää käsityöprosessinsa TVT:aa käyttäen S5	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L4 Monilukutaito	<i>Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu</i>	<i>Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perustuen ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.</i>
<i>T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa</i>	S6 Oppilas työskentelee turvallisesti ja osaa ennakoita työhön liittyviä riski- ja vaaratekijöitä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Turvallinen työskentely</i>	<i>Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.</i>
<i>T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa</i>	S1, S2, S3 S4 Oppilas dokumentoi kokonaisen käsityöprosessin hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa S5	L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen	<i>Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely</i>	<i>Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.</i>
<i>T7 ohjata oppilasta</i>	S7 Oppilas ymmärtää	L6 Työelämätaidot ja	<i>Kädentaitojen ja</i>	<i>Oppilas osaa esimerkkien</i>

<i>tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä</i>	kädentaitojen merkityksen työelämän ja yrittäjyyden kannalta ja mahdollisuudet yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen käsityön keinoin	yrittäjyys	<i>käsityön merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa</i>	<i>avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.</i>
<i>T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävä elämäntapaa</i>	S8 Oppilas pohtii käytettäviä materiaaleja kestävä kehityksen näkökulmasta	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Valintojen tekeminen ja niiden perustelut</i>	<i>Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestävä elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.</i>

15.4.17 LIIKUNTA

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 433)

7. lk. LIIKUNTA			
”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Fyysinen toimintakyky			
<i>T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen</i>	S1 Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot vuorovaikutuksessa muiden oppilaiden kanssa erilaisissa ympäristöissä eri vuodenaikoina monipuolisia harjoitteita käyttäen Oppilaan aktiivinen rooli oppimisprosessissa ja edellytykset myönteisille kokemuksille Aktiivinen osallistuminen tunteihin yrittäen parhaansa ja kehittyminen em. taidoissa. Sosiaalisia taitojen ja tunnetaitojen harjoitteleminen sekä teknologian hyödyntäminen oppimisessa. Oman tekemisen vaikutuksen tiedostaminen itseensä ja muihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Työskentely ja yrittäminen</i>
<i>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöönsä aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja</i>	S1 Havaintomotoriset taidot monipuolisten eri aistikanavia aktivoivien liikuntatehtävien ja eri lajien avulla oppilaan kognitiivisia prosesseja tukien esim. suunnistus, pallopelit, musiikkiliikunta. Havaintomotoriset taidot eri aistien avulla pyrkien taloudellisiin, turvallisiin ym. ratkaisuihin eri liikuntatilanteissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito(<i>Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa</i>
<i>T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</i>	S1 Staattisen ja dynaamisen tasapainon ja liikkumisen harjaannuttaminen esim. väline- ja telinevoimistelun, perusliikunnan, luontoliikunnan, musiikki- ja tanssiliikunnan, jää- ja talviliikunnan, pallopelien, kehonhallintaliikkeiden (huom! ryhti) avulla erilaisia liikuntaympäristöjä ja eri vuodenaikojä hyödyntäen teknologiaa apuna käyttäen. Harjoittelun periaatteet ja käyttää aktiivisesti parhaansa yrittäen em. taitoja monipuolisesti liikunnassa.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa</i>

<i>T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</i>	S1 Kehon karkeamotoristen taitojen harjaannuttaminen esim. väline- ja telinevoimistelun, perusliikunnan, luontoliikunnan, musiikki- ja tanssiliikunnan, jää- ja talviliikunnan, pallopelien avulla erilaisia välineitä. liikuntaympäristöjä ja vuodenaikojä hyödyntäen sekä teknologiaa apuna käyttäen. Aktiivinen ja monipuolinen harjoittelu välineenkäsittelytaidoissa eri ympäristöissä monenlaisilla välineillä oppien käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti turvallisuustekijät huomioon ottaen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa</i>
---	---	--	--

<i>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</i>	S1 Fyysisten ominaisuuksien arviointi ja kehittäminen esim. suunnistuksen, kuntopiirien, kamppailulajien, venyttelyn, uinnin, pallopelien, juoksun, hiihdon ja luistelun avulla. Omien fyysisten ominaisuuksien arviointi ja kehittäminen omalla pitkäjänteisellä ja sinnikkäällä toiminnalla tehden säännöllisesti kotiläksyt/ fyysisiä ominaisuuksia kehittäviä harjoituksia.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen</i>
---	--	--	---

<i>T6 vahvistaa uima- ja vesipelustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä</i>	S1 Vedessä liikkumisen taidot. Erilaiset jalat edellä hypyt veteen, uimataidon harjaannuttaminen erilaisin uintitekniikoin, pelastautumisharjoitukset ja vedestä pelastamista kylkiuintia käyttäen ja aktiivinen osallistuminen muuhun vesiliikuntaan (esim. leikit, pelit, jumpat.)	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Uima- ja vesipelustaidot</i>
--	---	--	---------------------------------

<i>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan</i>	S1 Asiallinen ja turvallinen toiminta liikunnassa ja liikuntapaikoille siirryttäessä. Asiallinen ja vastuullinen toiminta toisten huomioon ottaen huolehtien asianmukaisista varusteista, sääntöjen ja ohjeiden noudattaminen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Toiminta liikuntatunneilla</i>
---	---	---	-----------------------------------

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
---	--	--------------------------------	---------------------------

Sosiaalinen toimintakyky			
<i>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toisten huomioon ottaen</i>	S2 Reilun pelin sääntöjen noudattaminen Toiminta liikuntatunneilla ja erilaisissa koulun edustustehtävissä:	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot</i>

<i>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista</i>	S2 Opettaja ohjaa oppilaita reilun pelin hengessä liikuntatunneilla. Oppilas yrittää parhaansa, noudattaa sääntöjä, ottaa muut oppilaat huomioon liikuntatunneilla ja liikuntatehtävissä, erilaisissa koulun edustustehtävissä ja liikuntatapahtumissa sekä koulun sisällä että ulkopuolella. Oppilas harjaantuu tunnistamaan tunteitaan ja käsittelemään niitä asianmukaisesti ja toiset huomioon ottaen liikuntatunneilla.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Psyykinen toimintakyky			
<i>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja</i>	S3 Oman toiminnan arviointi esim. itsearviointin tai liikuntapäiväkirjan avulla. Testitulosten hyödyntäminen havainnollistaessa oppilaan fyysisten ominaisuuksien kehittymistä. Liikunnalliseen elämäntapaan motivointi. Realististen tavoitteiden asettaminen itsearviointin pohjalta kehittyäkseen liikunnan sisältöalueissa, vastuunottamisessa ja työskentelytaidoissa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Työskentelytaidot</i>
<i>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä</i>	S3 Realistisen minäkuvan kehittäminen kannustavalla palautteella ja taitotasoa vastaavilla tehtävillä ja harjoitteilla turvallisessa ympäristössä esim. erilaisia apuvälineitä käyttäen ja luovutta hyödyntäen. (esim. leipälapio pesäpallomailan sijaan jne.) Parhaansa yrittäminen yhteistyössä toisten oppilaiden kanssa, aktiivinen osallistuminen, omien taitojen sinnikäs harjoittaminen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen. L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
<i>T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille</i>	S3 Aktiiviseen liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen. Liikunnan vaikutusten pohtiminen oman hyvinvoinnin kannalta ja riittävään aktiivisuuteen pyrkiminen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	
<i>T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</i>	S1, S2, S3 Paikallisiin liikuntapaikkoihin esim. uimahalli, jäähalli, lenkki- ja suunnistusmaastot, peli- ja yleisurheilukentät tutustuminen, eri lajien kokeilu ja erilaisista harrastusmahdollisuuksista ja liikuntatapahtumista tiedottaminen kannustaen oppilaita osallistumaan. Itselleen sopivien liikuntamuotojen löytämiseen pyrkiminen rohkeasti kokeilemalla ja aktiivisesti osallistumalla.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	

Tarkoitus on opettaa monipuolisesti erilaisia taitoja. Apuna käytetään mahdollisimman monia eri lajeja ja erilaisia oppimisympäristöjä vuodenajat huomioiden. Opetuksessa voidaan huomioida paikallinen lajikulttuuri kuten esimerkiksi alppilajit, golf, frisbeegolf, skeittaus, sirkus, pesäpallo, ringette ja curling.

8. lk. LIIKUNTA <i>"Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen."</i>			
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Fyysinen toimintakyky			
<i>T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen</i>	S1 Opettaja kannustaa ja ohjaa oppilaita kehittämään tasa-paino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitojaan vuoro-vaikutuksessa muiden oppijoiden kanssa erilaisissa ympäristöissä eri vuodenaikoina monipuolisia harjoitteita käyttäen. Oppilas osallistuu aktiivisesti tunteihin yrittäen parhaansa ja kehittyen em. taitojen soveltamisessa. Oppilas harjoittelee sosiaalisten taitojen ja tunne-taitojen soveltamista sekä teknologian hyödyntämistä oppimisessa. Oppilas ymmärtää oman tekemisensä vaikutuksen itseensä ja muihin.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Työskentely ja yrittäminen</i>
<i>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja</i>	S1 "kesälajit/talvilajit"/sisä-ulkolajit, suunnistus, pallopelit, musiikkiliikunta kognitiivisia prosesseja S1tukien aistitoimintoja käyttäen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	<i>Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa</i>
<i>T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</i>	S1 Staatinen ja dynaaminen tasapaino esim. voimisteluvälineillä ja -telineillä kehonhallintaharjoitteet erilaisissa liikuntaympäristöissä: jääliikunta, talviliikunta, musiikki- ja tanssiliikunta	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa</i>
<i>T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</i>	S1 Opettaja kannustaa oppilasta harjaannuttamaan kehon karkeamotorisia taitoja esim. väline- ja telinevoimistelun, perusliikunnan, luontoliikunnan, musiikki- ja tanssiliikunnan, jää- ja talviliikunnan ja pallopelien avulla erilaisia välineitä. Liikuntaympäristöjä ja vuodenaikojä hyödyntäen sekä teknologiaa apuna käyttäen. Oppilas harjoittelee aktiivisesti ja monipuolisesti välineenkäsittelytaitoja eri ympäristöissä monenlaisilla välineillä oppien käyttämään ja yhdistämään niitä tarkoituksenmukaisesti.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa</i>
<i>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyyttä ja liikkuvuutta</i>	S1 Esim. kuntopiirit, kamppailulajit, venyttely, uinti, hiihto, luistelu, pallopelit, juoksu. Esim. alku- ja loppuverryttelyt, kehonhuolto ja venyttely, erilaiset nopeutta, voimaa ja kestävyyttä tukevat harjoitteet. Toimintakykytestit/fyysisen kunnon testit	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen</i>

<i>T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä</i>	S1 uintitekniikoiden kehittäminen, vesipelastustaitojen kehittäminen	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Uima- ja vesipelastustaidot</i>
<i>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan</i>	S1 sääntöjen ja annettujen ohjeiden noudattaminen asianmukaiset varusteet välineiden ym. asianmukainen käyttö	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Toiminta liikuntatunneilla</i>

Tarkoitus on opettaa monipuolisesti erilaisia taitoja. Apuna käytetään mahdollisimman monia eri lajeja ja erilaisia oppimisympäristöjä vuodenaikat huomioiden. Opetuksessa voidaan huomioida paikallinen lajikulttuuri kuten esimerkiksi alppilajit, golf, frisbeegolf, skeittaus, sirkus, pesäpallo, ringette ja curling.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Sosiaalinen toimintakyky			
<i>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen</i>	S2 Reilun pelin sääntöjen noudattaminen liikuntatunneilla, -tehtävissä, erilaisissa koulun edustustehtävissä Rentoutusharjoitukset	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot</i>
<i>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista</i>	S2 Reilun pelin periaatteiden noudattaminen tunteiden käsittelyn kehittäminen liikunnan avulla, auttaminen, yhteistyö, toisen näkökulman huomioonottaminen, neuvottelu- ja päätöksentekotaidot	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet
Psyykinen toimintakyky			

<i>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja</i>	S3 Opettaja kannustaa itsearviointiin liikuntapäiväkirja liikuntapaikoille siirtyminen, välineistä ja varusteista huolehtiminen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Työskentelytaidot</i>
<i>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä</i>	S3 Opettaja auttaa oppilasta myönteisen minäkuvan kehittymisen tukeminen vuorovaikutus onnistumisen mahdollistaminen turvalliset ryhmät	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	
<i>T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille</i>	S3 Opettaja kannustaa oppilasta aktiiviseen ja liikunnalliseen elämäntapaan esim. toimintakykytestit/fyysisen kunnon testit. Move-testi	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Oman kunnon kehittymisen seuranta - > itsearviointi, harjoitteluohjelman luominen</i>
<i>T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</i>	S3 Opettaja kannustaa oppilasta paikalliseen liikuntatarjontaan tutustumiseen	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	

Tarkoitus on opettaa monipuolisesti erilaisia taitoja. Apuna käytetään mahdollisimman monia eri lajeja ja erilaisia oppimisympäristöjä vuodenajat huomioiden. Opetuksessa voidaan huomioida paikallinen lajikulttuuri kuten esimerkiksi alppilajit, golf, frisbeegolf, skeittaus, sirkus, pesäpallo, ringette ja curling.

LIIKUNTA 9. lk.				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Fyysinen toimintakyky				
<i>T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen</i>	S1 Oppilaan positiivisten kokemusten ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Fyysisesti aktiivinen toiminta erilaisten harjoitteiden ja pelien muodossa monipuolisesti	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Työskentely ja yrittäminen</i>	<i>Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja</i>
<i>T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja</i>	S1 Monipuoliset havainto- ja ratkaisuntekotaidot sekä niiden soveltamista kehittävät tehtävät	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito	<i>Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa</i>	<i>Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa</i>
<i>T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</i>	S1 Tasapaino- ja liikkumistaitoja vahvistetaan monipuolisesti eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla erilaisissa oppimisympäristöissä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa</i>	<i>Oppilas osaa käyttää-yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa</i>
<i>T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa</i>	S1 Välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan monipuolisesti eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla erilaisissa oppimisympäristöissä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa</i>	<i>Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetuissa liikuntamuodoissa</i>

<i>T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta</i>	S1 Fyysisiä ominaisuuksia harjoitellaan liikuntatehtävien ja kehonpainoharjoittelun avulla. Esim. toimintakykytestien avulla oppilas oppii arvioimaan, ylläpitämään kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen</i>	<i>Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä</i>
<i>T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä</i>	S1 Uimataidon/tekniikan ja vesipelastustaitojen syventäminen Uimataidon näyttö (esim. valtakunnallinen testi)	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Uima- ja vesipelastustaidot</i>	<i>Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä</i>
<i>T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan</i>	S1 Monipuolisia havainto- ja ratkaisuntekotaitoja ja niiden soveltamista kehittäviä liikuntatehtäviä eri ympäristöissä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Toiminta liikuntatunneilla</i>	<i>Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Sosiaalinen toimintakyky				
<i>T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen</i>	S2 Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia ja pelejä, joissa kehitetään oppilaan minäkuvaa, itsesääätely-, tunne- ja ihmissuhdetaitoja.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot</i>	<i>Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla</i>
<i>T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista</i>	S2 Erilaisten liikuntatehtäviä, joissa harjoitellaan reilun pelin periaatteita ja vastuunottamista oppimistilanteista ja välineistä	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa</i>	<i>Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa vastuuta yhteisistä oppimistilanteista</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Psyykinen toimintakyky				
<i>T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja</i>	S3 Erilaisilla tehtävillä ja harjoitteilla harjoitetaan vastuunottamista ja itsenäisyyttä	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä</i>	<i>Työskentelytaidot</i>	<i>Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti</i>
		<i>huolehtiminen ja arjen taidot</i>		
<i>T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä</i>	S3 Monipuolisilla, turvallisilla ja vaihtelevilla liikuntatehtävillä luodaan oppimistilanteita, joissa oppilaat saavat myönteisiä kokemuksia	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</i>		<i>Oppilas pohtii näitä kokemuksiaan osana itsearvointiaan (ei vaikuta arvosanan muodostumiseen)</i>
<i>T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille</i>	S3 Opetuksessa syvennetään oppilaan tietämystä harjoittelun periaatteista ja fyysisestä toimintakyvystään. Esim. Toimintakykytestit -> oman kunnon kehittymisen seuranta ja analysointi. Liikuntateknologia.	<i>L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>		<i>Oppilas pohtii näitä kokemuksiaan osana itsearvointiaan (ei vaikuta arvosanan muodostumiseen)</i>
<i>T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia</i>	S3 Liikunnanopetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle monipuoliset tiedot ja taidot, jotta hän voi tutustua ja löytää itselleen sopivia liikuntaharrastuksia	<i>L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot</i>		<i>Oppilas pohtii näitä kokemuksiaan osana itsearvointiaan (ei vaikuta arvosanan muodostumiseen)</i>

Tarkoitus on opettaa monipuolisesti erilaisia taitoja. Apuna käytetään mahdollisimman monia eri lajeja ja erilaisia oppimisympäristöjä vuodenaikat huomioiden. Opetuksessa voidaan huomioida paikallinen lajikulttuuri kuten esimerkiksi alppilajit, golf, frisbeegolf, skeittaus, sirkus, pesäpallo, ringette ja curling.

15.4.18 KOTITALOUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 437)

KOTITALOUS 7. lk.

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Käytännön toimintataidot				
<i>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa.</i>	S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot</i>	<i>Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearvioinnin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.</i>
<i>T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja esteetikan huomioimiseen.</i>	S1, S2	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Kädentaidot ja estetiikka</i>	<i>Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat</i>
<i>T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävästä kulutuksesta mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.</i>	S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö</i>	<i>Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohjaa valintoja terveyden ja kestäväyyden kannalta.</i>
<i>T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana.</i>	S1, S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen</i>	<i>Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaihteiden ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.</i>
<i>T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota</i>	S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja	<i>Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta</i>	<i>Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta</i>
<i>käytettävissä oleviin voimavaroihin.</i>		kestävän tulevaisuuden rakentaminen		<i>tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot				
<i>T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa.</i>	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi</i>	<i>Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.</i>
<i>T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä.</i>	S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.</i>
<i>T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä.</i>	S1, S2	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen</i>	<i>Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.</i>
<i>T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa.</i>	S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		<i>Ei painoteta oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena, mutta käyttäytyminen heijastuu asenteen ja motivaation kautta oppiaineen tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>

Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tiedonhallintataidot				
<i>T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana.</i>	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	<i>Tietojen hankinta ja käyttö</i>	<i>Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.</i>
<i>T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä.</i>	S1, S2, S3	L4 Monilukutaito	<i>Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen</i>	<i>Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.</i>
<i>T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.</i>	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen</i>	<i>Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä. Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.</i>
<i>T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.</i>	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon</i>	<i>Oppilas osaa huolehtia kodin jätteen peruslajittelusta. Oppilas osaa selittää mittaamisen ja laskemisen liittyvän ympäristöä säästävään kodin arjen toimintaan. Oppilas ymmärtää edellä mainittujen arjen valintojen yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.</i>

KAHDEKSANNEN LUOKAN VALINNAISEN KOTITALOUDEN SISÄLLÖT

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosituksen, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälteenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävätkin tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Valinnaisten sisältöalueiden painopisteet Hyvinkäällä voisivat olla koulun oman valinnan mukaan seuraavat:

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri 8

Kahdeksannen luokan kotitalouden opiskelussa ruokaosaamisen ja ruokakulttuurin osa-alueella painotetaan erityisesti leivonta- ja ruoanvalmistustaitoja (säilöminen), suomalaisia perinneruokia ja -leivonnaisia ja tapakulttuuria erilaisissa ruokailutilanteissa. Kodin juhlat (esim. rippijuhlat tai valmistujaiset) kuuluvat painopistealueisiin.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen 8

Kahdeksannen luokan kotitalouden opiskelussa asumisen ja yhdessä elämisen osa-alueella painotetaan erityisesti hyviä tapoja, tasapuolista työnjakoa sekä kotitalouteen liittyvien palvelujen hyödyntämistä kustannustietoisuutta unohtamatta.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa 8

Kahdeksannen luokan kotitalouden opiskelussa kuluttaja- ja talousosaamisen osa-alueella painotetaan muun muassa vastuullista päätöksentekoa, median ja teknologian käyttöä ja ajankohtaisen tiedon hankintaa. Opinnoissa tarkastellaan myös vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Opinnot sisältävät asiointia erilaisten toimijoiden kanssa.

8. lk. KOTITALOUS				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Käytännön toimintataidot				
<i>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan,</i>	S1, S2, S3 Oppilas opettelee	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Tavoitteiden asettaminen, työn</i>	Oppilas osaa yhdessä pienryhmänsä kanssa

<i>organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa.</i>	yhdessä pienryhmän kanssa suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan kotitaloudellista työtä ja toimintaa annetun ajan puitteissa.		<i>toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot</i>	suunnitella ja toteuttaa terveellisen, herkullisen, monipuolisen ja kauniisti tarjolle asetellun ateriakokonaisuuden.
<i>T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen.</i>	S1, S2 Oppilas harjoittelee kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja. Oppilas pyrkii luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen toteuttaessaan työtään	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Kädentaidot ja estetiikka</i>	Oppilas osaa valmistaa maistuvan ruoan tai leivonnaisen selkeän kirjallisen/sähköisen ohjeen mukaan. Hän ymmärtää ruoan ulkonäön ja esille laittamisen merkityksen.
<i>T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävää kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.</i>	S1, S2, S3 Oppilas harjoittelee työvälineiden ja laitteiden käyttöä ja huoltoa. Hän vertailee tuotteiden ja materiaalien hintoja sekä muita ominaisuuksia. esim. käydessään kaupassa. Oppilas harjoittelee tieto- ja viestintäteknologian käyttöä mahdollisuuksien ja annettujen ohjeiden mukaan. Oppilas tähtää hyvinvointinsa edistämiseen.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kulutustaitot ja terveyden edistäminen ja teknologian käyttö</i>	Oppilas hallitsee välineiden ja laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön. Hän osaa käyttää niitä hyvinvointia edistävää.
<i>T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana.</i>	S1, S2 Oppilas harjoittelee suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen</i>	Oppilas osaa toimia itseohjautuvasti, pitää yllä järjestystä, suunnitella ajankäyttöä sekä hahmottaa opetuskerran pituuden.
<i>T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin.</i>	S1, S2, S3 Oppilas motivoituu toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä kiinnittää huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin.	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta</i>	Oppilas toimii hygieenisesti, taloudellisesti, turvallisesti ja ergonomisesti.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

<i>T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa.</i>	S1, S2, S3 Oppilas harjoittelee perustelemään näkemyksiään ja valintojaan sekä tekemään kompromisseja toiset huomioiden.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi</i>	Oppilas osaa perustella näkemyksiään ja valintojaan sekä osaa tehdä kompromisseja toiset huomioiden.
<i>T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä.</i>	S1, S2, S3 Oppilas oppii ymmärtämään erilaisia tapoja hoitaa kotia ja kodin asioita erilaisissa elämäntilanteissa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen</i>	Oppilas osaa tunnistaa erilaisia tapoja hoitaa kotia ja kodin asioita erilaisissa elämäntilanteissa.
<i>T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä.</i>	S1, S2 Oppilas harjaantuu työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen</i>	Oppilas osaa työskennellä yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä.
<i>T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa.</i>	S1, S2, S3 Oppilas harjoittelee toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa.	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		Oppilas osaa toimia hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtia oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa.
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tiedonhallintataidot				
<i>T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa.</i>	S1, S2, S3 Oppilas oppii lähdekritiikkiä sekä hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	<i>Tietojen hankinta ja käyttö</i>	Oppilas osaa hankkia ja arvioida kotitalouteen liittyvää tietoa sekä käyttää luotettavaa tietoa valintojen perustana.

<i>T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä.</i>	S1, S2, S3 Oppilas harjaantuu lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan tietoa, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä.	L4 Monilukutaito	<i>Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen</i>	Oppilas osaa lukea, tulkita ja arvioida toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä.
<i>T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä.</i>	S1, S2, S3 Oppilas harjoittelee ongelmanratkaisutaitoja ja pyrkii luovuuteen.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen</i>	Oppilas osaa ratkaista ongelmia ja olla luova hyvien tapojen mukaisesti erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.
<i>T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa.</i>	S1, S2, S3 Oppilas harjaantuu kestävään elämäntapaan kiinnittämällä huomiotaan ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja.	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen	<i>Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon</i>	Oppilas osaa mitata ja laskea oikein. Oppilas kiinnittää huomiota kestävä elämäntavan mukaisiin ja kustannustietoisiin sekä ympäristöystävällisiin valintoihin osana arkea.

YHDEKSÄNNEN LUOKAN VALINNAISEN KOTITALOUDEN SISÄLLÖT

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosituksen, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa

Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Valinnaisten sisältöalueiden painopisteet Hyvinkäällä voisivat olla koulujen oman valinnan mukaan seuraavat:

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri 9

Yhdeksännen luokan kotitalouden opiskelussa ruokaosaamisen ja ruokakulttuurin osa-alueella painotetaan erityisesti leivonta- ja ruoanvalmistustaitoja (kansainväliset ruoat ja - leivonnaiset) sekä aterioiden suunnittelua ja toteutusta. Erilaiset ruokailutilanteet sekä ruokaan liittyvät valinnat ja tottumukset kuuluvat myös painopistealueisiin.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen 9

Yhdeksännen luokan kotitalouden opiskelussa asumisen ja yhdessä elämisen osa-alueella painotetaan erityisesti töiden jakamista, asumistaitoja sekä ympäristötietoisuutta.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa 9

Yhdeksännen luokan kotitalouden opiskelussa kuluttaja- ja talousosaamisen osa-alueella painotetaan muun muassa vastuullista päätöksentekoa, ajankohtaisen tiedon hankintaa, sekä rahankäyttöä. Opinnoissa perehdytään myös kuluttajan vastuisiin ja oikeuksiin sekä sopimuksiin.

9. lk. KOTITALOUS				
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Käytännön toimintataidot				
<i>T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa</i>	S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot</i>	<i>Oppilas osaa asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa arvioida itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas osaa tunnistaa omaa osaamistaan itsearviointiin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.</i>
<i>T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen</i>	S1, S2	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Kädentaidot ja estetiikka</i>	<i>Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon esteettiset näkökulmat</i>

<i>T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa</i>	S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö</i>	<i>Oppilas osaa valita ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtia valintoja terveyden ja kestävyuden kannalta.</i>
--	------------	---	---	---

<i>T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana</i>	S1, S2	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys	<i>Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen</i>	<i>Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaihteittain ja järjestystä ylläpitäen sekä osaa suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.</i>
<i>T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin</i>	S1, S2, S3	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta</i>	<i>Oppilas osaa työskennellä ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas osaa kiinnittää huomiota ergonomiaan.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

<i>T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa</i>	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi</i>	<i>Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.</i>
---	------------	--	--	--

<i>T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä</i>	S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	<i>Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen</i>	<i>Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.</i>
<i>T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä</i>	S1, S2	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen</i>	<i>Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.</i>
<i>T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa</i>	S1, S2, S3	L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen		<i>Ei painoteta oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena, mutta käyttäytyminen heijastuu asenteen ja motivaation kautta oppiaineen tavoitteisiin. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.</i>
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Sisältöalueen painopisteet ja tavoitteeseen liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohteet	Hyvä osaaminen
Tiedonhallintataidot				
<i>T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana</i>	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L4 Monilukutaito	<i>Tietojen hankinta ja käyttö</i>	<i>Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.</i>
<i>T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä</i>	S1, S2, S3	L4 Monilukutaito	<i>Toimintaohjeiden, merkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen</i>	<i>Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.</i>

<i>T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä</i>	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen	<i>Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen</i>	<i>Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä. Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.</i>
<i>T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja</i>	S1, S2, S3	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen	<i>Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon</i>	<i>Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta. Oppilas osaa selittää mittaamisen ja laskemisen liittyvän ympäristöä säästävään kodin arjen toimintaan. Oppilas ymmärtää edellä mainittujen arjen valintojen yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.</i>

15.4.19 OPPILAANOHJAUS

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet s. 442)

7. lk. OPPILAANOHJAUS		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
<i>T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista</i>	<ul style="list-style-type: none"> koulun arki ja osallisuus kouluyhteisössä ryhmytyminen ja sen merkitys 	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
Oppimaan oppimisen taidot		
<i>T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan</i>	<ul style="list-style-type: none"> opiskelutekniikat oppimistyylit oppimisen edellytykset 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Elinikäinen oppiminen		

<i>T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan</i>	<ul style="list-style-type: none"> • itsearviointi • arvioinnin merkitys 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Itsetuntemus		
<i>T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä</i>	<ul style="list-style-type: none"> • omat vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet • itsetuntemus ja itseluottamus 	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Tavoitteiden asettaminen		
<i>T5 ohjata oppilaita asettamaan lyhyen aikavälin tavoitteita opiskeluun yläkoulun aikana</i>	<ul style="list-style-type: none"> • omat valinnat • valinnaisaineiden valinnat 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

8. lk. OPPILAANOJJAUS		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Elinikäinen oppiminen		
<i>T3 kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan</i>	<ul style="list-style-type: none"> • TET-kokemusten purkaminen 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Itsetuntemus		
<i>T4 suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti</i>	<ul style="list-style-type: none"> • ammatinvalintestejä 	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Työelämään suuntautuva oppiminen		
<i>T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä</i>	<ul style="list-style-type: none"> • TET, vähintään kolme päivää 	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen
<i>T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida itselleen sopivia ammattialoja</i>	<ul style="list-style-type: none"> • TET, 3–5 päivää • ammattitietous 	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		

<i>T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä</i>	<ul style="list-style-type: none"> Suomen koulutusjärjestelmä tutustuminen ammattialoihin ja koulutuksiin eri kouluasteilla 	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
<i>T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tietopalveluja</i>	<ul style="list-style-type: none"> tiedonhankintataidot 	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys

9. lk. OPPILAANOJJAUS		
Vuosiluokan tarkennetut tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainenosaaminen
Elinikäinen oppiminen		
<i>T3 kehittää oppilaan kykyä tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan</i>	<ul style="list-style-type: none"> ohjauskeskustelut 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
Itsetuntemus		
<i>T4 ohjata oppilasta hyödyntämään omia itsetuntemustaitojaan jatkoopintovalinnoissa</i>	<ul style="list-style-type: none"> ohjauskeskustelut ammatinvalintatestit 	L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Tavoitteiden asettaminen		
<i>5 ohjata oppilaita asettamaan pitkän aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista</i>	<ul style="list-style-type: none"> oman koulutuspolun suunnittelu yhteishaku 	L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
Työelämään suuntautuva oppiminen		
<i>T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta</i>	<ul style="list-style-type: none"> työelämä tietous 	L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen
<i>T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen</i>	<ul style="list-style-type: none"> TET kaksi viikkoa työnhakutaidot 	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
Koulutus- ja työelämä tiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
<i>T8 antaa huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä. Tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämä tietoa sekä Suomesta että ulkomailta</i>	<ul style="list-style-type: none"> tutustuminen toisen asteen oppilaitoksiin koulutustietous vanhempainilta 	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
<i>T9 ohjata oppilasta käyttämään monikanavaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja sekä arvioimaan eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta urasuunnittelun näkökulmasta</i>	<ul style="list-style-type: none"> tieto-, neuvonta- ja ohjauspalvelut tiedonhankintataidot 	L4 Monilukutaito L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys		

<p><i>T10 tukea oppilaan kykyä toimia kulttuurienvälisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • opiskelu ja työ ulkomailla • suomalaisen työelämän monikulttuurisuus 	<p>L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu</p>
--	---	--